

**Prispevki k
didaktiki zgodovine**

Letnik XIX

4 / 2021

Univerza v Ljubljani
**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

*Letnik 19, številka 4
2021*

*Prispevki
k didaktiki zgodovine*

Vsi prispevki so avtorska dela in niso lektorirani.

ISSN: 1581-8721 (elek. verzija)

*Oddelek za zgodovino
Filozofske fakultete*

Kazalo

<i>Predgovor</i>	4
<i>Karin Gradišnik: Terensko delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli</i>	6
<i>Sara Kobal: Terensko delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli</i>	79
<i>Lea Meserko: Terensko delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli</i>	150
<i>Avtorji prispevkov</i>	204

Predgovor

V študijskem letu 2020/21 so imeli študentje 2. letnika magistrskega pedagoškega (enopredmetnega) študijskega programa zgodovine v okviru predmeta Terensko delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli projektno nalogo.

V projektni nalogi so pripravili delovne liste za muzejsko in arhivsko delo ter naloge na izbrane zgodovinske vire, ki se lahko uporabljajo v osnovnih in srednjih šolah pri zgodovini in predstavljajo primer terenskega dela pri pouku zgodovine. Zaradi pandemije niso mogli obiskati vseh muzejev in arhivov, zato so si pomagali s spletnimi viri.

Urednica: Danijela Trškan

TERENSKO DELO PRI ZGODOVINI

Oddelek za zgodovino

Terensko delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli

2020/21

**PROJEKTNA NALOGA
IN POROČILO**

IME IN PRIIMEK: KARIN GRADIŠNIK

DATUM: 4. JUNIJ 2021

PROJEKTNA NALOGA

PROJEKTNA NALOGA

UVODNI DEL

V projektni nalogi pri predmetu Terensko delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli sem se odločila, da se bom posebej poskušala osredotočiti na lokalno okolje ter izkoristiti vsa sredstva, ki jih imam na voljo v domačem kraju. Tako v prvem delu projektne naloge predstavljam delovna lista za Pokrajinski arhiv Maribor in Muzej narodne osvoboditve Maribor. Pomembno mi je bilo, da izberem arhiv in muzej, s katerim sem v preteklosti že sodelovala in tako nekoliko poznam njihovo delovanje, hkrati pa je bilo ključno tudi to, da kontaktiram pedagoge, ki so zaposleni v institucijah ter spoznam njihovo delo oziroma dobim potrebne informacije iz prve roke. Čeprav sem primarno mislila, da mi zaradi razglašene epidemije in vseh omejitev ne bo uspelo obiskati muzeja in arhiva ter da bom s tamkaj zaposlenimi komunicirala zgolj preko elektronske pošte ter telefonskih pogovorov, se je epidemiološka slika v mesecu maju na srečo toliko izboljšala, da so bili obiski v živo možni. V drugem delu projektne naloge predstavljam naloge na portret, primarni pisni vir in spomenik, pri čemer sem se resnično omejila na domače okolje in poskušala predstaviti morda še ne dobro poznane teme. V tretjem delu sta predstavljeni rešeni nalogi 12 in 20 za domači kraj. Projektno nalogo zaključim s samoocenjevanjem in v nadaljevanju predstavim poročilo o muzeju, arhivu in izbranem ČŠOD-ju. Celotno projektno nalogo zaključim s ovrednotenjem predmeta.

PRVI DEL

DELOVNI LISTI ZA ARHIV

DELOVNI LISTI ZA MUZEJ

PAM Pokrajinski
arhiv
Maribor

Slika 1: Pokrajinski arhiv Maribor.

*Slika 2: Gradivo, ki ga hrani Pokrajinski
arhiv Maribor.*

DELOVNI LISTI ZA DIJAKE 4. LETNIKA TER MATURITETNE SKUPINE

KAJ SPLOH JE ARHIV?

Arhiv je ustanova, ki hrani pisano, risano, fotografirano, tiskano, filmano ter magnetno, optično ali kako drugače zapisano gradivo, ki je poročevalec časa, v katerem je nastalo.

POKRAJINSKI ARHIV MARIBOR

Tradicija zbiranja, ohranjanja in varovanja arhivskega gradiva na območju Pokrajinskega arhiva Maribor je mnogo starejša kot sama institucija. Na ožjem mariborskem območju lahko skrbi za pisano besedo sledimo v daljno leto 1164. V Mariboru je arhivska dejavnost dobila potrebno osnovo šele sredi 19. stoletja, kar se je zgodilo s preselitvijo Lavantinske škofije iz Št. Andraža na Koroškem v Maribor. V Pokrajinskem arhivu Maribor lahko najdemo dragocene pergamentne listine, ki segajo vse do 13. stoletja, dokumente zemljiških posesti in veleposesti od 15. stoletja, arhivsko gradivo upravnih uradov, sodišč, podjetij, denarnih ustanov, združenj, društev in institucij od srede 19. stoletja, gradivo političnih organizacij in ustanov iz obdobja po drugi svetovni vojni ter osebne fonde in zbirke zgodovinarjev z območja Slovenske Štajerske, znanstvenikov, politikov, pisateljev, skladateljev in drugih. Pokrajinski arhiv Maribor danes izvaja svoje poslanstvo na območju 13. upravnih enot Štajerske in Koroške, ima pa tudi dve podružnični enoti, in sicer Enoto za Prekmurje in Enoto za Koroško.

LOKACIJA: GLAVNI TRG 7, 2000 MARIBOR

TEL. KNJIŽNICE IN ČITALNICE: 02/ 22-85-021

KONTAKT ZA SPLOŠNE INFORMACIJE:

info@pokarh-mb.si

KONTAKT KNJIŽNICE: knjiznica@pokarh-mb.si

URADNE URE:

- **PONEDELJEK, TOREK, ČETRTEK IN PETEK:** od 8. do 14. ure (uporaba arhivskega gradiva v znanstvenoraziskovalne namene),
- **SREDA:** od 8. do 12. in od 14. do 15. ure (uporaba gradiva za upravne in poslovne namene).

DRAGI DIJAK/DIJAKINJA!

Dobrodošel/-la v čitalnici Pokrajinskega arhiva Maribor. V uvodnem delu si se že seznanil/-a s krajšo zgodovino in delovanjem arhiva, sedaj pa si na vrsti ti! Skozi raziskovanje te bo vodil delovni list, ki ga imaš pred seboj in na katerem so pripravljene naloge na specifično zgodovinsko ter lokalno temo. S pomočjo nalog se boš seznanil/-a s procesom iskanja in preučevanja konkretnega arhivskega gradiva. Prelevil/-a se boš v vlogo zgodovinarja in samostojno raziskoval/-a! Naloge so namenjene dijakom 4. letnikov gimnazijskih programov in maturitetnim skupinam.

V primeru da potrebuješ pomoč, pokliči profesorja/-ico ali zaposlene v arhivu.

Za reševanje imaš na voljo 60 minut!

Arhivsko gradivo je izjemno dragoceno, zato z njim ravnaj posebej skrbno in previdno!

Želim ti veliko uspehov in užitkov ob samostojnem raziskovanju zgodovine! 😊

NALOGA 1: S pomočjo čitalniških računalnikov ali svojega pametnega telefona v spletni brskalnik vtipkaj naslov: <http://www.siranet.si/>. Odprla se ti bo stran **Siraneta**, kjer boš lahko brskal/-a po arhivskem gradivu. Izberi »iskalnik po polnem tekstu« in v iskalnik vpiši »Osnovna šola Selnica ob Dravi« Pokazal se ti bo izpis zadetkov, klikni prvega in preglej osnovne informacije.

- ❖ Kako se z drugim imenom imenuje zbirka arhivskega gradiva? _____
- ❖ Za obdobje katerih let je v zbirki zbrano gradivo o osnovni šoli? _____
- ❖ Zbirko o Osnovni šoli Selnica ob Dravi na kratko predstavi s pomočjo spodnje tabele, v katero vpišeš zahtevane podatke.

Signatura:	
Slovenski gradiva:	
Količina gradiva:	
Vsebina (izpiši vsaj 3 tematske sklope):	
Dostopnost gradiva:	

NALOGA 2: Z izpisanimi podatki pristopi do zaposlenega v čitalnici in ga poprosi za arhivski inventar s signaturo, ki si jo izpisal/-a zgoraj. Ko prejmeš arhivski inventar v obliki ene izmed škafel, odgovori na naslednja vprašanja:

- A) Kdo in kdaj je popisal arhivsko gradivo Osnovne šole Selnica ob Dravi?
- B) Zakaj je šolsko arhivsko gradivo pomembno?
- C) Kakšni morajo biti po tvojem mnenju pogoji za hrambo takšnega gradiva?

NALOGA 3: Zaposlenega v čitalnici prosi za gradivo, ki nosi **signaturo 1421054/9** in se nahaja v izbrani škafli. Kateri podatki so zapisani na arhivski škafli?

NALOGA 4: Previdno odpri škatlo in si dobro oglej gradivo, ki je shranjeno v njej. Lahko si izbereš tudi kakšno izmed drugih škatel, ki so vam na voljo v čitalnici. Ugotovil/-a si že, da je gradivo razdeljeno tematsko in kronološko. Kako lahko to vidiš na primeru zbirke o Osnovni šoli Selnica ob Dravi? Zapiši na spodnjo črto.

- ❖ TEMATSKO: _____
- ❖ KRONOLOŠKO: _____

Za lažje razumevanje teme pa kratka zgodovina Osnovne šole Selnica ob Dravi:

Šola v kraju Selnica ob Dravi je bila ustanovljena že leta 1797, kjer je v šoli takrat poučeval samo en učitelj. Leta 1870 je postala selniška šola dvorazrednica, štiri leta kasneje pa trirazrednica. Šola se je imenovala Trirazredna splošna ljudska šola v Selnici. Leta 1901 je bila zgrajena nova stavba in šola je postala štirirazrednica, kjer so dečki in deklice skupaj obiskovali pouk. V šolskem letu 1927/1928 je šola postala šestrazrednica, leta 1936 pa sedemrazrednica. Po vojni je šola imela naziv Državna osnovna šola, delovala je kot nepopolna osemletka.

V naslednjih nalogah se boš podal/-a skozi izbrano gradivo in rešil/-a naloge, ki se navezujejo na posamezne elemente gradiva. Z gradivom ravnaj posebej previdno, če potrebuješ pomoč, pa se obrni na zaposlene ali na profesorja/-ico.

NALOGA 5: Pred teboj se nahaja škatla s **signaturo 1421054/9**. V njej poišči in preglej vpisnice za šolsko leto 1929/1930 ter odgovori na spodnje vprašanje.

- ❖ Kako so bile vpisnice za to šolsko leto organizirane?

Poišči **katalog za 2. razred** ter z njegovo pomočjo odgovori na spodnja vprašanja.

- ❖ Kdo je bil razrednik 2. razredu?
- ❖ Kdo je bil šolski voditelj?

- ❖ Katalog obrni na zadnjo stran, kjer je predstavljena statistika razreda. Koliko učencev in koliko učenk je v tem šolskem letu začelo obiskovati drugi razred?
- ❖ Koliko učencev in koliko učenk se je priključilo med samim šolskim letom?
- ❖ Koliko učencev in koliko učenk je med šolskim letom izstopilo?
- ❖ Koliko učencev in učenk je ostalo na koncu šolskega leta?
- ❖ Koliko učencev in koliko učenk je bilo torej primernih za prehod v višji razred?
- ❖ Kakšen odstotek so predstavljali tisti, ki niso bili sposobni prehod v višji razred?

Poišči **katalog za 5. razred za šolsko leto 1930/1931**. V katalogu poišči **učenko Hermino Zrnc**, ki se nahaja pod zaporedno številko 27. S pomočjo podatkov v katalogu dopolni tabelo.

<i>Rojstni datum</i>	
	1929
<i>Začetek obiskovanja osnovne šole</i>	
	Prav dober

Razmisli, zakaj je bil za šolo pomemben podatek, da je bila učenka cepljena proti kozam? Ali je ta podatek pomemben še danes?

- ❖ Kakšne podatke lahko v katalogu najdeš o Hermininih starših? Izpiši jih na črto.
Oče:

Mati:

❖ Kakšen je bil Herminin predmetnik v 5. razredu?

❖ Kaj so poleg predmetov takrat še ocenjevali?

Poglej čisto na dno škatle, kjer te čaka **razredni katalog za 4. razred osnovne šole za šolsko leto 1935/1936**. V čem se razlikuje od vseh ostalih razrednih katalogov, ki si jih lahko videl/-a v škatli?

Katalog odpri na zadnjo stran, kjer je predstavljena zaključna statistika. Poglej seznam ocen pri posameznih predmetih. Kakšne so bile ocene pri zgodovini? Izpolni podatke v tabeli.

Število učencev z odlično oceno	
Število učencev s prav dobro oceno	
Število učencev z dobro oceno	
Število učencev s slabo oceno	
Število neocenjenih učencev	

V statistiki lahko najdeš tudi predstavljene podatke o poklicu staršev posameznih učencev in učenk.

❖ Kateri poklic je bil najbolj pogost?

❖ Kateri poklic je bil najmanj zastopan?

Ali lahko na podlagi samega kraja sklepaš o tem, zakaj je bil prav ta poklic najbolj zastopan? Pomagaš si lahko tudi s spletom in poiščeš nekaj informacij o zgodovini občine Selnica ob Dravi.

Nekaj učencev in učenk je v 5. razredu ponavljalo razred. Kakšni so bili razlogi za to?

NALOGA 6: Spoznal/-a si že, kako je izgledal predmetnik učenca v 5. razredu, sedaj pa boš ugotovil/-a še, kako je izgledal predmetnik tretješolca v šolskem letu 1937/1938. V škatli s **signaturo 1421054/10** poišči **razredni katalog 3. a razreda** in izpiši predmete.

V isti škatli odprti **razredni katalog 1. b razreda v šolskem letu 1937/1938** in poišči tistega učenca ter tisto učenko, ki sta bila od šole najbolj oddaljena. Njuni imeni in priimka zapiši v spodnji kvadrateg.

Učenec:

Učenka:

- ❖ Kakšen učni uspeh je imela na koncu šolskega leta od šole najbolj oddaljena učenka?
- ❖ Poišči tudi odgovor na vprašanje, zakaj učenca z največjo oddaljenostjo od šole nista bila ocenjena?
- ❖ Zakaj misliš, da je bil podatek o oddaljenosti učencev pomemben za učitelja?

NALOGA 7: Poišči škatlo s **signaturo 1421054/11** in jo previdno odprti. V njej poišči **razrednico in tednik šolskega leta 1938/1939 za 4. razred osnovne šole**. Poleg vsakega učenca je zapisan tudi vzrok za njegov izostanek iz šole. Preglej in izpiši vsaj 5 različnih vzrokov izostankov različnih učencev.

- 1.
- 2.

3.

4.

5.

V čem se vzroki izostankov učencev nekoč razlikujejo od vzrokov za izostanek danes? Ali opaziš tudi kakšno podobnost?

Kdo je od učencev imel v tem razredu največ opravičenih in največ neopravičenih ur? Njegova imena zapiši v spodnji kvadratak.

Največ opravičenih ur:

Največ neopravičenih ur:

Zakaj je imel prav ta učenec največ neopravičenih ur? Izpiši nekaj njegovih vzrokov za izostanek od pouka.

Katera od učenk je imela v tem razredu največ opravičenih in največ neopravičenih ur? Njeni imeni zapiši v spodnji kvadratak.

Največ opravičenih ur:

Največ neopravičenih ur:

Izpiši nekaj njenih vzrokov za izostanek od pouka učenke, ki je imela največ neopravičenih ur.

V razrednici najdeš tudi pregled izostankov za celoten razred. Kakšen je bil povprečni šolski obisk v šolskem letu 1938/1939? Podatek zapiši v odstotku.

V tedniku šolskega dela poišči podatke o tem, kdo vse je četrtošolce poučeval. Imena učiteljev izpiši na spodnjo črto.

Zapiši 5 vprašanj, ki bi jih učiteljem postavil/-a o njihovem delu na Osnovni šoli Selnica ob Dravi v tridesetih letih prejšnjega stoletja.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Oglej si razpored dela v 2. tednu, šolski dnevi *5., 7., 9. in 10. IX. 1938.*

- ❖ Na črto zapiši naslov tedenske učne enote: _____
- ❖ Koliko ur slovenskega jezika so imeli v tem tednu?
- ❖ Kako so bile učne ure slovenskega jezika v tem tednu razporejene?
- ❖ Kaj so v tem tednu počeli pri narodni zgodovini?
- ❖ Koliko ur zgodovine so imeli v drugem tednu?
- ❖ Zakaj 6. in 8. septembra učenci niso imeli pouka? V pomoč ti je lahko zapis pod opombami.

Poglej si, kakšne so bile vsebine dela pri zgodovini v mesecu maju. Izpiši tri različne učne ure.

- 1.
- 2.
- 3.

Kaj lahko sklepaš o predmetu narodne zgodovine v tridesetih letih 19. stoletja na podlagi pregledanega gradiva?

Na zadnji strani je zapisan tudi urnik. Poglej si ga in z njegovo pomočjo odgovori na spodnja vprašanja.

- ❖ Katere dneve so imeli pouk dopoldne?
- ❖ Katere dneve so imeli pouk popoldne?
- ❖ Koliko ur pouka dnevno so imeli?
- ❖ Kaj je bilo na urniku v nedeljo?

Poskušaj se vživeti v vlogo osnovnošolca v tridesetih letih 20. stoletja in zapiši krajše razmišljanje o tem, kako se počuti v šoli, ali mu je šolska snov všeč, se ti zdi, da je bilo delo v šoli naporno?

V isti škatli še nahaja še en tednik šolskega dela, poišči ga in si ga dobro oglej. V čem se razlikuje od prejšnjega tednika?

V tedniku poišči teden XXXVI. in s pomočjo zapisa učitelja dopolni spodnje trditve.

- ❖ Naslov tedenske učne enote je bil _____.
- ❖ V tem tednu so imeli _____ ur zgodovine.
- ❖ Pri zgodovini so se v tem tednu ukvarjali s/z

_____.

Preveri, kdaj so imeli v tem šolskem letu zaključek pouka. Na črto izpiši datum.

Na kakšen način so zaključili šolsko leto?

Kako si predstavljaš, da je izgledal zaključek tega šolskega leta?

NALOGA 8: Odpri škatlo s **signaturo 1421054/46.**

Katere podatke naj bi vsebovala škatla?

Nepričakovano lahko v škatli med brskanjem gradiva najdeš tudi naslednjo fotografijo.

A) Kaj vidiš na fotografiji?

Slika 3: Fotografija 1. razreda OŠ Selnica, šolsko leto 1936/1937.

B) Katere podatke lahko razbereš iz fotografije?

C) Kaj po tvojem mnenju na fotografiji izstopa?

D) S kakšnim namenom je bila fotografija posneta?

E) Kako se je po tvojem mnenju lahko fotografija znašla v gradivu, čeprav praviloma tam ne bi smela biti?

NALOGA 9: Odpri škatlo s **signaturo 1421054/49**, v katerih najdeš **matične liste učencev za šolsko leto 1927/1928.**

Na kakšen način so matični listi urejeni?

Oglej si enega izmed matičnih listov za leto 1928. Kakšne podatke vse izvemo iz njega?

Zakaj se ti zdi pomembno, da so učitelji ustvarjali svoje zapiske v matične liste in izpostavljali osebnostne značilnosti otrok?

V letu 1927 poišči izpričevalo *Antonije Gradišnik*, kjer lahko vidiš dva različna dokumenta. Najprej si poglej izpričevalo državne mešane ljudske šole in s pomočjo podatkov na dokumentu odgovori na spodnja vprašanja.

- ❖ Iz katerega šolskega leta je spričevalo?

- ❖ Kakšne ocene je v povprečju imela Antonija?

- ❖ Kakšen je bil način ocenjevanja pri vedenju?

- ❖ Kakšne so bile ocene za uspeh? Jih lahko primerjamo z današnjimi?

Sedaj pa v roke vzemi še izpis iz nemške osnovne šole v zeleni barvi in odgovori na spodnja vprašanja.

- ❖ V katerem šolskem letu je Antonija obiskovala nemško osnovno šolo?

- ❖ Kateri razred je Antonija obiskovala v tem šolskem letu?

- ❖ Kakšen je bil način ocenjevanja v nemški šoli?

- ❖ Katere vse predmete je Antonija poslušala v nemški šoli?

- ❖ Pri katerem predmetu je imela najboljšo oceno in pri katerem najslabšo?

Predstavljaljaj si, da si učenka Antonija ali učenec s kakšnim drugim imenom, in da moraš na začetku vojnega časa obiskovati nemško osnovno šolo. V kratkem dnevniškem zapisu predstavi svoje občutke, ki te prevevajo ob obiskovanju nemške šole in sprememb, ki se dogajajo na Štajerskem.

ČESTITAM, USPELO TI JE REŠITI VSE NALOGE!

REŠITVE NALOG

NALOGA 1:

- ❖ Fond.
- ❖ 1884–1980.

Signatura:	SI_PAM/0768
Jezik gradiva:	Slovenski in nemški
Količina gradiva:	72 škatel
Vsebina (izpiši vsaj 3 tematske sklope):	Katalogi 1884–1940; matični listi rojenih 1908–1970; tedniki šolskega dela in dnevniki 1966–1977.
Dostopnost gradiva:	Javno dostopno

NALOGA 2:

A) Arhivsko gradivo je popisala sama Osnovna šola Selnica ob Dravi (oziroma njeni zaposleni), ustvarjeno je bilo v obdobju med letom 1882 in 1980. Leta 1979 je šola predala gradivo fonda, v letih 1990 in 2000 sta sledila dva dopolnilna prevzema.

B) Šolsko arhivsko gradivo je pomembno za poznavanje takratnega šolskega sistema, na kakšen način so se izobraževali naši predniki. Prav tako lahko takratni šolski sistem primerjamo s sodobnim in iščemo njegove prednosti ter slabosti.

C) Gradivo mora biti pospravljeno v škatlah v temnem in suhem prostoru, tako da zunanji dejavniki ne poškodujejo papirja na takšen ali drugačen način.

NALOGA 3:

Signatura (1421054/9), naziv fonda (Osnova šola Selnica ob Dravi 1884–1930), vsebina (vpisnice 1929/1930, 1935/1936), številka (9).

NALOGA 4:

Tematsko: v vsaki škatli lahko najdemo gradivo iste vsebine, na primer matične liste rojenih ali pa tednike šolskega dela.

Kronološko: gradivo je v škatlah organizirano od najstarejšega do najmlajšega.

NALOGA 5:

- ❖ Vpisnice za šolsko leto 1929/1930 so bile organizirane po razredih, bila sta tudi ločena kataloga za učence in učenke.
- ❖ Razrednik 2. razreda je bila Avrelija Regoršek.
- ❖ Šolski voditelj je bil Alojzij Majcen.
- ❖ 31 dečkov in 32 deklic, skupaj 63 učencev.
- ❖ Med samim šolskim letom se je razredu priključil 1 deček in 4 deklice.
- ❖ Med samim šolskim letom sta iz razreda izstopila 2 dečka in 5 deklic.
- ❖ Za prehod v višji razred je bilo primernih 23 dečkov in 26 deklic.
- ❖ Odstotek tistih, ki niso bili sposobni za prehod v višji razred je bil 19, 96%.

Rojstni datum	2. 6. 1920
Leto cepljenja proti kozam	1929
Začetek obiskovanja osnovne šole	1. 9. 1929
Končni uspeh v 5. razredu	Prav dober

- ❖ Ker so bile koze nalezljiva in nevarna bolezen ter je bilo za zaščito vseh učencev pomembno vedeti, ali so bili cepljeni ali ne. Tudi danes je v skladu z Zakonom o nalezljivih boleznih potrebno predložiti zdravniško potrdilo, da je otrok cepljen proti ošpicam, mumpsu in rdečkam.
- ❖ Oče: Očetu je bilo ime Ferdinand, bil je lesni trgovec.
Mati: Materi je bilo ime Barbara, njen deklinški priimek je bil Pungerl.

- ❖ Herminini predmeti v 5. razredu so bili: verouk, čitanje, pisanje, učni jezik, srbohrvaščina, računstvo in merstveno oblikoslovje, zemljepis in zgodovina, prirodopis, risanje, petje, dekliška ročna dela.
- ❖ Poleg vseh zgoraj naštetih predmetov so ocenjevali tudi vedenje ter zunanje oblike pismenih izdelkov.
- ❖ Razredni katalog za 4. razred za šolsko leto 1935/1936 je za razliko od prejšnjih vezan kot knjiga, ima platnico, česar starejši katalogi niso imeli.

Število učencev z odlično oceno	1 učenec
Število učencev s prav dobro oceno	16 učencev
Število učencev z dobro oceno	30 učencev
Število učencev s slabo oceno	15 učencev
Število neocenjenih učencev	2 učenca

- ❖ Najbolj pogost poklic staršev je bil samostojni kmetovalec.
- ❖ Najmanj zastopan poklic staršev je bil samostojni trgovec in upokojenec.
- ❖ Kraj je bil v preteklosti predvsem poseljen s kmeti, ki so obdelovali zemljo, šele skozi zgodovino se je kraj preoblikoval v nekoliko bolj urbano naselje, kot Selnico ob Dravi poznamo še danes - tudi zaradi bližine glavne ceste Maribor-Dravograd.
- ❖ Razlog za ponavljanje je bil slabi uspeh (prvič, drugič ali večkrat) in slab obisk šole.

NALOGA 6:

- ❖ Vedenje, veronauk z moralnim poukom, slovenski in srbohrvaški jezik, zgodovina, zemljepis, računstvo in merstveno oblikoslovje, poznavanje prirode, praktična gospodarska znanja, risanje, lepopisje, telovadba po sokolskem sestavu.

- ❖ Učenec: Anton Robič in/ali Frančišek Robič
- ❖ Učenka: Cecilija Ravnjak
- ❖ Cecilija je imela na koncu šolskega leta odličen učni uspeh.
- ❖ Učenca šole nista redno obiskovala, imela sta izostanek v višini 188 dni.
- ❖ Oddaljenost je bil pomemben podatek zato, da so lahko učitelji že vnaprej predvideli, ali bodo otroci zamudili v šolo, saj so v preteklosti hodili tja peš.

NALOGA 7:

- ❖ 1. Pogreb
- 2. Bolezen v družini
- 3. Glavobol
- 4. Delo
- 5. Obisk pri babici
- ❖ Otroci so nekoč morali pomagati doma, tako so na primer zjutraj pasli živino in zato posledično pogosto zamujali v šolo. Prav tako so zaradi bolezni v družini večkrat oni bili tisti, ki so morali poskrbeti za mlajše brate in sestre, zato so posledično manjkali. Podobnosti vidim v tem, da so tudi takrat manjkali zaradi bolezni oziroma različnih družinskih situacij.
- ❖ Največ opravičenih ur je imel učenec Jožef Škrbink.
- ❖ Največ neopravičenih ur je imel učenec Stanislav Žaucer.
- ❖ Stanislav ni želel več hoditi v šolo, ker je bil od ostalih učencev starejši in bi zato lahko že prenehal z obveznim izobraževanjem. Nekaj njegovih vzrokov: delo na polju, pasel, noče v šolo, ga je sram iti v šolo.
- ❖ Največ opravičenih ur je imela učenka Ivana Zavšek.
- ❖ Največ neopravičenih ur je prav tako imela učenka Ivana Zavšek.
- ❖ Delo, ošpice, glavobol, slabo vreme, prehlad, doma rada vse dneve pomaga pri delu.
- ❖ Povprečen šolski obisk v šolskem letu 1938/1939 je bil 82, 9%.
- ❖ Razredna učiteljica je bila Debevec Janezova Roza, veroučitelj je bil Čokl

Janez in Ida K. Kotnik je bila učiteljica za ženska ročna dela.

- ❖ 1. Na kakšen način ste se pripravljali na šolsko delo?
- 2. Ali ste otroke v šoli kaznovali?
- 3. Kakšno je bilo splošno vzdušje v šoli?
- 4. S kakšnim neprimernim vedenjem ste se srečevali v razredu?
- 5. Zakaj ste se odločili za poklic učitelja?
- ❖ Naslov učne enote je bil: Kraljeva rodbina in naša ožja domovina
- ❖ V tem tednu so imeli 4 ure slovenskega jezika.
- ❖ 2 uri sta bili za branje in memoriranje, 1 ura za slovnico in pravopis ter 1 ura za napisovanje in spisje.
- ❖ Pri narodni zgodovini so obravnavali kraljevo rodbino.
- ❖ V drugem tednu so imeli na urniku 2 uri zgodovine.
- ❖ 6. september je bil kraljev rojstni dan, 8. september pa Marijin praznik in pouka prost dan.
- ❖ 1. Skrb za ljudsko zdravje
2. Svetovna vojna in naše matere
3. Obrenoviči – Miloš, Milan in Mihael.
- ❖ Pri zgodovini so se ukvarjali s temami iz prve svetovne vojne, prav tako pa so se ukvarjali z aktualnimi tematikami iz 19. stoletja, predvsem pa so želeli zgodovinsko snov povezovati z narodno zavestjo Južnih Slovanov.
- ❖ Dopoldne so imeli pouk ob ponedeljkih, sredah in petkih.
- ❖ Popoldne so imeli pouk ob torkih, četrtek in sobotah.
- ❖ Dnevno so imeli štiri ali pet ur pouka.
- ❖ Na urniku za nedeljo je bila zabeležena šolska sveta maša.
- ❖ Moje ime je Marija in v šolskem letu 1935/1936 obiskujem četrti razred Osnovne šole Selnica ob Dravi. Od šole nisem preveč oddaljena, le dober kilometer, vendar moram zjutraj pomagati pasti živino, zato pogosto zamujam. Še dobro, da imamo pouk tudi popoldne, da vsaj takrat zaradi

dela ne zamudim. A kljub temu rada hodim v šolo in se učim, vseč mi je, da se učimo o različnih vsebinah in predmetih. Moj najljubši predmet je slovenski jezik, ne maram pa računstva in merstvenega oblikoslovja – tam imam tudi najslabšo oceno in se moram največ učiti. V šoli imamo tudi veronauk z moralnim poukom, prav tako ocenjujejo naše vedenje in lepo pisavo, s katero pa na srečo nimam težav, kot jih imajo nekateri moji sošolci. Delo v šoli se mi ne zdi preveč naporno, čeprav mi včasih zaradi opravkov doma zmanjka časa. Ko je mama bolna, moram namreč jaz poskrbeti za brate in sestre, tako da te dneve nimam rešene domače naloge, kar pogosto učiteljem ni všeč. Takrat so pogosto razočarani nad menoj, saj veljam za pridno učenko, a se potrudim, da vse delo pravočasno nadoknadim.

- ❖ Tednik se od prejšnjega razlikuje po tem, da ga je pisal drug učitelj za drugi razred, prav tako opazimo, da je imel ta učitelj nekoliko bolj neberljivo pisavo.
- ❖ Naslov učne enote je bil: Sadovi našega marljivega dela.
- ❖ V tem tednu so imeli 3 ure zgodovine.
- ❖ Pri zgodovini so se v tem tednu ukvarjali s/z revolucijo leta 1848, Avstrijo in propadom Poljske.
- ❖ 28. junij.
- ❖ Pouk so zaključili z Vidovdansko proslavo.
- ❖ Na nek način si predstavljam, da je bila proslava precej podobna današnjim. Predstavljam si, da je bilo na tej proslavi veliko recitiranja domoljubnih pesmi, pevskih nastopov, krajših dramskih uprizoritev. Morda je sledil tudi kakšen govor s strani šolskega voditelja in drugih učiteljev, ki so pohvalili učence in jim zaželeli prijetne poletne počitnice. Po mojem so tudi izrazili vdanost Kraljevini Jugoslaviji, tako da so zapeli himno.

NALOGA 8:

- ❖ Škatla naj bi vsebovala matične liste 1916/1919.

A) Na fotografiji lahko vidimo skupinsko razredno fotografijo.

B) Iz fotografije lahko razberemo, da gre za 1. razred Osnovne šole Selnica ob Dravi v šolskem letu 1936/1937. Vidimo lahko, da je bil razred precej velik in da so imeli tri učitelje.

C) Na fotografiji najbolj izstopajo učiteljica in dva učitelja, ki sedita v ospredju.

D) Fotografija je bila verjetno posneta ob začetku ali ob koncu šolskega leta kot spomin na razred, sošolce, učitelje, na šolska leta.

E) Verjetno je prišlo do pomote pri organiziranju gradiva ali pa se je fotografija znašla v napačni škatli, ko je kateri od uporabnikov raziskoval in kasneje neprimerno pospravil gradivo.

NALOGA 9:

- ❖ Matični listi so urejeni kronološko glede na rojstno leto.
- ❖ Poleg osnovnih podatkov o učencih in njihovih ocenah lahko preberemo tudi o tem, kakšna je učenčeva vzgoja doma in kakšno je na sploh stanje v družini (npr. težave z alkoholizmom). Prav tako si je na matične liste učitelj ustvarjal zapiske o učenčevih osebnostnih značilnostih. Ne manjka pa niti zapis o zdravstveni situaciji (do katerega leta je bil otrok dojen, težje bolezni, poškodbe).
- ❖ Pomembno je zato, ker so se učitelji vsako leto menjali, tako da so zapiski pomagali prihodnjim učiteljem, ki so tako lahko vedeli, kaj pričakovati od posameznega učenca. Na takšen način so lahko tudi spremljali učenčev napredek, ali so se njegov osebne

značilnosti kaj spremenile oziroma izboljšale.

- ❖ Spričevalo je iz šolskega leta 1937/1938.
- ❖ V povprečju je Antonija imela prav dobre ocene.
- ❖ Pri vedenju so bile ocene od 5 do 2, pri čemer je kriterij bil sledeč: 5 odlično, 4 prav dobro, 3 dobro in 2 neprimerno.
- ❖ Pri ocenah za uspeh je bilo enako, kot imamo še danes - številčno ocenjevanje z ocenami o 5 do 1, pri čemer je 5 odlična in 1 nezadostna ocena.
- ❖ Nemško osnovno šolo je Antonija obiskovala v šolskem letu 1940/1941.
- ❖ V tem šolskem letu je obiskovala 7. razred.
- ❖ V nemški šol je bil način ocenjevanja ravno obraten kot v slovenski, ocene so bile od 1 do 6: 1 je bila najboljša ocena (sehr gur = odlično) in 6 je bila najslabša (ungenugend = nezadostno).
- ❖ V nemški šoli je poslušala naslednje predmete: Športna vzgoja (Leibeserziehg), nemščina (Deutsch), lokalna zgodovina (Heimatkunde), glasba (Musik), risanje in tehnično delo (Zeichnen und Werken), gospodinjstvo (Hauswirtsch), gospodinjstva opravila (Hauswerk), matematika (Rechnen und Raumlehre).
- ❖ Najboljšo oceno je imela pri glasbi (2, kar pomeni dobro), najslabšo pa je imela pri ustni nemščini in lokalni zgodovini (5, kar pomeni neustrezno).
- ❖ Dragi dnevnik!
Ponovno se ti po dolgem času javim, žal prej nisem imela časa. Na Slovenskem se je v tem kratkem času odkar sem ti nazadnje pisala in se javila, zgodilo precej. Žal se niso zgodile dobre stvari. Aprila so Jugoslavijo napadli Nemci in od takrat obiskujem nemško šolo, ki mi pa ni najbolj všeč. Učitelji niso prijazni, prav tako mi ne gre dobro nemščina. Pišem še nekako, problem imam z govorjenjem, kjer imam tudi najslabšo oceno. Čeprav sem pred tem veljala za pridno in zgledno učenko, sedaj

PAM Pokrajinski
arhiv
Maribor

nimam motivacije ter se pri urah pogosto ne oglašam.

Strah me je prihodnosti, bojim se, da bom morala vedno govoriti v nemškem jeziku. Strah me je, kaj se bo zgodilo, če bi se uprla svojim nemškim učiteljem, predvsem pa me je strah, da

bi se maščevali moji družini. A upanje ostaja, da tudi nas čakajo boljši časi in lepša prihodnost. Sedaj bom poskušala zdržati, četudi mi ni vseč in bi najraje prenehala obiskovati šolo.
Do naslednjič, tvoja Antonija

VIRI ZA GRADIVO

Slikovno gradivo

Logotip Pokrajinskega arhiva Maribor. <http://www.pokarh-mb.si/images/tpl/logotip.png>
(Datum zadnjega dostopa: 20. maj 2021).

Slika 1: Pokrajinski arhiv Maribor.

https://lh3.googleusercontent.com/proxy/UAXIx2xAJEpwjOj3aBCJTq9VcmuwrENwR8AwjSD3dtvtNnloh6qBvjuUxTjnLlbcm-G43E4wYrgn5L1HsL-fYMXZXVAPPDxTsUb25jYB_uyewzeCrCg (Datum zadnjega dostopa: 20. maj 2021).

Slika 2: Različno gradivo, ki ga hrani Pokrajinski arhiv Maribor. http://www.pokarh-mb.si/uploaded/slike/kola___zvrsti_gradiva.jpg (Datum zadnjega dostopa: 20. maj 2021).

Slika 3: Fotografija 1. razreda OŠ Selnica, šolsko leto 1936/1937. Pokrajinski arhiv Maribor.
Fond Osnovna šola Selnica ob Dravi, 1884–1980, SI_PAM/0768, št. 46.

Arhivsko pisno gradivo

Slika 3 in pisni viri za sestavljanje nalog pridobljeni v: Pokrajinski arhiv Maribor. Fond Osnovna šola Selnica ob Dravi, 1884–1980, SI_PAM/0768, št. 9, 10, 46 in 49.

VIRI IN LITERATURA ZA PRIPRAVO

Spletne strani

- ❖ Pokrajinski arhiv Maribor:
 - O nas. <http://www.pokarh-mb.si/si/s/1/o-nas.html> (Datum zadnjega dostopa: 20. maj 2021).
 - Dejavnost. <http://www.pokarh-mb.si/si/s/2/dejavnost.html> (Datum zadnjega dostopa: 20. maj 2021).
- ❖ SIRAnet. SI_PAM/0768 Osnovna šola Selnica ob Dravi, 1884–1980 (Fond/zbirka). <http://www.siranet.si/detail.aspx?ID=42976> (Datum zadnjega dostopa: 20. maj 2021).

ZAHVALA

Za sodelovanje, vse nasvete in pomoč pri pripravi nalog se iskreno zahvaljujem arhivski svetovalki Mojci Horvat ter arhivskemu svetovalcu in višjemu bibliotekarju Leopoldu Mikcu Avbersku.

PAM Pokrajinski
arhiv
Maribor

Avtorica: Karin Gradišnik

Oblikovala: Karin Gradišnik

Mentorica: red. prof. dr. Danijela Trškan

Maj 2019

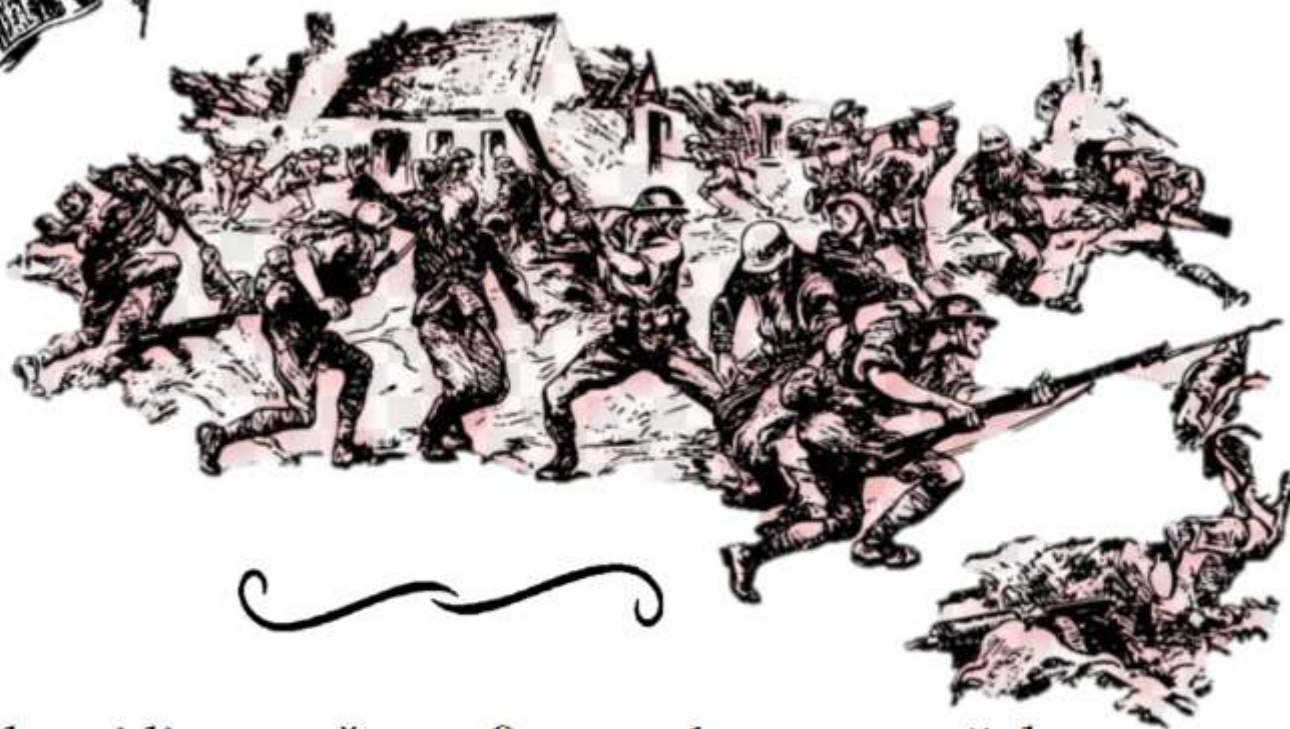

MUZEJ NARODNE OSVOBODITVE MARIBOR

PST! MARIBOR 1941-1945

Delovni list za učence 9. razreda osnovne šole

MUZEJ NARODNE OSVOBODITVE MARIBOR

ULICA HEROJA TOMŠIČA 5, 2000
MARIBOR

TEL.: +386 (02) 235 26 05,

+386 (02) 235 26 00

E-MAIL: aleksandra.berberih-slana@mnom.si

ODPIRALNI ČAS

- OD PONEDELJKA DO PETKA:
8.00–17.00
- SOBOTA: 9.00–12.00
- NEDELJE IN PRAZNIKI
ZAPRTO: ZAPRTO

*Po predhodnem dogovoru tudi izven
obstoječega urnika.*

O MUZEJU IN NJEGOVI NALOGI

Naloge muzejev so evidentiranje, dokumentiranje, zbiranje, vrednotenje, interpretiranje in raziskovanje ter predstavljanje predmetov premične kulturne dediščine javnosti. Muzej narodne osvoboditve Maribor je bil kot samostojna muzejska ustanova ustanovljen leta 1958 s strani takratnega Okrajnega ljudskega odbora v Mariboru. Svoje prostore ima v meščanski vili, ki jo je sredi devetdesetih let 19. stoletja dal zgraditi mariborski podjetnik Scherbaum. Muzej se ponaša z zanimivimi in bogatimi muzejskimi zbirkami, izredno bogata pa je tudi muzejska fototeka, ki hrani veliko dokumentarnih fotografij in negativov, pa tudi precej video in zvočnega gradiva. Posebnost muzeja je arhiv z več kot 120 tekočimi metri gradiva iz druge svetovne vojne. V muzeju lahko skozi stalne razstave spoznamo zgodovino Maribora v 20. stoletju. Kot obiskovalec se lahko sprehodimo skozi industrijski Maribor, obdobje bojev za severno mejo, spoznamo generala Rudolfa Maistra, občudujemo razcvet Maribora v obdobju med prvo in drugo svetovno vojno.

DRAGI UČENEC, DRAGA UČENKA!

Danes se boš sprehodil/-a po stalni razstavi Muzeja narodne osvoboditve Maribor z naslovom **Pst! Maribor 1941–1945**. Ogle dal/-a si boš, kako se je druga svetovna vojna dotaknila Mariborčanov in kakšna je bila njihova usoda. Na poti po stalni razstavi te bo spremljal ta delovni list, ki te bo s pomočjo različnih nalog vodil skozi muzej in te opozoril, na katere predmete je potrebno biti še posebej pozoren. Če boš potreboval/-a pomoč, se obrni na kustose, ki bodo tvoje delo spremljali in ti z veseljem priskočili na pomoč. Sicer pa se lahko vedno tudi obrneš na svojega/-o učitelja/-ico.

Delovni list je namenjen samostojnemu ogledu stalne razstave in reševanju nalog za učence 9. razreda osnovne šole.

Za reševanje imaš na voljo 60 minut.

Ne pozabi na pravila obnašanja v muzeju!

Želim ti veliko užitkov ob samostojnem odkrivanju zgodovine.

Pravkar si stopil/-a na stalno razstavo z naslovom **Pst! Maribor 1941–1945**. Na začetku razstave si lahko opazil/-a fotografijo Starega mostu, ko ga je umikajoča se jugoslovanska vojska leta 1941 minirala in se je prelomil.

Skozi celotno razstavo razmišljaj o tem, kakšno simbolno vlogo ima most in zakaj so ga ustvarjalci razstave postavili prav na začetek. Na koncu razstave se vrni k temu vprašanju in zapiši svoj odgovor.

NALOGA 1: Dopolni besedilo. Na vsako črto spada samo en podatek oziroma številka. V pomoč ti je lahko uvodno besedilo razstavnega dela – Okupacija Maribora.

Pristop Jugoslavije k _____ paktu _____, _____ 1941 je močno odmeval tudi med prebivalci Maribora. Demonstracij, ki so potekale _____ in _____, _____, so se udeležili vsi sloji slovenskega prebivalstva, predstavniki oblasti, organizacij in društev. _____ 1941 je Nemčija brez vojne napovedi napadla Kraljevino Jugoslavijo. Že _____ aprila je Maribor obiskal Adolf _____, ki se je po ogledu porušenih mostov in zgradb na Slomškovem trgu ustavil v _____, kjer so mu mariborski Nemci pripravili veličasten sprejem. 1. _____ 1941 so nacisti na slovenskem Štajerskem ukinili _____ in ustanovili 6 _____.

NALOGA 2: Na razstavi poišči razglas mestnega poglavarstva Maribor iz 7. aprila 1941, torej že en dan po nemškem napadu na Jugoslavijo.

Iz razglosa izpiši tri glavna sporočila za prebivalce mesta Maribora:

- 1.
- 2.
- 3.

Slika 1: Razglas mestnega poglavarstva Maribor.

NALOGA 3: 26. aprila 1941 je Maribor obiskal Adolf Hitler, kar lahko vidiš tudi na fotografiji na razstavi. Pred njim je prišel Maribor obiskati in pregledati njegov tesni sodelavec, Heinrich Himmler. Oglej si obe fotografiji ter v spodnji tabeli predstavi razlike, ki jih opaziš med obiskom Himmlerja in Hitlerja v Mariboru.

<i>Himmlerjev obisk v Mariboru</i>	<i>Hitlerjev obisk v Mariboru</i>

NALOGA 4: Še enkrat si pogledj fotografijo Hitlerjevega obiska v Mariboru.

- Kako so njegov obisk sprejeli ljudje po sliki sodeč?
- Zakaj je bilo takrat v Mariboru takšno navdušenje nad njegovih prihodom?

Slika 2: Hitler v Mariboru.

NALOGA 5: Osrednjo vlogo pri ponemčevanju Slovencev so nacisti zaupali Štajerski domovinski zvezi, o kateri si lahko prebereš v uvodnem delu razstavnega besedila. S pomočjo besedila označi, ali so spodnje trditve pravilne ali nepravilne. Če so trditve nepravilne, jih tudi ustrezno popravi na črto.

Štajerska domovinska zveza je bila ustanovljena 10. maja 1940.

P / N

V odredbi o ustanovitvi je bilo zapisano, da naj bi združila vse dobro misleče Spodnještajerce in sonarodnjake, ki se zaprisežejo Führerju in Reichu.

P / N

Vpis v Štajersko domovinsko zvezo je bil prostovoljen, ljudi niso silili k priključitvi.

P / N

V maju 1941 se je v Štajersko domovinsko zvezo prijavilo 95 % vsega prebivalstva.

P / N

NALOGA 6: Na eni izmed fotografij je predstavljena tudi rasna komisija na Pohorju. Kako misliš, da so se počutili ljudje na sliki, ki so jih Nemci ocenjevali?

Slika 3: Rasna komisija, Šmartno na

NALOGA 7: Mariborčani pa niso ostali tiho in so se hitro Nemcem tudi uprli. Prva in najodmevnejša sabotaža se je zgodil leta 1941 v Volkmerjevem prehodu. Na razstavi poišči fotografijo tega dogodka in s pomočjo besedila na razstavi odgovori na spodnja vprašanja.

- A) Kaj se je zgodilo v Volkmerjevem prehodu?
- B) Kako misliš, da so na ta dogodek reagirali Nemci?
- C) Kaj je ta dogodek pomenil za Slovence, ki so bivali v Mariboru?

Slika 4: Sabotaža v Volkmerjevem prehodu.

NALOGA 8: Konec julija 1941 je bila na Pohorju ustanovljena Pohorska četa, o kateri si lahko več prebereš na razstavi. V vitrini pa lahko vidiš različne titovke, ki jih preriši v spodnje kvadratke.

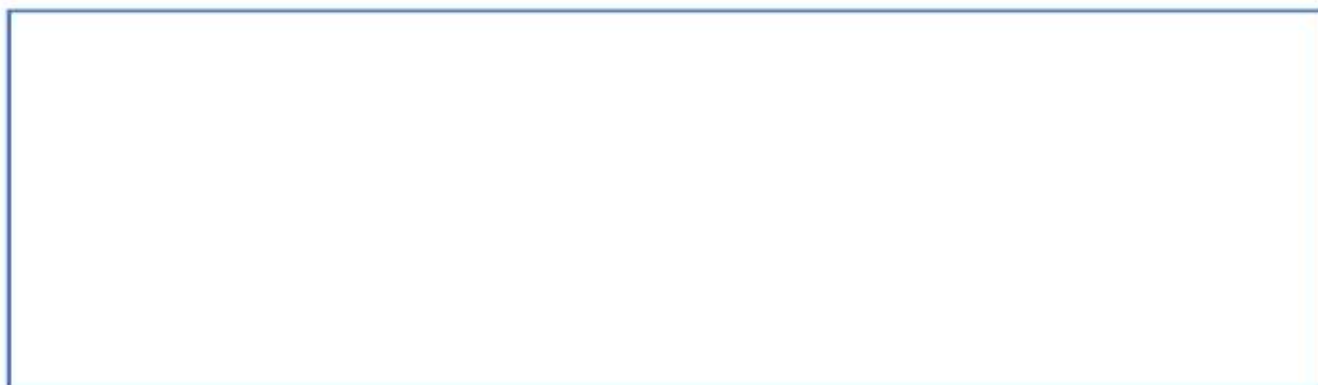

Razmisli in zapiši, zakaj se titovke tako razlikujejo med seboj.

O šivanju zvezd za titovke pa nam pripoveduje tudi znana partizanska pesem: »Šivala je deklica zvezdo, oj zvezdo rdečo kot kri...« Zakaj meniš, da so to ravno počele deklice?

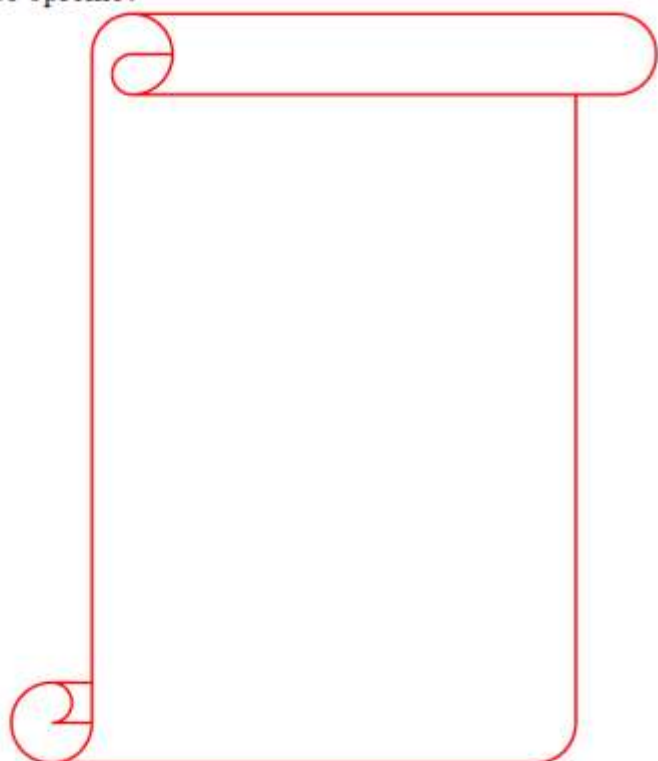
NALOGA 9: V vitrini si poglej, kakšno orožje so uporabljali partizani. En kos orožja preslikaj v spodnji kvadrataek.

- Na kakšen način so partizani prišli do orožja?
- So še kje uporabljali podobno taktiko za pridobivanje sredstev?

NALOGA 10: V vitrini poišči seznam opreme, ki naj bi jo prinesli novinci s seboj v partizane na Pohorje leta 1941. Iz njega izpiši tri stvari.

Predstavljaš si, da bi moral istega leta tudi ti pridružiti partizanom na Pohorju. Kako bi izgledal tvoj seznam najnujnejše opreme?

Slika 5: Seznam opreme novincev za partizane leta 1941.

NALOGA 11: Pohorski bataljon so Nemci 8. januarja 1943 pri Osankarici uničili. Tvoja naloga je, da na razstavi poiščeš dve fotografiji, in sicer na eni lahko vidiš padel Pohorski bataljon (padla družina Šarh), na drugi pa pokop Nemcev in ostalih kolaboracionistov boju proti partizanom, ki so jih pokopali z vojaškimi častmi v Celju.

Kaj lahko sklepaš na podlagi obeh fotografij o tem, kakšno usodo je okupator imel za tiste, ki so z njim sodelovali in za tiste, ki so bili proti njemu?

NALOGA 12: Pogosto so bile del upora proti okupatorju tudi trosilne akcije, s katerimi so predvsem ponoči po mestu trosili letale, s katerimi so spodbujali meščane k aktivnemu uporu proti Nemcem.

Na razstavi poišči letake iz trosilnih akcij iz junija 1941. Poglej si jih, ali opaziš kakšne podobnosti med njimi? Zapiši jih.

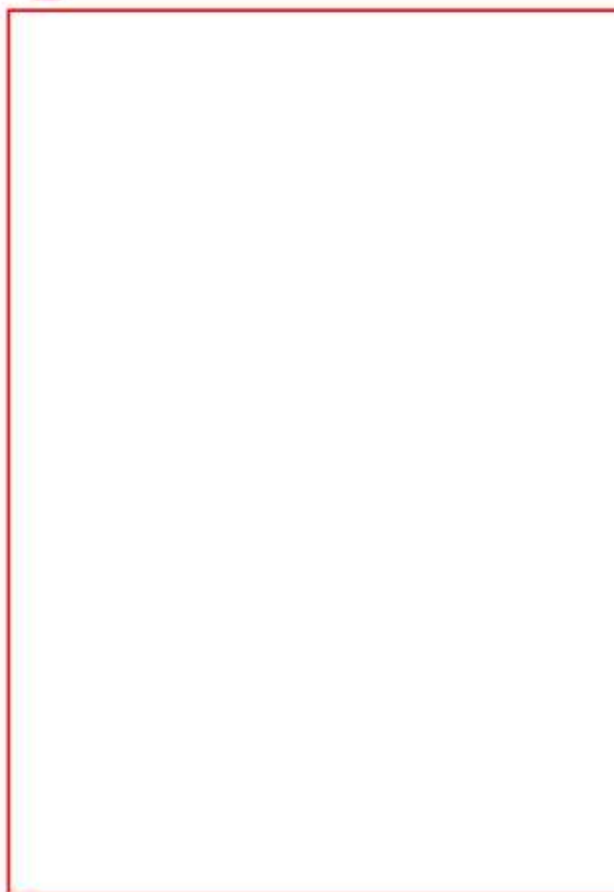
Oblikuj svoj letak, s katerim bi svoje sovrstnike spodbujal k uporabi proti Nemcem. Če želiš, lahko uporabiš tudi elemente iz letakov, ki si jih videl/-a na razstavi.

Slika 6: Letaki iz trosilnih akcij v juliju 1941.

NALOGA 13: Na razstavi poišči taboriščno obleko Jožeta Bevca iz koncentracijskega taborišča Mauthausen.

- ❖ Razmisli in zapiši, kako bi se ti počutil v takšni obleki?
- ❖ Kaj pomeni rdeči J na njegovi obleki?
- ❖ Skiciraj obleko v okvir na naslednji strani.

V vitrini si lahko ogledaš tudi otroške čevljičke iz koncentracijskega taborišča Auschwitz. Kakšne občutke ti vzbuja ta muzejski eksponat? Na kaj pomisliš?

Slika 7: Otroški čevljički iz Auschwitza.

NALOGA 14: V naslednjem delu stalne razstave si lahko več prebereš o internirancih, ukradenih otrocih, aretacijah in množičnih deportacijah ter talcih. Osrednji del razstave predstavlja **Splošna deklaracija človekovih pravic**, ki je bila v vojni vsakodnevno kršena. Z njeno pomočjo za vsako od spodaj naštetih skupin zapiši vsaj en člen, ki jim je bil v času druge svetovne vojne kršen.

INTERNIRANCI:

UKRADENI OTROCI:

ARETACIJE IN MNOŽIČNE DEPORTACIJE:

TALCI:

NALOGA 15: Predstavljaš si, da te ponoči zbudijo vojaki, ki ti povedo, da moraš zapustiti svojo domačo hišo, saj te bodo skupaj z družino deportirali. Časa za pakiranje nimaš na pretek, zato pograbiš tiste tri stvari, ki ti največ pomenijo. Katere tri stvari so to zate?

- 1.
- 2.
- 3.

NALOGA 16: Najhujša oblika okupatorjevega nasilja nad slovenskim prebivalstvom je bilo streljanje talcev.

- Kje v Mariboru so streljali talce?
- Kdo jih je obsodil na smrtno kazen?
- Ali so se lahko obsojeni na kazen pritožili?

Sprehodi se do velikega rdečega razglasa, *Bekanntmachung*, tj. nemškega političnega plakata o streljanju talcev na Štajerskem.

Poglej si plakat pod njim in v tabelo zapiši starost ter poklic posameznikov, ki so bili ustreljeni 24. in 25. avgusta leta 1941.

<i>Starost</i>	<i>Poklic</i>

Predstavljaš si, da se med drugo svetovno vojno zjutraj sprehajaš po mestu in vsakodnevno opazuješ te rdeče plakate, na katerih so imena oseb, ki so jih pred tem ustrelili. Kako bi se počutil/-a ob tem? Kakšni občutki te prevevajo?

NALOGA 17: Talci so lahko svojim domačim pred smrtjo napisali tudi poslovilna pisma. Več različnih primerov lahko tudi vidite na razstavi ali na sliki 8 (na primer pismo Martina na robcu, Jožeta in Genovefe iz Slovenskih goric).

- Kakšne občutke imaš ob branju poslovilnih pisem?
- Kaj so želeli pokojni v svojih poslovilnih pismih sporočiti družini?
- Ali se te je katero od pisem posebej dotaknilo? Zakaj?

Slika 8: Poslovilna pisma.

NALOGA 18: A življenje je kljub okupaciji teklo naprej.

- Poišči spodnjo nakaznico za živila. Katera živila in koliko so si jih lahko privoščili?

Slika 9: Nakaznica za živila.

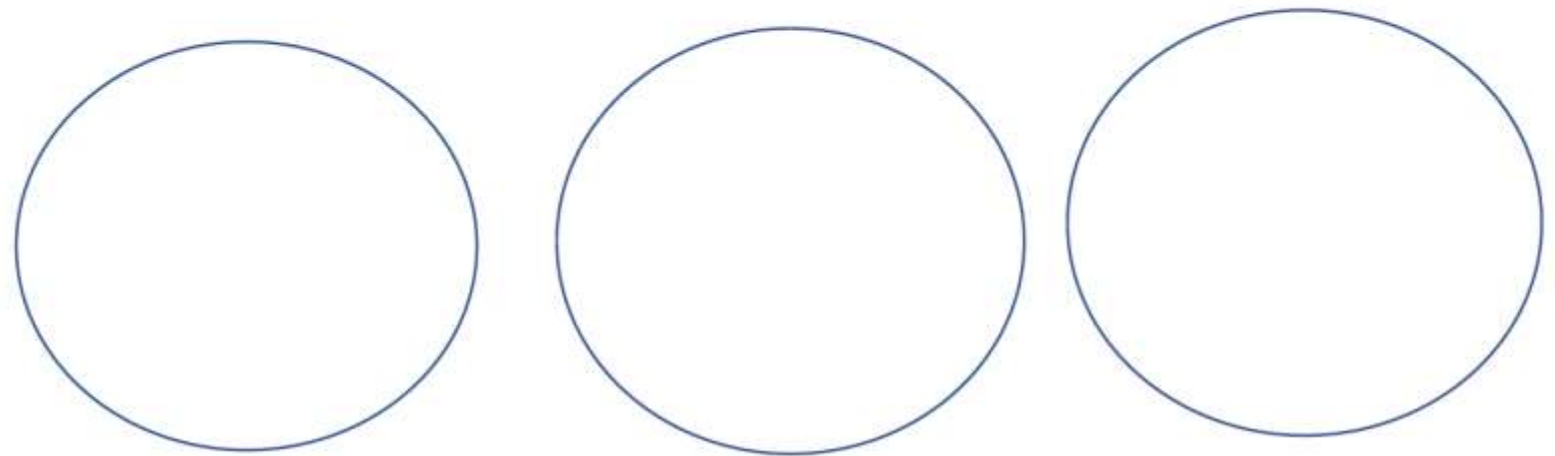
- Na razstavi lahko tudi listino, ki je bila podeljena ob sklenitvi zakona. Kdo je na njej? Kakšna misliš, da je bila vloga te fotografije?
- Oglej si razstavljeni učbenika za pouk nemškega jezika in matematike. Kaj lahko opaziš?

Slika 10: Učbenika za pouk nemškega jezika in matematike.

NALOGA 19: Za medvojno obdobje je bilo značilno tudi zbiranje zimske pomoči. V spodnje okvirčke nariši igračke, ki so jih otroci prejeli v znak zahvale za sodelovanje pri zbiranju zimske pomoči.

NALOGA 20: Maribor so med vojno tudi pogosto bombardirali, o čimer si si lahko prebral/-a na razstavi. Prav tako si lahko videl/-a tudi dve rušilni bombi, ki sta bili najdeni.

- Kateri so bili najbolj prizadeti deli mesta?
- Kdaj je potekalo največ bombardiranj?
- Kakšen je bil glavni cilj bombardiranj zavezniških letal v Mariboru?
- Kako misliš, da so se počutili ljudje ob bombardiranju mesta?

NALOGA 21: Maribor je bil 9. maja 1945 osvobojen, o čemer priča tudi prva naslovnica časopisa Večer, ki izhaja še danes.

- Koga lahko vidiš na naslovnici?
- Koga Maribor pozdravlja?
- Kako je Maribor imenovan v prispevku?

Slika 11: Naslovnica časopisa Večer.

NALOGA 22: Na razstavi poišči letake iz maja leta 1945 ter z njihovo pomočjo odgovori na spodnja vprašanja.

- O čem letak na sliki 11 poučuje Slovence in Slovenke?
- Kaj se je zgodilo 13. maja 1945? V pomoč ti je lahko letak na razstavi.

Slika 12: Letak iz maja 1945.

Ali se ti letaki razlikujejo od tistih, ki so bili po Mariboru raztrošeni junija 1941? Na kakšen način?

ČESTITAM, USPELO TI JE REŠITI VSE NALOGE!

REŠITVE NALOG:

NALOGA 1:

Trojnemu, 25. marca, 26. in 27. marca, 6. aprila, 26., Hitler, gradu, julija, okraje, okrožij.

NALOGA 2:

1. Ohranite mir in red.
2. Prepovedano je stopati na ceste, trge in javne nasade v skupinah več kot dveh oseb.
3. Po 21. uri je bivanje izven stanovanja dovoljeno samo službujočim organom in osebam, ki iščejo mnjne zdravniške pomoči.

NALOGA 3:

<i>Himmlerjev obisk v Mariboru</i>	<i>Hitlerjev obisk v Mariboru</i>
<ul style="list-style-type: none">- njegov obisk ni pospremila množica navdušenih nemških Mariborčano v,- ogledal si je vojsko,- vse skupaj deluje veliko bolj resno.	<ul style="list-style-type: none">- njegov obisk je pospremila množica navdušenih nemških Mariborčano v,- veliko ljudi,- vse skupaj deluje bolj sproščeno in v veselem vzdušju.

NALOGA 4:

- Njegov obisk so vsaj po sliki sodeč ljudje sprejeli z navdušenjem, zbrala se je velika množica, ki ga je prišla pozdravit.
- V Mariboru je takrat živelo precej Nemcev, ki so izkazovali navdušenje nad Hitlerjem, medtem ko tisti, ki so se identificirali za Slovence, niso sodelovali pri njegovem obisku.

NALOGA 5:

Prva trditev je nepravilna. Štajerska domovinska zveza je bila ustanovljena 10. maja 1941.

Druga trditev je pravilna.

Tretja trditev je nepravilna. Vpis v Štajersko domovinsko zvezo je bil izveden pod prisilo in z grožnjami.

Četrta trditev je pravilna.

NALOGA 6:

Verjetno jim je bilo zelo neprijetno, da jih je nekdo tako natančno opazoval in jemal njihove telesne mere, na podlagi katerih so kasneje določili, ali so primerni ali ne. Vsekakor pa so verjetno bili v strahu, saj niso točno vedeli, kaj naj pričakujejo.

NALOGA 7:

A) Mladinci so v Volkmerjevem prehodu zažgali dva okupatorjeva oseba vozila.

B) Nemci so bili upravičeno jezni, izvedli so številne aretacije, ker so želeli najti krivca za to dejanje, vendar so vsaj na začetku imeli težave z iskanjem.

C) To je bila prva uporniška akcija v Sloveniji, ljudem je dala upanje, da se je možno okupatorju upreti in na takšen način zoperstaviti njegovi vladavini na slovenskem ozemlju.

NALOGA 8:

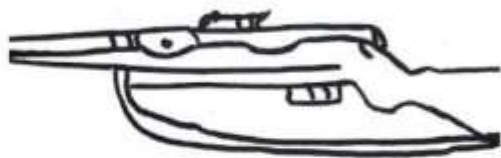

Partizani so bili vsaj na začetku gverilska vojna enota, kar pomeni, da niso imeli enotnih uniform, zato so bile tudi titovke med seboj precej različne.

Deklice so verjetno bile manj sumljive pri opravljanju takšnih dejavnosti, saj ni nihče posumil, da šivajo zvezde za partizanske čepice.

NALOGA 9:

Do orožja so prišli s krajo ali pa so ga zasegli Italijanom in Nemcem po spopadih z njimi.

Na podoben način so pridobili tudi obleke, ki so jih uporabili kot svoje uniforme. Po spopadu z Nemci in Italijani so jih slekli, pogosto so suknjič samo obrnili narobe in ga tako nosili kot del partizanske uniforme.

NALOGA 10:

Žepna svetilka, beležka in svinčnik, posoda z žlico.

Moj seznam: žepna svetilka, mobilni telefon, polmlec, nahrbtnik, majice in udobne hlače, posoda z žlico, beležka in svinčnik.

NALOGA 11:

Nemci so s tem poslali ljudem zelo jasno sporočilo. Tisti, ki bodo z njimi sodelovali, bodo na koncu tudi deležni dostojnega pokopa, medtem ko bodo tiste, ki jih imajo za svoje sovražnike, mučili in po smrti razkazovali v opomin vsem, ki bi morebiti želeli upreti proti njim.

NALOGA 12:

Na vseh lahko opazimo znamenje srpa in kladiva, prav tako lahko opazimo sporočila, ki ljudi spodbujajo v boj za našo sveto in pravično stvar, da je potrebno zaupati Rdeči

armadi in ne nasedati drugim. V letakih lahko opazimo, da so pozdravljali idejo socializma.

NALOGA 13:

- Počutil/-a bi se neprijetno, sploh zato, ker je to obleko nekdo pred menoj že nosil in je ta posameznik tudi umrl. Vedel/-a bi, da ta obleka zame ne pomeni nič dobrega.
- Rdeči J pomeni oznako za Jugoslovana.

- Otroški čevlji so opomnik na to, da vojna ne izbira žrtev in da so žal prevečkrat trpeli predvsem nedolžni, kot so na primer otroci, ki niso bili krivi za nič.

NALOGA 14:

INTERNIRANCI: 9. ČLEN = Nikogar ne sme biti samovoljno zaprt, pridržan ali izgnan.

UKRADENI OTROCI: 4. ČLEN = Nikogar se ne sme držati v suženjstvu ali podložnosti; suženjstvo in trgovina s sužnji sta prepovedana v vseh oblikah.

ARETACIJE IN MNOŽIČNE DEPORTACIJE:

3. ČLEN = Vsakdo ima pravico do življenja, prostosti in osebne varnosti.

TALCI: 5. ČLEN = Nikogar se ne sme podvreči mučenju ali krutemu, nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju.

NALOGA 15:

1. Telefon
2. Računalnik
3. Denarnica

NALOGA 16:

- V Mariboru so streljali na talce na dvorišču sodnih zaporov.
- Smrtne kazni je izrekal komandant varnostne policije in varnostne službe na Spodnjem Štajerskem.
- Ne, obsojeni niso imeli nikakršnih pravic.

<i>Starost</i>	<i>Poklic</i>
1911 - 30 let	Pomožni delavec
1919 - 22 let	Rudar
1922 - 19 let	Dijak in dijakinja
1920 - 21 let	Ključavničarski pomočnik
1921 - 20 let	Gozdar
1909 - 32 let	Učitelj
1910 - 31 let	Tkalec
1914 - 27 let	Trgovski pomočnik

Predstavljam si, da bi živel/-a v večnem strahu, saj ne bi vedel/-a, ali se bo na plakatu kdaj znašlo tudi ime katerega od mojih sorodnikov ali celo moje lastno ime. Kljub temu, da se želiš upirati in veš, da ravnanja okupatorja niso pravilna, te je strah, kaj se lahko zgodi.

NALOGA 17:

- Žalostni občutki, saj so to bile zadnje besede teh oseb.

- Predvsem so jim želeli sporočiti, naj se jih spominjajo, jih ohranjajo v lepem spominu in da jim imajo radi.
- Dotaknilo se me je predvsem pismo, ki je bilo napisano na robcu - nenavaden material za pismo, zato še toliko bolj dobiš občutek, da je bilo napisano v naglici in da se je posameznik resnično želel posloviti od družne.

NALOGA 18:

- Z nakaznico si je lahko privoščil 350 g kruha, 50 g mesa, 30 g masla in 25 g druge hrane.
- Na listini je tudi Hitlerjeva podoba. Nekako dobiš občutek, da bo on bdel nad zakonom in da je bil zakon sklenjen pod njegovim dovoljenjem ter budnim očesom.
- Opazim lahko, da je v učbeniku omenjena Hitlerjeva mladina, kar pomeni, da so to bili precej aktualni učbeniki, v katerih so se pogovarjali o temah, ki so se pravkar dogajale v nemški državi in drugje po Evropi.
- Vidimo lahko predvsem ljudi pri delu, vesele otroke ob igranju in podoba matere, ki jih s ponosom opazuje. Nekatere osebe so arijske rase. Na slikah predvsem delajo, se igrajo ali splošno veselijo.

NALOGA 19:

NALOGA 20:

- Najbolj prizadeti deli mesta so bili ob obeh mostovih in ob železniški postaji - današnje Mlinska ulica, Ulica kneza Koclja, Sodna ulica in Glavni trg.
- Glavni cilj bombardiranja so bili železniški in glavni most preko Drave, glavna, tezenska in studenska železniška postaja, železniške delavnice na Studencih ter industrijski obrati v Melju in na Teznem.
- Ljudje so bili prestrašeni, predvsem zato, ker je bilo največ letalskih napadov izvedenih med 10. in 14. uro oziroma ponoči. Ljudje so se skrivali po kletih, precej je bilo tudi gmotne škode. Verjetno je bilo ljudem vedno neprijetno, ko so slišali signal za bombardiranje in so bili daleč od svojega doma ter niso imeli primernega skrivališča.

NALOGA 21:

- Na naslovnici je Josip Broz Tito.
- Maribor pozdravlja Jugoslovansko osvobodilno vojsko in Osvobodilno fronto.
- Maribor je v prispevku imenovan kot prvo industrijsko mesto Slovenije.

NALOGA 22:

- Slovenke in Slovence letak na sliki 11 poučuje o zastavah. Uči jih razlike med jugoslovansko, rusko in slovensko zastavo, ki so si bile precej podobne med seboj.
- 13. maja so okrasili izložbe in okna s cvetjem, zelenjem in trobojnicami. Do nedelje naj bi odstranili vse nemške napise in znake nemške okupacije.

Ti letaki so objavljeni po koncu vojne, po koncu nemške okupacije Maribora, zato so veliko bolj optimistično naravnani in ljudi pripravljajo na novo prihodnost po vojni. Iz teh letakov je jasno, da so okupatorja premagali, sedaj pa bodo odstranili še vse njegove ostanke v mestu.

VIRI ZA GRADIVO

Muzej narodne osvoboditve Maribor (stalna razstava)

Slikovno gradivo:

- Simbol Muzeja narodne osvoboditve Maribor.
http://mnom.si/Portals/default/Skins/MNOM/Images/logo_top_3.png (Datum zadnje spremembe: 21. maj 2021).
- Muzej narodne osvoboditve Maribor.
- Karin Gradišnik: osebni arhiv (fotografije stalne razstave v MNO Maribor):
 - *Slika 1*: Razglas mestnega poglavarstva Maribor. Fotografirano na stalni razstavi 7. maja 2021.
 - *Slika 2*: Hitler v Mariboru. Fotografirano na stalni razstavi 7. maja 2021.
 - *Slika 3*: Rasna komisija, Šmartno na Pohorju. Fotografirano na stalni razstavi 7. maja 2021.
 - *Slika 4*: Sabotaža v Volkmerjevem prehodu. Fotografirano na stalni razstavi 7. maja 2021.
 - *Slika 5*: Seznam opreme novincev za partizane leta 1941. Fotografirano na stalni razstavi 7. maja 2021.
 - *Slika 6*: Letaki iz trosilnih akcij v juliju 1941. Fotografirano na stalni razstavi 7. maja 2021.
 - *Slika 7*: Otroški čevlji iz Auschwitza. Fotografirano na stalni razstavi 7. maja 2021.
 - *Slika 8*: Poslovilna pisma. Fotografirano na stalni razstavi 7. maja 2021.
 - *Slika 9*: Nakaznica za živila. Fotografirano na stalni razstavi 7. maja 2021.
 - *Slika 10*: Učbenika za pouk nemškega jezika in matematike. Fotografirano na stalni razstavi 7. maja 2021.
 - *Slika 11*: Naslovnik časopisa Večer. Fotografirano na stalni razstavi 7. maja 2021.
 - *Slika 12*: Letak iz maja 1945. Fotografirano na stalni razstavi 7. maja 2021.

LITERATURA IN VIRI ZA PRIPRAVO

- Muzej narodne osvoboditve Maribor:
 - O muzeju. <http://mnom.si/sl-si/o-muzeju> (Datum zadnje spremembe: 21. maj 2021).
 - Zgodovina. <http://mnom.si/sl-si/O-muzeju/Zgodovina> (Datum zadnje spremembe: 21. maj 2021).
 - Kako do nas. <http://mnom.si/sl-si/O-muzeju/Kako-do-nas> (Datum zadnje spremembe: 21. maj 2021).
 - Odpiralni časi. <http://mnom.si/sl-si/O-muzeju/Odpiralni-%C4%8Dasi> (Datum zadnje spremembe: 21. maj 2021).
 - Pst! Maribor 1941–1945. <http://mnom.si/Razstave/Stalne-razstave/Stalna-details?id=193> (Datum zadnje spremembe: 21. maj 2021).

ZAHVALA

Za sodelovanje, vse nasvete in pomoč se iskreno zahvaljujem višjemu muzejskemu svetovalcu Urošu Doklu ter vsem zaposlenim v Muzeju narodne osvoboditve Maribor.

MUZEJ NARODNE OSVOBODITVE MARIBOR

Avtorica: Karin Gradišnik

Oblikovala: Karin Gradišnik

Mentorica: red. prof. dr. Danijela Trškan

Maj 2021

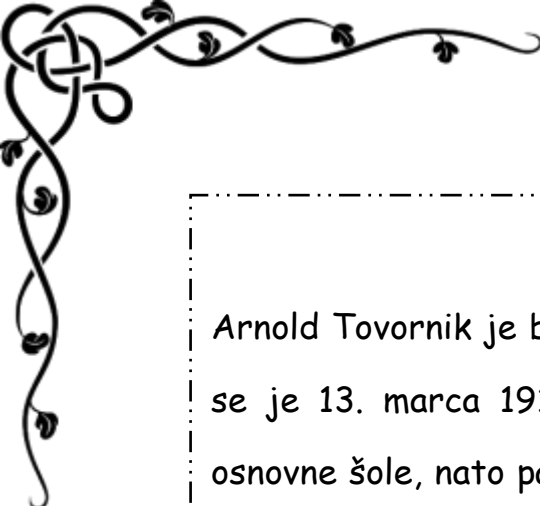
DRUGI DEL

PRVA NALOGA NA PORTRET

DRUGA NALOGA NA PRIMARNI PISNI VIR

TRETJA NALOGA NA SPOMENIK

ARNOLD TOVORNIK

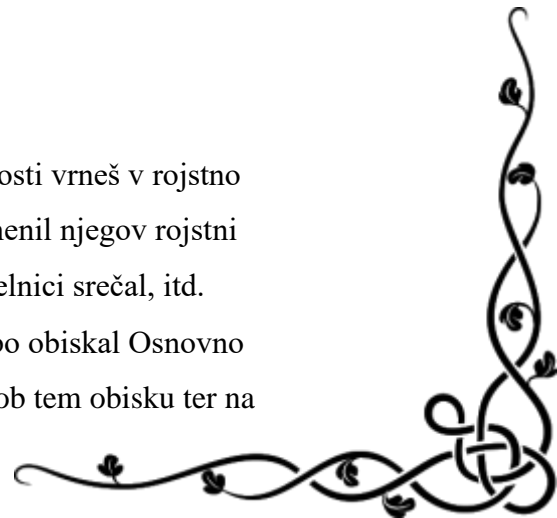
Arnold Tovornik je bil slovenski dramski, filmski in ljudski igralec. Rodil se je 13. marca 1916 v Selnici ob Dravi, kjer je končal 5 razredov osnovne šole, nato pa se je vpisal v gimnazijo. Po gimnaziji se je vpisal v intendantsko akademijo v Beogradu, tako da je do začetka druge svetovne vojne služboval kot intendantski podporočnik v Mariboru. Od leta 1947 je bil stalni član Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru. Poleg njegovih vlog v gledališču in na televiziji je bilo pomembno tudi njegovo delo na mariborskem feljtonu Radia Maribor, kjer je ustvaril lik v selniškem narečju govorečega Purgatovega Štefa, s katerim je pogosto nastopal po celi Sloveniji. Leta 1972 je za svoje delo prejel Borštnikov prstan. Umrl je 4. junija 1976 v Mariboru.

1. Obraz ljudskega veljaka

Oglej si portret Arnolda govornika in odgovori spodnja na vprašanja.

- ❖ V kateri umetniški tehniki je Arnold Tovornik upodobljen?
 - ❖ Kaj o Tovorniku izveš iz portreta?
 - ❖ Kakšen je izraz na njegovem obrazu? Zakaj meniš, da je takšen?
 - ❖ Kako je oblečen?
 - ❖ V katerem času je nastal portret?
-

2. Selniški Štef na velikem odru

- Predstavljalj si, da si Arnold Tovornik in se po daljši odsotnosti vrneš v rojstno Selnico ob Dravi. V pismu prijatelju opiši, kako se je spremenil njegov rojstni kraj, kaj je ob obisku občutil, koga vse je na sprehodu po Selnici srečal, itd.
 - Ob prejemu Borštnikovega prstana se Tovornik odloči, da bo obiskal Osnovno šolo Selnico ob Dravi. Tvoja naloga je, da pripraviš plakat ob tem obisku ter na
-

REŠITVE:

1. Obraz ljudskega veljaka

- Upodobljen je v črno-beli fotografiji.
- Izvemo lahko, da ima brke, na fotografiji je očitno, da je bil Tovornik fotografiran med gledališkim nastopom. Prav tako lahko sklepamo, da je na sliki že nekoliko starejši, 50 let ali več.
- Njegov izraz na obrazu je resen, ne strmi direktno v kamero. Verjetno je bil slikan med predstavo in je ima zato takšen zamišljen pogled.
- Oblečen je v srajco, čez katero ima odprt telovnik. Vidimo lahko tudi, da ima predpasnik, na glavi pa ima klobuk s perjem.
- Portret je nastal v njegovem igralskem času, kot lahko vidimo, je na fotografiji že nekoliko starejši. Sklepamo lahko, da je portret nastal v petdesetih ali šestdesetih letih prejšnjega stoletja.

2. Selniški Štef na velikem odru

- Dragi Tone!

Po vsem tem času sem se odločil, da bom obiskal svojo rojstno Selnico, na katero sem zelo navezan. Pred predstavo sem se odpravil na krajši sprehod po centru vasi, kjer se je marsikaj spremenilo. Nastale so nove, modernejšje zgradbe, tudi več jih je. Center je nekoliko bolj poln, tudi cesta je boljša ter tako povezuje Selnico s sosednjimi Rušami in Mariborom. Na poti sem srečal gospoda župnika pa nekaj svojih sošolcev iz osnovne šole, ki so me prepoznali in s katerimi sem z veseljem spregovoril nekaj besed. Prav tako sem srečal otroke, ki so takoj začeli kričati za menoj, da Štef ne sme zamuditi na predstavo. Lepo je bilo, vedno znova se rad vračam.

Kmalu na svidenje, Arnold

ARNOLD TOVORNIK, DOBRODOŠEL NA OŠ SELNICA OB DRAVI!

- Rojen 13. marca 1916 v Selnici ob Dravi,
- gledališki in televizijski igralec,
- ljudski prvak,
- dobitnik Boršnikovega prstana leta 1972,
- Purgatov Štef.

ISKRENE ČESTITKE, PONOSNI SMO NA VAS.

VIRI IN LITERATURA

Slikovno gradivo

Arnold Tovornik v vlogi Štefa.
https://www.mb.sik.si/slike/Kako_smo_se_imeli/2016/Tovornik5.jpg (Datum zadnjega dostopa: 25. april 2021).

Spletni viri

Življenje Arnolda Tovornika. https://sl.wikipedia.org/wiki/Arnold_Tovornik (Datum zadnjega dostopa: 25. april 2021).

Radijska oddaja o Arnoldu Tovorniku. <https://radioprvi.rtvsllo.si/2016/03/arnold-tovornik-igralec-v-zavesti-domace-selnice-ob-dravi/> (Datum zadnjega dostopa: 24. april 2021).

Televizijska oddaja o Arnoldu Tovorniku. <https://4d.rtvsllo.si/arhiv/sledi/174438521> (Datum zadnjega dostopa: 25. april 2021)

PO NAREDBI PROTIVU
 NARODNOG REŽIMA
 BIJALI ĐURO ĐAKOVIĆ
 ORGANIZACIONI SEKRE-
 TAR CK KPJ I NIKOLA
 HEČIMOVIĆ SEKRE TAR
 CK CRVENE POMOĆI
 JUGOSLAVIJE UNORENI
 25. 4. 1929 U SELOVOJ
 GRANI UZ DRŽAVNU
 GRANICU
 PRED VI KONGRESOM KPJ
 1952. GODINE. SPOMENIK
 SU POSTAVILI TITOVI
 GRANIČARI...
 BAO JE DOPUNJEN
 1979. GODINE.

PO UKAZU PROTIVU
 SKEGA REŽIMA STA-
 BILA ĐURO ĐAKOVIĆ
 ORGANIZACIJSKI SEKRE-
 TAR CK KPJ I NIKOLA
 HEČIMOVIĆ SEKRE TAR
 CK RDEĆE POMOĆI JU-
 GOSLAVIJE UMORJENA
 25. 4. 1929 V SELOVI
 GRANI OB DRŽAVNI MEJI
 SPOMENIK SO POSTAVILI
 PRED VI KONGRESOM KPJ
 LETA 1952 TITOVI
 GRANIČARI
 DOPOLNJEN JE BIL
 LETA 1979

SPOMENIK ĐURU ĐAKOVIĆU IN NIKOLI HEČIMOVIĆU PRI SVETEM DUHU NA OSTREM VRHU

Spomenik posvečen Đuru Đakoviću (1886–1929) in Nikoli Hećimoviću (1900–1929) se nahaja v središču vasi pod cerkvijo Svetega Duha, priljubljeno turistično točko. Dva litoželezna doprsna kipa se nahajata na opornem zidu, do katerega je urejen dostop po stopnišču, pred njunima kipoma pa stoji manjša skulptura, na kateri je v slovenskem in hrvaškem jeziku urejen napis. Đuro Đaković je bil jugoslovanski komunist in revolucionar, od aprila 1928 do smrti je bil tudi organizacijski sekretar Centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije. Bil je eden najvidnejših borcev takratnega delavskega razreda Jugoslavije. Nikola Hećimović je bil jugoslovanski komunistični organizator in tajnik centralnega komiteja jugoslovanske podružnice mednarodne Rdeče pomoči. Leta 1929 je bila komunistična partija prepovedana, komunistični časopisi so bili zatrti, Đaković in Hećimović pa sta bila osumljena naklepanja proti diktaturi kralja Aleksandra I. 20. aprila 1929 sta bila aktivista aretirana v Zagrebu in po večdnevem intenzivnem zaslišanju policije, naj bi pobegnili in preko slovenskega ozemlja poskušala pobegniti naprej v Avstrijo. Do tega ni prišlo, saj sta bila 25. aprila 1929 v Šelovi grabi ustreljena. Prvi spomenik so jima postavili že leta 1952, dopolnjen pa je bil dvajset let kasneje s svečano proslavo z visokimi gosti, zaradi katere je kraj dobil novo cesto in telefonsko linijo. Spominskih obeležij posvečenim Đakoviću in Hećimoviću je v naši občini kar precej, prav tako sta aktivista živa tudi v spominu prebivalcev kraja, saj se je nekaj časa po vojni tudi sam kraj imenoval Djakovičevo.

1. RAZIŠČI SPOMENIK

- Komu je posvečen spomenik, ki ga lahko vidiš?
- Iz koliko različnih delov je sestavljen spomenik?
- Imena katerih dveh aktivistov vidiš zapisana na spomeniku?
 - Kakšne podatke lahko razbereš o njima iz spomenika?
 - Kaj o posameznikih ne moreš razbrati iz spomenika?
- Ali opaziš med kipoma kakšne podobnosti oziroma razlike? Zapiši jih.

2. TOVARIŠI IN TOVARIŠICE NA DELU

- ❖ Predstavljaljaj si, da aprila leta 1929 kot Đuro ali kot Nikola bežiš čez Sveti Duh proti sosednji Avstriji. Kakšno zadnje pismo bi napisal svojim staršem, če bi lahko predvideval, kakšna usoda te čaka?
- ❖ Predstavljaljaj si, da leta 1952 član odbora, ki vodstvu predstavlja ideje za postavitve spomenikov različnim pomembnim posameznikom. Tvoja naloga je, da narišeš osnutek spominske plošče, ki bi jo lahko postavili v čast aktivistoma Đakoviću in Hećimoviću. Pri osnutku lahko vključiš tudi jugoslovanske simbole (zastavo, grb, rdečo zvezdo, itd.).
- ❖ Leta 1979 je bila v kraju ob otvoritvi novih spomenikov velika proslava, po pripovedovanju domačinov se je takrat šušljalo, da bi se naj prireditve udeležil tudi sam Josip Broz Tito. Predstavljaljaj si, da si organizator te proslave, kako bi potekala slovesnost? Koga vse bi vključil med nastopajoče?

VIRI IN LITERATURA

Slikovno gradivo

Avtorske fotografije Karin Gradišnik, 30. april 2021, Sv. Duh na Ostrem Vrhu.

Spletni viri

Đuro Đaković.

https://en.wikipedia.org/wiki/%C4%90uro_%C4%90akovi%C4%87

(Datum zadnjega dostopa: 28. april 2021).

Nikola Hećimović.

https://en.wikipedia.org/wiki/Nikola_He%C4%87imovi%C4%87

(Datum zadnjega dostopa: 28. april 2021).

REŠITVE:

1. RAZIŠČI SPOMENIK

- Spomenik je posvečen Đuru Đakoviću in Nikoli Hećimoviću.
- Spomenik je sestavljen iz dveh delov, iz dveh doprsnih kipov in skulpture, ki stoji pred njima.
- Đuro Đaković in Nikola Hećimović.
- Razberemo lahko njuni rojstni letnici in letnico smrti. Prav tako lahko razberemo njuni funkciji ter kdaj je bil postavljen prvi in drugi spomenik v njun spomin.
- Ne moremo razbrati, kje točno sta umrla in kakšen je bil vzrok njune smrti. O tem podatkih lahko zgolj sklepamo. Prav tako ne moremo razbrati, kje sta bila rojena.
- Oba kipa sta doprsna, vendar lahko ob podrobnejšem pogledu ugotovimo, da je Hećimovićev kip izdelan v drugem stilu. Od Đakovićevega se razlikuje tudi po velikosti, saj je nekoliko manjši ter po barvi. Sklepamo lahko, da nista bila izdelana s strani istega kiparja.

2. TOVARIŠI IN TOVARIŠICE NA DELU

- ❖ Draga mama in oče,
ne vem, kako se bo moj beg končal, zato vama pišem. Lahko, da to bo moje zadnje pismo. Z Đurotom beživa čez Jugoslavijo, najin načrt je, da čim hitreje prideva v Avstrijo, kjer bi se lahko za nekaj časa podtuhnili. Blizu meje sva, skrivava se po kobanskih grapah, a kljub najini previdnosti lahko gre marsikaj narobe. Bojiva se, da bi naju kdo videl in izdal, predvsem pa se bojiva, da bi naju ubili. Želel bi si, da bi lahko bil pri vama doma in bi se lahko v živo posloveli. Vedita, da nikoli nisem pozabil na vaju, tudi med begom sem bil z mislimi ves čas pri družini in domačem kraju. Če je to moje zadnje pismo, vedita, da vaju imam rad.

Nikola

- ❖ Drage tovarišice in tovariši. Danes se bomo na drugem sestanku odbora dogovorili, kako bo potekala slovesnost ob odkritju novega spomenika padlima borcema Đuro Đakoviću in Nikoli Hećimoviću. Dogodka se bodo udeležili visoki predstavniki Komunistične partije Jugoslavije in Slovenije, zato smo poskrbeli za urejeno cesto do kraja prizorišča in telefonsko linijo. V kulturnem programu bodo sodelovali otroci Osnovne šole Đaković-Hećimović, ki bodo recitirali in zapeli nekaj pesem ter uprizorili krajšo dramsko igro. Celotno prireditev bo povezovala ena izmed tovarišic iz osnovne šole, ki je tudi članica Zveze komunistov Slovenije. Prav tako bodo na slovesnosti tudi predstavniki Zveze združenj borcev narodnoosvobodilne vojske Slovenije. Vabljeni bodo tudi vsi tovariši in tovarišice iz Djakovičevega in sosednjih krajev.

V župniji sv. Duha prebiva blizu 1300 ljudij, vseskozi poštenih čvrstih Slovencev. Sveži zrak pa krepi teló in duha in dela ljudi k delu žilave kakor železo do visoke starosti sedemdesetih let.

Kruha nam dajejo dovolj njive ob rebrih planinskih, domačega zaslužka obilo pa temni

Sv. Duh na Ostrem vrhu.

gozdi, kjer po letu in po zimi pojeta smrtno pesem žaga in sekira. Tu stari ogljar, ki drugega več ne more, žge svoje oglje. Tam sedi sredi gozda po cele tedne marljivi možak in dela škodlje, ki idejo potem večinoma v Bosno in na Srbsko. Tu zopet je truma mladih ljudij, trdnih kot jeklo, ki s čudovito spretnostjo spravljajo raz vrtoglavo strmino v jarke velikanske jadlove plohe, ki se, razžagani na deske, po Dravi na splavih spravljajo v Maribor, Ptuj in na Hrvaško. In kadar zapade sneg, še tedaj Duhovčan prav za pečjó ne počiva. Visoko na hribu naloži na sani bukovih drv, ki jih je nacepil po letu, naravná sani v dolino, sam sede na sprednji del, z železno okovano palico v krepki roki pa

¹⁾ Od rude „svinec“. Nemec pa je zopet duhovito prestavil „Sau-alpe!“ Zajo pa, znajo!

vlada težke sani, ki z bliskavo hitrostjo drviyo navzdol, da se človeku, ki od daleč gleda, le vrti v glavi. Po „grapah“ pa, kjer so vozne ceste, vlečejo volí in konji k žagam blizu Drave težke plohe ter steze tako lepo ogledijo, da mnogokrat po zimi hodiš k svetemu Duhu po lepši cesti, kakor pa po s snegom prenapolnjenih ulicah kakega mesta.

Jezik ljudstva je čudovito krepak, prav oni jezik, ki so ga pisali vladika Slomšek. Posebej še pri sv. Duhu ne najdeš v pregosti porabi titi dvanajst nemčizen, nasprotno se pa tu še nabaja obilica krasnih slovenskih besed, za katere si marsikateri pisec kuje nerodne svoje izraze.

Zgodovina župnije se dá povedati ob kratkem. V XV. stoletju že je tu na hribu, na meji župnije selniške ob Dravi in onstranske lučke stala ka-

Sv. Duh na Ostrem vrhu, ob slovensko - nemški jezikovni meji štajerski (Spisal F. S. Šegula)

Dom in svet je bil slovenski literarni mesečnik, ki je izhajal med letoma 1888 in 1944. Nastal je kot zabavno-poučni list za katoliške bralce, kasneje pa se je razvil v izrazito literarno revijo. V Ljubljani ga je ustanovil filozof in teolog Frančišek Lampe, ki je tudi bil urednik mesečnika do svoje smrti leta 1900. Revija je bila izrazito katoliška, a je predstavljala strpnejši, predvsem pa umetniško najbolj ustvarjalni del katoliške kulture. Izbrani pisni vir avtorja Franca Šegule z naslovom »Sv. Duh na Ostrem vrhu, ob slovensko - nemški jezikovni meji štajerski« iz leta 1895 opisuje kraj Sv. Duh na Ostrem Vrhu ob današnji slovensko-avstrijski državni meji. V članku lahko preberemo ne samo kratek povzetek zgodovine župnije Svetega Duha, ampak tudi opis ljudi in njihovih dejavnosti, s katerimi se ukvarjajo.

1. ANALIZA PISNEGA VIRA

Preberi si zgornji odsek iz prispevka France Šegula o Sv. Duhu na Ostrem vrhu ter odgovori na spodnja vprašanja.

- O čem govori besedilo?
- Komu je besedilo namenjeno?
- Ali avtor v besedilu izraža svoje mnenje in občutke?
- Koliko ljudi navaja prispevek, da je leta 1895 prebivalo v župniji Sv. Duh? Pobrskaj po spletni strani Statističnega urada Slovenije in ugotovi, koliko ljudi živi v kraju danes.
- Kaj prispevek navaja, s čim so se ljudje takrat preživljali?
- Kako avtor opisuje prebivalce kraja? Se ti zdi, da so ti opisi objektivni ali subjektivni?
- Kaj prispevek navaja, da so prebivalci kraja počeli pozimi? Kako prispevek opisuje njihovo življenje takrat?

2. POSTANI RAZISKOVALEC DOMAČEGA KRAJA

Sedaj se boš tudi sam prelevil v raziskovalca in rešil spodnje naloge. Pri tem si lahko pomagal s spletom ali drugo literaturo.

- S pomočjo spleta poišči najmanj eno znamenitost ali dejavnost, ki je posebna za tvoj domači kraj. Pripravi kratek vodnik, v katerem predstaviš to znamenitost ter jo na kratko opišeš. Vodnik lahko dopolniš tudi s slikovnim gradivom.
- Stare starše ali druge sorodnike prosi, naj ti pokažejo stare fotografije tvojega domačega kraja. S pomočjo starih in novejših fotografij kraja oblikuj miselni vzorec, v katerem predstaviš glavne razlike in podobnosti med njima.

VIRI IN LITERATURA

Literatura

Christian, Gert. *Sv. Duh na Ostrem vrhu: Cerkev ne pozna meja: Zbornik ob 100-letnici samostojne župnije*. Avstrija: Satz, Repros und Druck, 1992, str. 18–30.

Časopisni viri

Šegula, Franc. *Sv. Duh na Ostrem vrhu, ob slovensko - nemški jezikovni meji štajerski*.

Dom in svet, 1895, letnik 8, številka 6, str. 184–186.

[https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-](https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-PGZ1JUZZ/?euapi=1&query=%27keywords%3dsveti+duh+na+ostrem+vrhu%27&sortDir)

[PGZ1JUZZ/?euapi=1&query=%27keywords%3dsveti+duh+na+ostrem+vrhu%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25](https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-PGZ1JUZZ/?euapi=1&query=%27keywords%3dsveti+duh+na+ostrem+vrhu%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25) (Datum zadnjega dostopa: 23. april 2021).

Spletni viri

Dom in svet. https://sl.wikipedia.org/wiki/Dom_in_svet (Datum zadnjega dostopa: 25. april 2021).

REŠITVE:

1. ANALIZA PISNEGA VIRA

- Besedilo govori o kraju Sv. Duh na Ostrem vrhu.
- Besedilo je namenjeno bralcem mesečnika Dom in svet, torej vsem, ki imajo dostop do zapisa in bi jih utegnila tema zanimati.
- Avtor v besedilu izraža svoje mnenje in občutke, saj imamo kot bralci občutek, da je v tem kraju že bil in da jih želi s pozitivnim zapisom tudi sam prepričati v obisk.
- Leta 1895 je v župniji bivalo blizu 1300 ljudi. Po podatkih Statističnega urada Slovenije iz leta 2002 je takrat v kraju živelo 150 ljudi.
- Preživljajo se predvsem s kmetijstvom, pridelavo hrane, oglarstvom in gozdarstvom.
- Opiše jih kot poštene in čvrste Slovence, ki gojijo slovenski jezik, pri njih ne moremo najti veliko germanizmov. O njih govori z velikim navdušenjem in občudovanjem, zdi se, da so ti opisi subjektivni.
- Pozimi prebivalci ne počivajo, takrat se predvsem ukvarjajo z gozdarstvom in poskrbijo za prevoz lesa v dolino.

REŠITVE:

2. POSTANI RAZISKOVALEC DOMAČEGA KRAJA

»SELNIŠKI« PLEŽUH

KAJ JE TO PLEŽUH?

Pležuh je zimsko prevozno sredstvo, ki je poznano prebivalcem obronkov Kobanskega v Dravski dolini in Selničanom. Z njim so si predniki v preteklosti lajšali pot v dolino, predvsem pa bi ga naj uporabljali fantje. Njegov izvor naj bi bil prav iz Selnice ob Dravi, s čimer se na različnih dogodkih in s pomočjo društva za ohranjanje dediščine tudi predstavlja.

KAKO JE PLEŽUH SESTAVLJEN?

Pležuh je sestavljen iz petih delov, pri čemer je osnovna drsna površina, ki je pri prvih pležuhih bila ukrivljena deska od uporabljenega soda, kar lahko vidimo tudi na sliki zgoraj. Na to so najprej pritrdili samo en stebriček oziroma klocn. Z leti pa se je pležuh dvignil in dobil zadaj še manjši stebriček, bil je namreč prestrm in se na njem ni moglo udobno sedeti.

POMEN PLEŽUHA DANES

- Tradicionalna prireditev Spust s pležuhom na Mariborskem Pohorju
- Red Bull Pležuh 4 Cross tekmovanje
- Blagovna znamka Pležuh Selniški

SV. DUH NEKOČ IN DANES

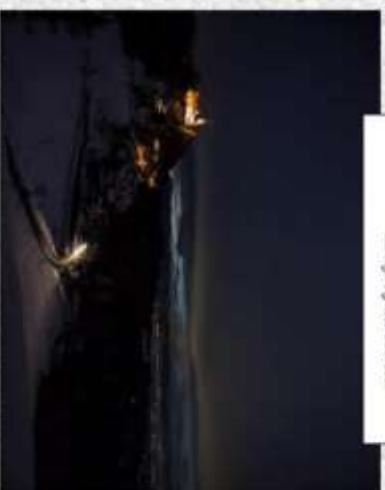
RAZLIKE

- Ljudje se danes vozijo v službe v oddaljene večje kraje, nekoč so večinoma delali doma.
- Danes so v kraju tudi ljudje, ki se ne preživljajo izključno s kmetovanjem.
- Problem nasledstva na kmetijah.
- Opustitev kmetovanja pri marsikaterih družinah.
- Danes so boljše cestne povezave, telefonska in internetna povezava.
- Večji poudarek na turizmu.
- Danes so boljše grajene hiše, modernjša infrastruktura.

PODOBNOŠTI

- Še vedno precej malo priseljencev v kraj, zato se ljudje med seboj dobro poznajo.
- Dobra medosebna povezanost.
- Nadaljevanje družinske tradicije na kmetiji, s tem da mlajše generacije le-te modernizirajo.
- Trudi danes je kraj tako ali drugače povezan s sosednjo Avstrijo.
- Še danes je turistično najpomembnejša cerkev.
- Ljudje so tudi danes precej tradicionalni, konservativni, imajo svoj življenjski ritem.

TRETJI DEL

PRVA IZBRANA NALOGA ZA DOMAČI KRAJ

DRUGA IZBRANA NALOGA ZA DOMAČI KRAJ

Fotografirajte ali narišite najstarejšo zgradbo v kraju. Odgovorite na vprašanja.¹

1. Koliko naj bi bila zgradba stara?

Zgradba naj bi bila stara 312 let.

2. Na podlagi katerih dokazov stedoločili starost zgradbe?

O cerkvi Svetega Duha sem poslušala že vse od osnovne šole naprej, saj sem prvih pet let obiskovala podružnično šolo, ki se nahaja malo pod cerkvijo, tako da smo se pogosto sprehodili do nje in se o njej pogovarjali. Prav tako smo pri likovni umetnosti spoznavali baročni slog, v katerem je cerkev zgrajena.

Starost stavbe sem določila na podlagi sekundarnih pisnih virov v zborniku o cerkvi, ki poročajo, da je bila cerkev Svetega Duha posvečena leta 1709.

3. Ali se je zgradba od takrat, ko je bila zgrajena, spremenila?

Ne.

5. Ali je zgradba takšnakot ostale v bližini?

Ne.

4. Če ne, zakaj ni prišlo do sprememb?

Ker se cerkev nahaja v manjšem obmejnem kraju, nikoli ni bilo potrebe po njeni povečavi – bila je namreč dovolj prostorna za prebivalstvo. Sicer je skozi zgodovino cerkev doživela večjo obnovo in restavriranje. Menjali so tudi zvonikavo pločevinasto streho, ki je bila pogosto cilj nevihtnim strelam.

Cerkev Svetega Duha, Sv. Duh na Ostrem Vrhu.

6. Po čem se loči od ostalih?

Zagotovo se od ostalih stavb loči po edinstveni strukturi in stilu gradnje ter tlorisu, ki je značilen samo za cerkveno arhitekturo. V kraju, kjer so večinoma srednje velike kmetije in posamezne stanovanjske hiše, zagotovo izstopa cerkev z zvonikom na vrhu hriba, od koder je lep razgled na sosednjo Avstrijo, cerkev pa je tudi vidna že od daleč. Cerkev stoji samostojno, v njeni bližini je samo kapela sv. Avguščina. Izgleda tudi starejše od okoliških stavb.

7. Zakaj je bila zgrajena?

Cerkev so začeli graditi po naročilu Anne Crescentije Štubenberške na tem mestu leta 1667.

8. Zakaj se je ohranila?

Cerkev se je ohranila, ker je skozi stoletja predstavljala pomemben sakralni objekt, ki je povezoval vse, ki so živeli in še živijo ob državni meji Republike Slovenije z Republiko Avstrijo. Cerkev se je prav tako ohranila, ker kraj Sveti Duh od 18. stoletja naprej ni bil izpostavljen večjim vojaškim napadom ali naravnim katastrofam, ki bi lahko ogrozile obstoj stavbe.

¹ Trškan, D. (2017). *Lokalna zgodovina – učenje z odkrivanjem (Elektronski vir): naloge malo drugače*. Ljubljana, Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete, str. 20.

Fotografija pridobljena na spletni strani: http://spitze.si/bwg_gallery/sv-duh-na-ostrem-vrhu-hl-geist-am-osterberg/ (Datum zadnjega dostopa: 20. maj 2021).

Preučite izdajo krajevnega časopisa. Odgovorite na vprašanja.²

Ali izhaja časopis dnevno, tedensko, mesečno, letno ali kako drugače?

Krajevni časopis trenutno izhaja mesečno, medtem ko je v mandatu prejšnjega župana izhajal štirikrat leto – ena številka časopisa za vsak letni čas.

Komu je namenjen oz. kdo so njegovi bralci?

Časopis je namenjen občanom in občankam občine Selnica ob Dravi, ki ga tudi brezplačno prejmejo v poštne nabiralnike na dom.

Katere so osrednje časopisne rubrike?

Časopisne rubrike so se sčasoma precej spremenile, tako da so sedaj predvsem predstavitve delovanja številnih društev v naši občini, novosti, ki se dogajajo v občini ali njeni neposredni bližini ter bodo vplivale na prebivalce, novice iz osnovne šole in vrta, itd.

Ali časopis vsebuje tudi slikovno gradivo? Če da, kakšno? Če ne, zakaj ne?

Časopis vsebuje slikovno gradivo, vendar je to odvisno od vsakega pisca člankov, ali bo slikovno gradivo priložil ali ne. Z novo županjo je časopis dobil tudi nov izgled, s katerim se je vsebinsko precej zmanjšal in je posledično tudi manj slik.

Ali je informativni časopis ali izraža mnenja? Pojasnite.

Časopis je lahko informativen, saj v njem poročajo o določenih projektih, spremembah, novostih in dogodkih, ki se dogajajo v občini. Prav tako pa časopis izraža določeno mnenje, saj večino člankov prispevajo posamezniki, v katerih predstavijo delovanje društev, se zahvalijo za pomoč ob naravni nesreči, predstavijo slavljenca v občini, itd.

Naslov časopisa: Selniške novice

² Trškan, D. (2017). *Lokalna zgodovina – učenje z odkrivanjem (Elektronski vir): naloge malo drugače*. Ljubljana, Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete, str.25.

Prvih 34 števil Selnških novic je dostopnih na spletnem naslovu: <https://www.selnica.si/selniske-novice/> (Datum zadnjega dostopa: 20. maj 2021). Sedaj številke več niso digitalizirane.

ZAKLJUČNI DEL: SAMOOCENJEVANJE

Kriteriji za projektno nalogo: 10 točk	Nezadovoljivo (0 točk)	Zadovoljivo (1 točk)	Dobro (2 točki)	Zelo dobro (3 točke)	Število točk
Računalniško oblikovanje projektne naloge in navedbo virov in literature	Projektna naloga ni računalniško ustrezno oblikovana. Navedba uporabljenih literature je izredno pomanjkljiva ali je ni.	Oblikovanje projektne naloge je ustrezno glede na obrazec, vendar ni dodatnega oblikovanja. Ponekod manjka navedba uporabljenih literature in virov.	Oblikovanje projektne naloge je zelo ustrezno, delovni listi so profesionalno izdelani, celotna naloga je dodatno računalniško oblikovana. Vse naloge imajo navedbo uporabljenih literature in virov.	-	2
Raznolikost nalog oz. vprašanj	Nalog oz. vprašanj je zelo malo in ne ustrezajo zahtevam projektne naloge.	Nalog oz. vprašanj je malo, a so vsebinsko ustrezna, vendar enaka. Le delno ustrezajo zahtevam projektne naloge.	Naloge oz. vprašanja so manj raznolika, a vsebinsko ustrezna ter skoraj v celoti ustrezajo zahtevam projektne naloge.	Naloge oz. vprašanja so vsebinsko zelo ustrezna in zelo raznolika ter ustrezajo zahtevam projektne naloge.	2
Odgovori oz. predvidene rešitve delovnih listov	Odgovori niso podani ali pa na več vprašanj manjkajo odgovori.	Ustrezni odgovori so podani na vsa vprašanja, vendar pa manjkajo predvideni odgovori tudi za naloge prostih odgovorov.	Zelo ustrezni odgovori so podani na vsa vprašanja. Predvideni odgovori so podani tudi za naloge prostih odgovorov.	-	2
Zahteve projektne naloge	Zahteve projektne naloge niso izpolnjene.	Ni izpolnjenih več zahtev projektne naloge.	Izpolnjene so skoraj vse zahteve projektne naloge.	Izpolnjene so vse zahteve projektne naloge.	3

Moja opisna ocena projektne naloge:	Menim, da sem pripravila ustrezno projektno nalogo pri predmetu Terensko delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli. Upoštevala sem vse vnaprej zastavljene kriterije, prav tako sem se posebej potrudila pri samem računalniškem oblikovanju delovnih listov in posameznih nalog, v kar sem vložila precej časa in predvsem truda. Menim, da bi lahko bila nekoliko bolj uspešna pri postavljanju bolj raznolikih vprašanj, prav tako vidim še priložnost za napredek pri samem računalniškem oblikovanju. Ker sem tokrat prvič na takšen način oblikovala v Wordu, sem se še nekoliko lovila s številnimi funkcijami, ki jih program ponuja – so pa to vsekakor večine, ki mi bodo zagotovo prišle prav v prihodnosti in sem vesela, da sem se z njimi pri pripravi projektne naloge podrobneje spoznala.
--	---

	<p>Zdi se mi, da bi lahko pri nalogah, ki se navezujejo na arhivsko gradivo, uporabila drugo gradivo in tako sestavila bolj zanimiva vprašanja, vendar se mi zdi, da sem z danim gradivom in v dani situaciji, ko je bilo potrebno čakati 14 dni na prost termin v čitalnici, naredila največ, kar se je dalo.</p>
--	--

POROČILO

POROČILO

1. UVODNI DEL

1.1 ZGODOVINSKI ARHIV - POKRAJINSKI ARHIV MARIBOR

Pri izboru arhiva sem želela ostati čim bolj na lokalnem nivoju, zato sem vedela, da se bom odločila za Pokrajinski arhiv Maribor. Odločitev je bila pravzaprav precej lahka, predvsem zato, ker sem s tem arhivom v času srednješolskega izobraževanja že sodelovala pri pisanju dveh raziskovalnih nalog, zato sem vedela, kako pri njih poteka sistem in kako priti do gradiva. Za pomoč pri projektni nalogi sem se obrnila na arhivsko svetovalko, gospo Mojco Horvat, ki je v arhivu zadolžena za pedagoško dejavnost. Ker sama v arhivu nikoli nisem bila na učni uri, ampak zgolj kot uporabnica čitalnice, mi je bilo zanimivo in izjemno koristno, da mi je gospa Horvat predstavila njihovo pedagoško dejavnost, me popeljala po prostorih in z mano delila svojo izkušnjo.

1.2 MUZEJ - MUZEJ NARODNE OSVOBODITVE MARIBOR

Pri izboru muzeja za predmet sem se odločila, da se bom tokrat ukvarjala z Muzejem narodne osvoboditve Maribor. Zanj sem se odločila zato, ker v Mariboru ni pretirano veliko muzejev, med katerimi bi lahko izbirala, s Pokrajinskim muzejem Maribor pa sem se v letošnjem študijskem letu že ukvarjala, tako da sem sedaj želela nek nov izziv. MNOM sem pred tem prav tako dobro poznala, saj sem kot osnovnšolka več let sodelovala pri zgodovinskem kvizu, ki ga organizirajo, kot srednješolka pa sem z njimi sodelovala na zgodovinskem simpoziju. Zanimalo me je, na kakšen način učencem in dijakom predstavljajo 20. stoletje, ki je zaradi nekaterih kočljivih tematik lahko nekoliko težje razumljivo oziroma prihajajo v muzej z določenim predznanjem, ki vpliva na to, kako bodo tematike razumeli. Tako me je zanimalo, s kakšnimi izzivi se muzej srečuje pri svojem pedagoškem poslanstvu, torej kako učencem in dijakom tematiko 20. stoletja predstaviti na čim bolj nevtralen način. Tudi tukaj sem se po pomoč obrnila na muzejskega pedagoga, gospoda Uroša Dokla, ki mi je na posebej zanimiv način predstavil svoje delo, prav tako pa mi je ponudil možnost, da sem bila prisotna na eni izmed muzejskih delavnic, ki jo je 7. maja 2021 izvedel za dijake 2. letnika Srednje ekonomske šole in gimnazije Maribor (program športne gimnazije).

1. 3 CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI ŠKORPIJON

V moji neposredni okolici se na Velikem Boču 31a nahaja Center šolskih in obšolskih dejavnosti Škorpion, ki se lahko kot edini CŠOD v Sloveniji pohvali tudi z manjšo kmetijo, na kateri lahko otroci vidijo krav, purane ali pa jahajo konje. Na mojo izbiro za CŠOD Škorpion je poleg bližnje lokacije vplivalo tudi dejstvo, da sem dom sama v sklopu osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja večkrat obiskala in zato lahko iz prve roke ocenjujem ne samo primernost prostorov, ampak tudi primernost njihovih pedagoških programov. Prav tako sem želela predstaviti dom, ki je morda v širši javnosti zaradi svoje oddaljenosti manj poznan. Dodatno je k odločitvi botrovalo tudi dejstvo, da zelo dobro poznam gospo Mirjano Jesenek Mori, vodjo doma CŠOD Škorpion, ki mi je prijazno priskočila na pomoč in mi s podanimi informacijami zelo pomagala pri pisanju tega poročila.

2. GLAVNI DEL

2.1 IZBRANI ZGODOVINSKI ARHIV: POKRAJINSKI ARHIV MARIBOR

2.1.1 PRIMERNOST PROSTOROV ZA PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI

V Pokrajinskem arhivu Marbor organizirajo pedagoška vodstva po arhivu za organizirane skupine, ki pa si jih zaradi majhnosti prostorov najraje razdelijo na dva dela. Imajo sicer en večji razstavni prostor, v katerem lahko vsi učenci ali dijaki sedijo in na začetku učne ure v arhivu tudi poslušajo kratko PowerPoint predstavitev, vendar je ta prostor tudi precej zaseden s strani drugih uporabnikov (v njem na primer potekajo različne občinske seje). Kasneje pa se sprehodijo po skladišču, restavratorski delavnici in čitalnici, kar so manjši prostori, v katere lahko gre okoli 15 ljudi, zato se priporoča, da se večje skupine razdelijo na najmanj dva dela. Prav tako se organizirane skupine ne morejo zadržavati v čitalnici, ki je namenjena tudi drugim uporabnikom, ki bi jih lahko s svojo prisotnostjo motili pri pregledovanju gradiva. Kljub majhnosti prostorov so se na primer v arhivu pri skupinah znašli tudi na takšen način, da imajo za učence ali dijake najprej organiziran skupinski del v razstavnem prostoru, kasneje pa se razdelijo na 4 manjše skupine, ki gredo vsaka v svoj manjši prostor in tam izvajajo specifično delavnico (npr. knjigoveška delavnica, kjer si sami zvežejo knjigo, cehovska delavnica, kjer naredijo svoj pečat, kaligrafska delavnica, spet drugi pa lahko barvajo razglednice).

2.1.2 PREDSTAVITEV IN OCENA PEDAGOŠKIH DEJAVNOSTI ARHIVA

Skupinam ob predhodni najavi predstavijo dejavnost arhiva, posebno zanimive primerne arhivskega gradiva, aktualno razstavo, delo v čitalnici, arhivsko skladišče in knjigoveško delavnico. Takšna učna ura traja praviloma 45 minut in je prilagojena zahtevnostni stopnji posamezne skupine. Če ima skupina na voljo še več časa, se lahko učenci ali dijaki preizkusijo tudi v kaligrafiji, restavratorski delavnici in za mikrofilmskim čitalcem. Prav tako izvajajo učne ure tudi za študente, kjer pa je vse odvisno od specifičnega dogovora s profesorjem, katere fonde želijo, da se jim pokažejo. Obiskujejo jih tudi skupine tretjega življenjskega obdobja, za katere pa imajo pripravljen ponovno en drugačen program. Šole, ki so od Maribora nekoliko bolj oddaljene in si tako težko privoščijo ogled arhiva, se lahko odločijo tudi za t. i. Arhiv v kovčku, pri čemer se arhiv predstavi kar pri njih na šoli. Prav tako so vključeni tudi v abomna za osnovne šole, ki se imenuje kulturni dnevnik, pri čemer si otroci v okviru osnovnošolskega izobraževanja ogledajo vse kulturne ustanove v mestu. Pri

tem je vsako leto drug poudarek, s katerim se ukvarjajo. Tako je na primer eno leto bil poudarek na Rudolfu Maistru, ki so ga predstavili skozi arhivsko gradivo in kasneje na delavnicah izdelovali njegove prepoznavne brke.³

Sama bi ocenila pedagoške dejavnosti arhiva kot zelo dobre in primerne, predvsem pa mi je všeč, da vsebine zelo radi prilagodijo specifični starostni skupini. Tudi vodja pedagoškega programa je izjemno prilagodljiva in pripravljena prisluhniti specifičnim željam, ki jih ima posamezen učitelj ali profesor. Pohvalila bi tudi njihove delavnice, pri katerih se res potrudijo, da bi vsi učenci in dijaki našli eno področje, kjer lahko ustvarjajo in se pri tem tudi nekaj naučijo. Prav tako je pohvalno, da pri delavnicah ne sodeluje samo gospa Horvat, ampak hkrati z njo tudi ostali zaposleni v arhivu, tako da lahko otroci in dijaki spoznajo tudi druge profile zaposlenih v takšni inštituciji. Zdi se mi, da se jim zdi pedagoški program v arhivu zelo pomemben, tako da mu posvečajo precej pozornosti in ga tudi ves čas dopolnjujejo z novostmi, o katerih gospa Horvat preko izobraževanj sliši iz tujine ter jih kasneje poskuša implementirati tudi pri svojem delu.

2.1.3 UPORABNOST ARHIVSKEGA GRADIVA ZA ŠOLSKE DEJAVNOSTI

Arhivsko gradivo je uporabno in primerno za različne šolske dejavnosti, saj se lahko učenci in dijaki naučijo, kakšen je sploh osnovni bonton za ravnanje z arhivskim gradivo – torej da se po njem ne piše, da se z njim ravna zelo previdno, nekatera gradiva se je potrebno dotikati tudi z rokavicami, za razmnoževanje gradiva potrebujemo posebno dovoljenje, itd. Poleg tega se naučijo, kaj sploh je arhivsko gradivo, na kakšen način se hrani in kakšne informacije lahko razberemo iz njega. Prav tako se mi zdi pomembno, da se arhivsko gradivo za različne šolske skupine prilagodi njihovi starosti in specifični izobrazbi, tako da lahko na primer dijakom Srednje lesarske šole Maribor pokažemo različne načrte ali pa kako so se njihovi predniki včasih izobraževali na istem področju. Po želji se lahko tudi na primer dogovorijo z učitelji in učenci, ki prinesejo v arhiv gradivo, za katerega mislijo, da bi sodilo vanj, kasneje pa ga skupaj pogledajo, ocenijo, ali je dejansko primerno za arhiv in se tako naučijo tudi, kakšno gradivo arhiv sploh shranjuje. Pri arhivskem gradivu je torej izjemno pomembno, da pazimo na njegovo primernost specifični starostni skupini ter tako na primer dijakom ne kažemo listin, ki so napisane v gotici in od njih zahtevamo, da jih transkribirajo. Na podlagi arhivskega

³ Učne ure v muzeju. <http://www.pokarh-mb.si/si/p/8/ucne-ure-v-arhivu.html> (Datum zadnjega dostopa: 2. junij 2021).

gradiva je mogoče za učence in dijake sestaviti naloge za učno-delovne liste, kar pa zahteva od učitelja oziroma arhivskega svetovalca precej priprav vnaprej.

2.2 IZBRANI MUZEJ: MUZEJ NARODNE OSVOBODITVE MARIBOR

2.1.1 PRIMERNOST PROSTOROV ZA PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI

Prostore v Muzeju narodne osvoboditve Maribor bi ocenila kot primerne za pedagoške dejavnosti. Na vseh razstavah imajo učenci in dijaki dovolj prostora za premikanje, pri čemer jih je seveda potrebno opomniti na bonton obnašanja v muzeju, tj. da ne tečejo, se ne prerivajo, ne naslanjajo na vitrine, itd. Nekatere razstavne sobe so nekoliko manjše, zato bi tam priporočala, da se razred razdeli na polovico – to lahko vidimo na stalni razstavi Pst! Maribor 1941–1945, ki je sestavljena iz enega večjega prostora in v katerem bi se 30 učencev težko premikalo. V takšnem primeru lahko naredimo to, da medtem ko si ena skupina ogleduje stalno razstavo, lahko druga izvaja dejavnosti v večjem prostoru, ki ga uporabljajo za različne sestanke, simpozije, nastope, itd. Muzejski pedagog si je tudi uredil poseben prostor v obliki kabineta čudes, ki je dovolj velik za večjo skupino učencev, v katerem so po celotnem prostoru razstavljeni številni predmeti, s katerimi se še verjetno niso srečali in se jih lahko tudi dotikajo, poskusijo uporabiti, itd.

2.1.2 PREDSTAVITEV IN OCENA PEDAGOŠKIH DEJAVNOSTI V MUZEJU

Muzej narodne osvoboditve Maribor ima izjemno bogat pedagoški program, ki zajema otroke različnih starostnih skupin. Poleg vodenega ogleda po stalnih in občasnih razstavah ponujajo številne zanimive delavnice, ki jih bom v nadaljevanju nekoliko podrobneje predstavila. Tako imajo za najmlajše obiskovalce pripravljene zanimive in poučne delavnice, na katerih raziskujejo pretekle dogodke, ki so se zgodili v Mariboru in njegovi okolici v 20. stoletju, spoznavajo nammbnost nepoznanih predmetov iz preteklosti, obiščejo kabinet čudes, raziskujejo muzej in na takšen način širijo svoja obzorja. Za učence druge triade imajo pripravljene delavnice, na katerih na zanimiv način predstavijo življenje v 20. stoletju, pri čemer se srečajo s predmeti, z izročilom, s tradicijo in šegami Slovencev, poseben poudarek pa je na lokalnem mariborskem področju. Za učence tretje triade osnovne šole in srednješolce imajo poleg učnih ur pripravljene tudi kvize, s katerimi sproti preverjajo, koliko že vedo, koliko so se naučili ob ogledu raztave, ter številne kreativne delavnice. Precej popularna

delavnica, ki se izvaja skorajda vsak dan je muzej za mir, kjer ob stalnih in občasnih razstavah učencem in dijakom pokažejo moč družbene soodvisnosti. Tudi muzej je aktivno vpet v kulturni dnevnik, ki sem ga omenila že pri Pokrajinskem arhivu. Prav tako ponujajo tudi možnost muzeja v kovčku in preživimo noč v muzeju. Sama bi pedagoške dejavnosti v MNOM ocenila kot izjemno primerne. Zaposleni se resnično trudijo, da bi učencem in dijakom morda težje razumljivo vsebino njihovega muzeja predstavili na njim razumljiv način. Hkrati pa zaradi narave dela, saj pretežno delajo z mlajšimi otroki in učenci, želijo pri njih vzbuditi kritično mišljenje, kar odlično počnejo s pedagoško učilnico, ki je oblikovana po zgledu kabinet čudes. O tem sem slišala že na prvi stopnji, ko sem kot dvopredmetna študentka poslušala predavanja o muzeologiji, nisem pa vedela, da se to v praksi tudi pri nas izvaja, zato sem bila prijetno presenečena nad tem. Čeprav ima morda muzej zelo klasične razstave, kjer je še vedno veliko besedila in ni tolikšen poudarek na interaktivnosti obiskovalca, je potrebno tukaj poudariti, da bodo razstave kmalu tudi prenavljali, tako da bo obiskovalec vanje bolj vpet. Torej lahko sklepamo, da jim je obiskovalec pomemben in da želijo le najboljšo izkušnjo pri njih.

2.1.3 UPORABNOST MUZEJSKIH EKSPONATOV ZA ŠOLSKE DEJAVNOSTI

Muzejski eksponati so primerni za različne šolske dejavnosti, saj se lahko učenci in dijaki naučijo, kakšen je sploh osnovni bonton za obnašanje v muzeju in ravnanju z muzejskimi eksponati – torej da se jih praviloma ne dotikamo, če pa se jih lahko, smo pri tem previdni. Poleg tega se naučijo, kakšne muzejske eksponate sploh hranijo v muzeju in da so na razstavah predstavljeni le nekateri predmeti, veliko več pa jih imajo shranjenih v depojih. Vsekakor so muzejski eksponati primerni za uporabo v nalogah na učno-delovnih listih, vendar je pri tem potrebno biti previden, da kot učitelj izberemo tiste eksponate, ki so po našem mnenju najbolj relevantni za učence in dijake. Ker imajo v muzeju razstavljen precejšnje število predmetov, lahko to učence in dijake prevzame, tako da se osredotočijo na napačne stvari, zato se mi zdi pomembno, da jih z nalogami usmerjamo skozi razstavo.

2.3 IZBRANI DOM CENTRA ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI: ČŠOD ŠKORPIJON

2.3.1 KRATKA PREDSTAVITEV ČŠOD

»CŠOD je javni zavod, ki je bil ustanovljen z namenom opravljanja strokovnih in organizacijskih nalog, povezanih s posredovanjem znanja, uvajanjem v raziskovalno delo in kulturne dejavnosti mladine ter za izvajanje delov programa, ki se opravljajo kot javna služba na področju vzgoje in izobraževanja. Programi, ki jih izvajamo v CŠOD, so v svoji strukturi holistično naravnani in imajo zelo pomembno vlogo v procesu socializacije. S programi šole v naravi želimo izboljšati vrednosti praktičnega značaja, ohranjati zdravje otrok in mlade motivirati za družabne stike. Programi šole v naravi morajo postati še bolj življenjski, odnos med udeleženci pa partnerski in demokratičen. Tako bodo učenci postali soustvarjalci programa, ne pa pasivni poslušalci.«⁴

2.3.2 PREDSTAVITEV IZBRANEGA DOMA CŠOD: CŠOD ŠKORPIJON

Na slemenu Kozjaka nad reko Dravo se na nadmorski višini 725 metrov nahaja CŠOD Škorpiljon. Morda je pri tem domu precej zanimivo to, da se nahaja v prostorih nekdanje obmejne vojaške stražnice in da je kot prvi dom sprejel učence pod svojo streho že aprila 1993. Namenjen je vsem, ki želijo spoznavati pestri hribovski živi svet ter bogato kulturno in naravno dediščino ali pa preprosto iščejo mirne koticne za oddih in sprostitev. Dom leži med samostnimi kmetijami, obdan pa je s številnimi gozdovi in travniki, z lepim razgledom na obmejno gričevje avstrijske Štajerske, graško kotlino in dvatisočake v Koralpah. Je primerno izhodišče za krajše ali daljše izlete v okolico, na primer na Žavcerjev vrh, ki je v neposredni bližini ali na Sv Križ oziroma na Sveti Duh na Ostrem Vrh. V bližini doma si je mogoče ogledati tudi izdelavo oglja. Sicer pa je dom bil pred desetimi leti popolnoma prenovljen, tako da se lahko pohvali z moderno opremo, v njem pa je prostora za 58 učencev in 5 spremljevalnih učiteljev. Ob domu je urejeno jahališče, asfaltirano športno igrišče za odbojko, mali nogomet ali hokej, mizi za namizni tenis in prostor za šotorjenje, kjer preživljajo skupne večere ob tabornem ognju. posebnost CŠOD Škorpiljon sta astronomija in jahanje.⁵

2.3.3 PREDLOG UČNIH VSEBIN ZA DEJAVNOSTI V IZBRANEM DOMU CŠOD

Ob pogovoru z vodjo CŠOD Škorpiljon sva obe prišli do zaključka, da imajo v svojih učnih vsebinah premajhen poudarek na sami zgodovini stavbe, v kateri se dom nahaja. Kot sem napisala, dom se nahaja v stavbi nekdanje obmejne vojaške stražnice, zato bi lahko morda v prihodnosti tudi to vključili v program. Glede na to, da se dom nahaja tudi ob slovensko-avstrijski meji, bi lahko v dejavnosti vključili sprehod do državne meje, kjer bi si pogledali

⁴ O CŠOD: Ustanovitev CŠOD. <https://www.csod.si/stran/ustanovitev-csod> (Datim zadnjega dostopa: 2021).

⁵ CŠOD Škorpiljon. <https://www.csod.si/dom/skorpiljon> (Datum zadnjega dostopa: 2. junij 2021).

mejne kamne in se pogovorili o simbolih, ki jih vidijo na njih. Skrbeli bi tudi za telesno razgibanost, tako da bi med dvema kamnoma s koraki merili razdaljo ali pa poskakovali od enega do drugega. Pogovorili bi se o tem, na kakšen način mejo narišejo in kaj meja pomeni za ljudi, ki ob njej živijo. Tukaj bi lahko v vsebino vključili Rudolfa Maistra in njegov boj za severno mejo ter Đura Đakovića ter Nikolo Hećimovića, ki sta v neposredni bližini doma med bežanjem tudi umrla. Pogovor bi lahko napeljali tudi na sosednjo Avstrijo in hkrati spoznavali njene značilnosti, pri čemer bi se otrokom podale neke zanimive informacije, ki si jih zapomnijo. Za nalogo bi jim lahko dali, da se sprehodijo po gozdu, poiščejo materiale za izdelavo glasbil in z njihovo pomočjo zaigrajo dunajski valček. Če pogledamo iz etnološkega vidika, bi lahko v dom vključili tudi zgodovino pležuha, ki je na tem področju posebno vozilo s smučko in ga lahko najdemo le na Kozjaku ter nekaterih področjih Pohorja.

3. ZAKLJUČNI DEL

3.1 SAMOOCENJEVANJE

Kriteriji za poročilo: 6 točk	Nezadovoljivo (0 točk)	Zadovoljivo (0,5 točk)	Dobro (1 točka)	Zelo dobro (2 točki)	Število točk
Uvodna predstavitev institucij	Uvodne predstavitve ni.	Uvodna predstavitev je pomanjkljiva in ni podana za vse institucije.	Uvodna predstavitev je zelo natančno podana za vse obiskane institucije.	-	1
Opis	Opis je pomanjkljiv in skromen.	Opis je manj ustrezen in pomanjkljiv pri nekaterih institucijah.	Opis je podan ustrezno skoraj za vse institucije.	Opis je podan zelo natančno in pregledno za vse institucije.	2
Refleksija obiskanih institucij in učne poti	Refleksija o primernosti za šolsko delo je zelo skromna in zelo pomanjkljiva ali je ni.	Refleksija je skromna, a še ustreza o primernosti za šolsko delo.	Refleksija o primernosti za šolsko delo je ustrežna.	Refleksija o primernosti za šolsko delo je zelo natančna in zelo ustrežna.	2
Oblikovanje poročila	Poročilo je neustrezno oblikovano.	Poročilo je manj ustrezno oblikovano in manj pregledno ter ne vključuje vseh zahtevanih elementov.	Poročilo je zelo ustrezno računalniško oblikovano in vključuje vse zahtevane elemente.	-	1

3.2 VIRI IN LITERATURA

Bivalni pogoji v CŠOD Škorpiljon. <https://www.csod.si/dom/skorpiljon/bivalni-pogoji> (Datum zadnjega dostopa: 2. junij 2021).

Brošura: pedagoški program MNOM. https://issuu.com/uroshlehner/docs/download_file (Datum zadnjega dostopa: 2. junij 2021).

Center šolskih in občolskih dejavnosti Škorpiljon. <https://www.csod.si/dom/skorpiljon> (Datum zadnjega dostopa: 2. junij 2021).

Muzej narodne osvoboditve Maribor: Pedagoški program. <http://mnom.si/sl-si/Pedago%C5%A1ki-program/Trenutno> (Datum zadnjega dostopa: 2. junij 2021).

O CŠOD: Ustanovitev. <https://www.csod.si/stran/ustanovitev-csod> (Datum zadnjega dostopa: 2. junij 2021).

Pogovori z gospodom Urošem Doklom, gospo Mojco Horvat in gospo Mirjano Jesenek Mori v mesecu maju 2021.

Učne ure v arhivu. <http://www.pokarh-mb.si/si/p/8/ucne-ure-v-arhivu.html> (Datum zadnjega dostopa: 2. junij 2021).

Oddelek za zgodovino

Terensko delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli

2020/21

**PROJEKTNA NALOGA
IN POROČILO**

IME IN PRIIMEK: Sara Kobal

DATUM: maj 202

PROJEKTNA NALOGA

PROJEKTNA NALOGA

UVODNI DEL

RAZLOGI ZA IZBOR

PRVI DEL

DELOVNI LISTI ZA ARHIV

DELOVNI LISTI ZA MUZEJ

DRUGI DEL

PRVA NALOGA NA PORTRET

DRUGA NALOGA NA PRIMARNI PISNI VIR

TRETJA NALOGA NA SPOMENIK

TRETJI DEL

PRVA IZBRANA NALOGA ZA DOMAČI KRAJ

DRUGA IZBRANA NALOGA ZA DOMAČI KRAJ

UVODNI DEL

Projektna naloga je sestavljena iz treh delov. Prvi del vsebuje delovna lista, drugi del vsebuje naloge na vire, tretji del pa naloge iz delovnega zvezka.

Pri prvem delu projektne naloge sem se odločila za izdelavo delovnega lista za arhiv in delovnega lista za muzej. Naloge na delovni listu za arhiv se navezujejo na zapisnike sej Mestnega ljudskega odbora Ljubljana, ki jih hrani Zgodovinski arhiv Ljubljana, naloge na delovnem listu za muzej pa se navezujejo na razstavo Prazgodovinski zakladi Narodnega muzeja Slovenije. Za ti dve instituciji in temi sem se odločila predvsem zaradi dostopnosti gradiva na spletu, saj sem delovna lista začela izdelovala v času, ko so bili arhivi in muzeji zaradi epidemije zaprti.

Drugi del projektne naloge vsebuje naloge na vire, in sicer naloga na portret, naloga na primarni pisni vir in naloga na spomenik. Pri nalogi na portret in spomenik sem se navezala na domači kraj, saj sem za portret izbrala fotografijo ajdovskega umetnika Vena Piona, za spomenik pa lokalni spomenik NOB. Za primarni pisni vir pa sem izbrala Zdravljico, ki je po mojem mnenju idealen pisni vir, saj lahko nanj postavimo veliko vprašanj tako zaradi same oblike pesmi kot tudi dejstva, da je bila cenzurirana.

Zadnji, tretji del projektne naloge je sestavljen iz dveh izbranih nalog za domači kraj. Tu sem se odločila za nalogi 15. in 16. iz delovnega zvezka, saj sem želela Ajdovščino, ki je znana predvsem kot industrijsko mesto, predstaviti tudi kot kulturno in politično pomemben kraj.

PRVI DEL

DELOVNI LIST ZA ARHIV

ZGODOVINSKI ARHIV LJUBLJANA

**GOSPODARSTVO V LETU 1945 IZ ZAPISNIKOV
SEJ MESTNEGA LJUDSKEGA ODBORA
LJUBLJANA
DELOVNI LIST ZA ARHIV**

Ime in priimek učenca: _____

Šola: _____

Razred: _____

PREDSTAVITEV ARHIVA

Zgodovinski arhiv Ljubljana je javni zavod s področja kulture. Je največji regionalni arhiv v Republiki Sloveniji in deluje na območju dvajsetih upravnih enot. Sedež arhiva je v Ljubljani, in sicer Mestni trg 27. Njegovi začetki segajo v leto 1898, ko je Anton Aškerc na ljubljanskem magistratu dobil službo mestnega arhivarja. Največ zaslug za njegovo zaposlitev je imel tedanji župan Ivan Hribar, ki se je zavedal pomembnosti urejenega arhiva ter arhivskega gradiva za narodno identiteto. In še danes je osnovna naloga arhiva hramba arhivskega gradiva, kulturne dediščine in kulturnega spomenika.

NAVODILA ZA DELO V ARHIVU

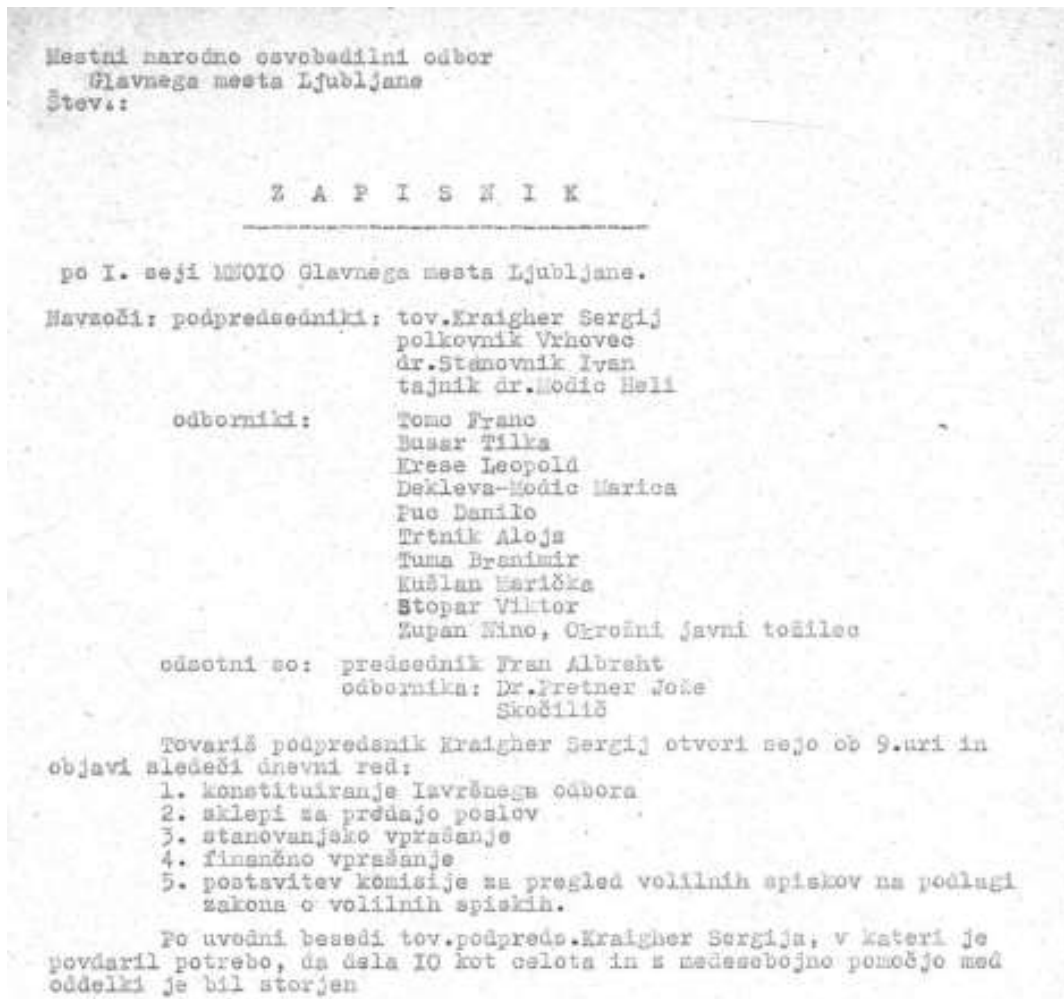
Že pred samim obiskom arhiva se dobro pripravite in v literaturi ali na spletu poiščite čim več podatkov o gradivu, s katerim boste delali. Nato željeno arhivsko gradivo naročite, in sicer osebno v čitalnici arhiva ali pa po elektronski pošti. V naročilnici tudi navedite temo in namen raziskave. Pri tem bodi pozorni, saj nekaj arhivskega gradiva že najdete v digitalizirani obliki na spletni strani arhiva. Pred prvo uporabo arhivskega gradiva v fizični ali elektronski obliki izpolnite tudi matični list. Arhivsko gradivo nato pregledujete v arhivski čitalnici. V enem dnevu lahko pregledate največ pet tehničnih enot arhivskega gradiva (pod tehnično enoto se šteje škatla, fascikel, knjiga, mapa, posamezna listina ali načrt). Naenkrat lahko uporabljate samo eno tehnično enoto. V času uporabe arhivskega gradiva smete imeti na delovni mizi le papir, navaden svinčnik, prenosni računalnik, fotoaparatus, telefon. Osebno prtljago in oblačila je potrebno odložiti v posebno določen prostor. Arhivsko gradivo preglejte tako, da ohranite njegovo ureditev in zaporedje spisov. Gradiva ne smete poškodovati, pisati po njem, ga uporabiti kot podlago za pisanje, ga mečkati itd. uporabljeno arhivsko gradivo morate tudi pravilno citirati. Pred objavo reprodukcij arhivskega gradiva morajo uporabniki od arhiva obvezno pridobiti pisno dovoljenje za objavo.

UVOD V NALOGE NA DELOVNEM LISTU

Delovni list je sestavljen iz desetih nalog različnih vrst, ki so primerne za vse letnike srednjih šol. Pri reševanju nalog si dijaki lahko pomagajo že s priloženimi fotografijami arhivskega gradiva na delovnem listu. Naloge se nanašajo na arhivske pisne vire, natančneje na zapisnike sej Mestnega ljudskega odbora Ljubljana. Naloge so vezane na temo gospodarstva v letu 1945, zato je delovni list še zlasti primeren za dijake četrtil letnikov srednjih šol.

1. Kako se imenuje fond, v katerem se nahajajo zapisniki?

Slika 1.

2. Pozorno si preberi besedilo zapisnika iz 15. avgusta 1945 na sliki 1. in reši naslednje naloge.

a. Za kakšno vrsto dokumenta gre?

b. Ali je dokument rokopis?

c. Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

Kaj pomeni kratica MNOO? Odgovor poišči v zapisniku.

- a. Mestni nacionalno osvobodilni odbor.
- b. Mestni narodno osvobodilni odbor.
- c. Meščanski narodno osvobodilni odbor.

3. Kdo je v zapisniku naveden, da bi načrtoval proizvodnjo podjetji živilske industrije?

Na skatni živilske industrije je bil stavljen predlog, da se podjetja živilske stroke združijo v neko skupnost z predstavnikom, ki bo podjetja predstavljal pred oblastjo. Podjetja bi imela skupno vodstvo, ne da bi pri tem izgubila individualno samostojnost. V taki obliki bi podjetja proizvajala po načrtu, ki bi ga odredjalo ministristvo za industrijo, na drugi strani pa bi isto ministristvo skrbelo za načrtno preskrbo potrebnih surovin ter posredovalo pri odlozi izdelanega

Slika 2.

4. Na podlagi zapisnika pojasni, kaj se je zgodilo z mesarji, ki so med vojno delovali na črni borzi?

4.) Slučajnosti.
Tov.Puc Danilo poroča, da so se pri njem zglasili mesarji in zaprosili za proste prodaje masti.
Pregledati in ugotoviti je na kaki podlagi so postavljene mesarske obrti in če politično odgovarjajo. Mesarjem, ki so se med vojno pečali s črno borzo je odvzeti obrt in jih isročiti Komisiji za ugotovitev vojnega dobička. Vse delo se je vršilo v Mestni klavnici, izdelava mesarskih izdelkov ...

Slika 3.

5. S pomočjo zapisnika sedme seje izvršnega odbora MNO Ljubljana odgovori na naslednja vprašanja.

- 4 -

Poročilo tov.Šivica se vnaša na znanje.

6.) Poročilo oddelka za socialno skrbstvo poda tov.Šušterja. Poročilo se nanaša na otrokove ter navaja, da je celotna akcija dala proke je se bilo pritegnjene vse možne organizacije, od največji uspeh APT. Rezultat celotne akcije pokazal, prispeva, a raje ter s sposovjivije otrok preskrbi sol, to je akore vse kar ima Ljubljana naprekrbljen cije je bile v Ljubljani oca.500 naprekrbljenih otr

7.) Slučajnosti
Tov.dr.Pretmarj prosil z osirom na dele revini shoga strokovnjaka ter za nato tov.Tuma objasni, da nice ravnijsko kocijsije, ter bodo določili računsko dedaljen tov.dr.Pretmarja. Tov.Lušlanova govori o motakomovnja vojna in oblasti s strani postopca z vojnimi ujetniki. Tov.Vrhovec daje pojasnilo: da ima generalštab deločene gotove število vojnih ujetnikov, ki so rasde- ljeni na gotova dela na podjetjih. Ujetnike pa dejanske promale iskorišča- mo. Nemški ujetniki so strokovno izvošbani ljudje ter jih je v prvi vrsti zaposliti po strokah. Tov.Vrhovec se bo podrobneje sanimal o tem in poro- čal prihodnjiš o tom.

Tov.Tuma pada poročilo Kmetijskega oddelka, kjer navaja, da je kme- tijski oddelak prejel 3 vagone kmetijske pšenice za seme, ki pa je bila slaba kor je bila posejana s semlje. In se opomere zelo slabemu stanju živinor- je v začen okrešja se je sklenil nakup plemenakih bikov. Oddelak za Kmetij- stvo je kupil v Prekmurja 11 plemenakih bikov ter jih je razdelil med kme- te po polovični ceni pod pogojem, da jih reče 2 leti sa plene, potem pa prideje v kmetove popolno last. KIC je na eni prejšnjih sej odobril Kmeti- skemu oddelku kredit za Din 25.000.- za nakup bikov. Nakup plemenakih biko- v Prekmurja je bil sele ogođen, zato se naknadno sklašč odobri kredit šo 25.000.- Din.

Seja je bila ob 7.uri zaključena.

odstani: tov.Krone Leopold
tov.Toma Fran
tov.Dolenc Tada
vabljen: tov.dr.Stanevnik Ivan, tov.Puc Danilo, tov.Medi-
Koklova Marica
tov.Gilve Ilivo, nač.Oddelka za preskrbe

Tovariš predsednik otvori ob 5.uri VII.redne seje Izvršnega odbora in predlaga sledeči dnevni red:

- 1.) Čitanje zapisnika
- 2.) Poročilo tajnika
- 3.) Finančno poročilo
- 4.) Poročilo načelnika Oddelka za notranjo upravo
- 5.) Poročilo načelnika Oddelka za preskrbe
- 6.) Poročilo Oddelka za soc.skrbstvo
- 7.) Slučajnosti

Pre preditanja zapisnika sednje seje poroča tov.Trtnik, da se finančnega števila slišne vsilene tov.Tuma, da je prevzela ministristvo

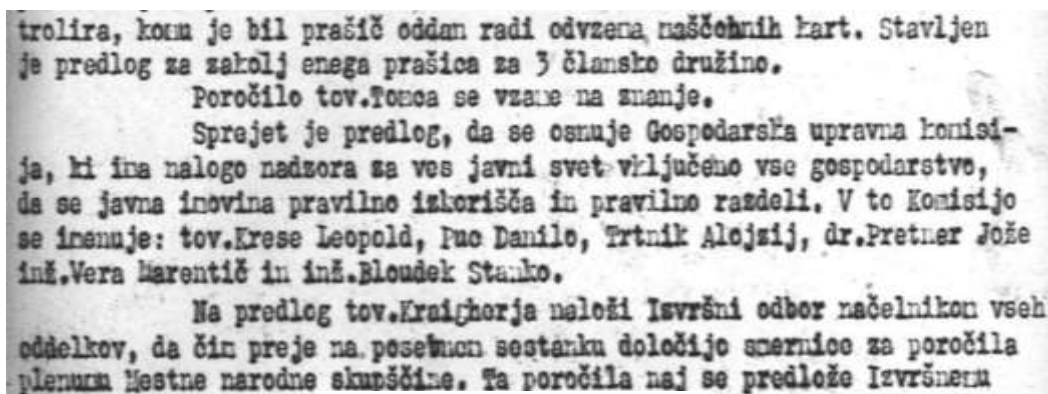
Slika 5.

Slika 4.

5.1. Koliko točk je imel dnevni red?

5.2.V kateri točki dnevnega reda je obravnavana tema gospodarstva?

6. Izmed naštetih oseb obkroži tiste, ki so bile imenovane v Gospodarsko upravno komisijo. Pomagaj si z zapisnikom.

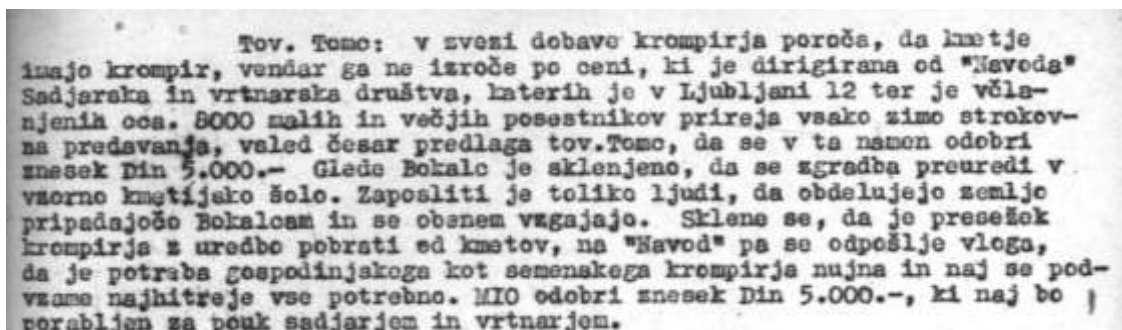

trolira, koga je bil prašič oddan radi odvzema naščehnih kart. Stavljeno je predlog za zakolj enega prašica za 3 člansko družino.
Poročilo tov.Tomca se vzame na znanje.
Sprjet je predlog, da se osnuje Gospodarska upravna komisija, ki ima nalogo nadzora za ves javni svet vključeno vse gospodarstvo, da se javna inovina pravilno iskorišča in pravilno razdeli. V to Komisijo se imenuje: tov.Krese Leopold, Puc Danilo, Trtnik Alojzij, dr.Pretner Jože inš.Vera Marentič in inš.Bloudek Stanko.
Na predlog tov.Kraighorja naloži Izvršni odbor načelnikom vseh oddelkov, da čim preje na posebnem sestanku določijo smernice za poročila plenuma Mestne narodne skupščine. Ta poročila naj se predložijo Izvršnemu

Slika 6.

Alojzij Tratnik Branimir Tuma Ivan Stanovnik Danilo Puc Vera Marentič

7. Preberi besedilo zapisnika iz 6. novembra 1945 in reši spodnje naloge.

Tov. Tomc: v zvezi dobave krompirja poroča, da kmetje imajo krompir, vendar ga ne izroče po ceni, ki je dirigirana od "Navoda" Sadjarska in vrtnarska društva, katerih je v Ljubljani 12 ter je včlanjenih oca. 8000 malih in večjih posestnikov prireja vsako zimo strokovna predavanja, valed česar predlaga tov.Tomc, da se v ta namen odobri znesek Din 5.000.- Glede Bokalc je sklenjeno, da se zgradba preuredi v vzorno kmetijsko šolo. Zaposeliti je toliko ljudi, da obdelujejo zemlje pripadajočo Bokalcem in se obnem vzgajajo. Sklene se, da je presešek krompirja z uredbo pobrati od kmetov, na "Navod" pa se odpošlje vloga, da je potreba gospodinjskega kot semenakega krompirja nujna in naj se podvzame najhitreje vse potrebno. MIO odobri znesek Din 5.000.-, ki naj bo porabljen za pouk sadjarjem in vrtnarjem.

Slika 7.

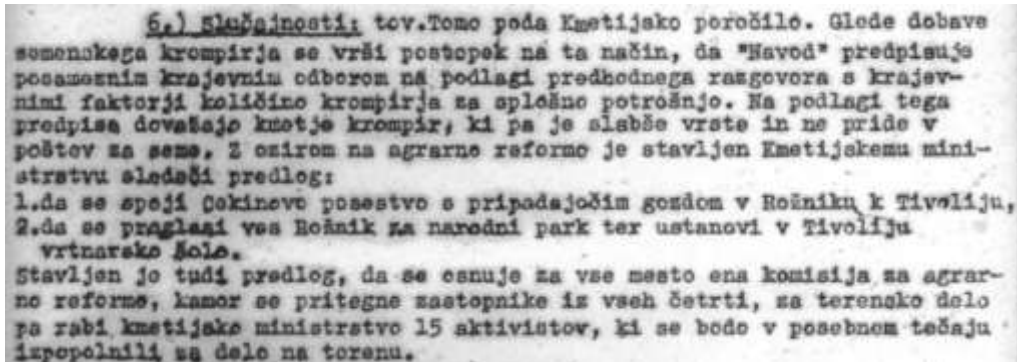
7.1. Koliko sadjarskih in vrtnarskih društev je bilo, na podlagi zapisnika, v Ljubljani?

7.2. V zapisniku poišči, koliko posestnikov je bilo včlanjenih v ta društva? Obkroži črko pred pravilno trditvijo.

- a. Okoli 5000 malih in večjih posestnikov.
- b. Okoli 8000 malih in srednjih posestnikov.
- c. Okoli 8000 malih in večjih posestnikov.

7.3. S pomočjo zapisnika obrazloži, za kaj je MIO odobril znesek 5000 din?

8. Na podlagi zapisnika dopolni spodnje besedilo.

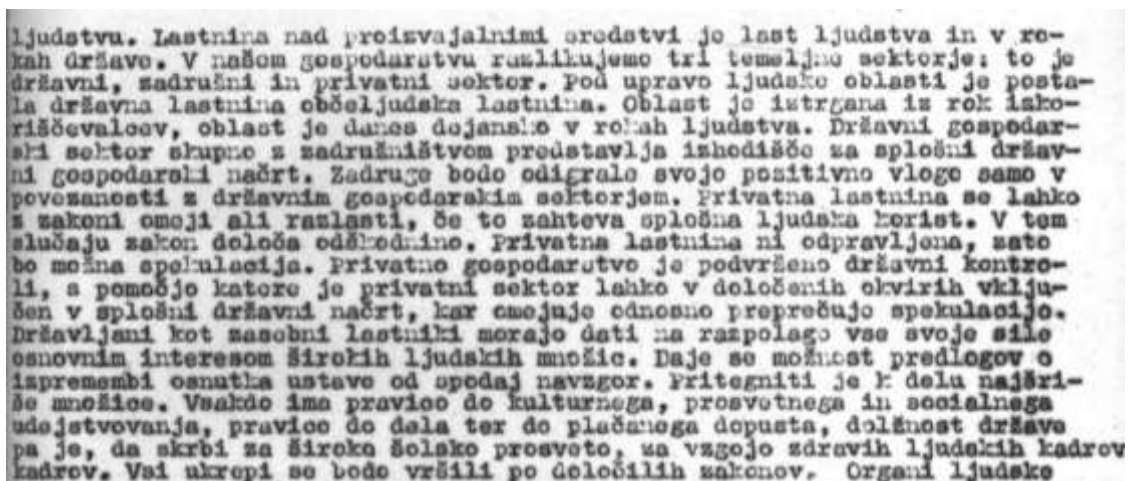
Slika 8.

Z ozirom na _____ reformo je sestavljen _____ ministertvu sledeči predlog:

1. da se spoji Cekinovo posestvo s pripadajočim gozdom v Rožniku k Tivoliju,
2. da se preglasi ves Rožnik narodni park ter ustanovi v Tivoliju _____ šolo.

Stavljen je tudi predlog, da se osnuje za vse mesto ena komisija, za agrarno _____, kamor se pritegne zastopnike iz vseh četrti, za terensko delo pa rabi, kmetijsko _____ 15 aktivistov, ki se bodo v posebnem tečaju izpopolnili delo na terenu.

9. Na podlagi zapisnika iz 6. decembra 1945 reši naslednje naloge.

Slika 9.

9.1. Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

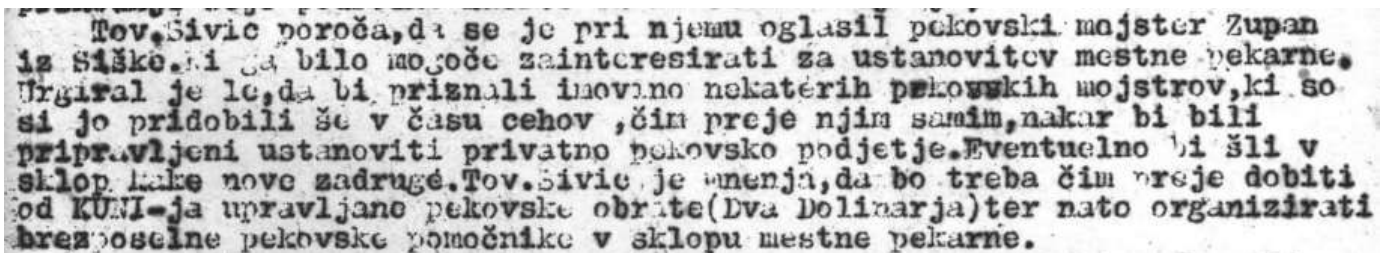
Na koliko temeljnih sektorjev se je na podlagi zapisnika delilo gospodarstvo leta 1945?

- a. Na dva temeljna sektorja.
- b. Na en temeljni sektor.
- c. Na tri temeljne sektorje.

9.2. Kateri temeljni sektorji gospodarstva so navedeni v zapisniku?

9.3. S pomočjo zapisnika pojasni, kaj se zgodi s privatno lastnino?

10. V spodnjem besedilu zapisnika poišči besedo, ki izhaja iz obdobja srednjega veka in je poimenovala združenja.

Tov. Sivič poroča, da se je pri njemu oglasil pekovski mojster Zupan iz Siške. Bi ga bilo mogoče zainteresirati za ustanovitev mestne pekarnice. Urgiral je le, da bi priznali imovino nekaterih pekovskih mojstrov, ki so si jo pridobili še v času cehov, čim prej njim samim, nakar bi bili pripravljeni ustanoviti privatno pekovsko podjetje. Eventuelno bi šli v sklop take nove zadrage. Tov. Sivič je mnenja, da bo treba čim prej dobiti od KUNI-ja upravljano pekovske obrate (Dva Dolinarja) ter nato organizirati brezposelne pekovske pomočnike v sklopu mestne pekarnice.

Slika 10.

REŠITVE

1. Fond se imenuje Mestni ljudski odbor Ljubljana, predsedstvo.
2.
 - 2.1. Gre za zapisnik sej MNOIO Glavnega mesta Ljubljana.
 - 2.2. Ne, dokument je bil napisan na tipkarski stroj.
 - 2.3. b.
3. Ministrstvo za industrijo.
4. Mesarjem, ki so med vojno delovali na črni borzi, so odvzeli obrt in jih izročiti Komisiji za ugotovitev vojnega dobička.
5.
 - 5.1. Dnevni red ima sedem točk.
 - 5.2. Tema gospodarstva je obravnavana v sedmi točki dnevnega reda (Slučajnosti).
6. Danilo Puc; Alojzij Tratnik; Vera Marentič.
7.
 - 7.1. V Ljubljani je bilo 12 društev.
 - 7.2. c.
 - 7.3. 5000 din je bilo odobrenih za pouk sadjarjem in vrtnarjem.
8. Agrarno; Kmetijskemu; vrtnarsko; reformo; ministrstvo.
9.
 - 9.1. c.
 - 9.2. Državni, združni in privatni sektor.
 - 9.3. Privatna lastnina se je lahko z zakoni omejila ali razlastila, če je to zahtevala splošna ljudska korist. Če so privatno lastnino razlastili, so izplačali odškodnino. Privatna lastnina pa ni odpravljena. Privatno gospodarstvo je bilo podvrženo državni kontroli, s pomočjo katere je privatni sektor lahko v določenih okvirih vključen v splošni državni načrt. Zasebni lastniki morajo dati na razpolago vse svoje sile osnovnim interesom širokih ljudskih množic.
10. Cehi.

VIRI ZA GRADIVO

SI_ZAL_LJU/0465 Mestni ljudski odbor Ljubljana, predsedstvo.:

Slika 1.: *SI_ZAL_LJU/0465 1. seja izvršnega odbora MNOO Ljubljana.*

Slika 2.: *SI_ZAL_LJU/0465 3. seja izvršnega odbora MNOO Ljubljana.*

Slika 3.: *SI_ZAL_LJU/0465 6. seja izvršnega odbora MNOO Ljubljana.*

Slika 4. in 5.: *SI_ZAL_LJU/0465 7. seja izvršnega odbora MNO Ljubljana.*

Slika 6.: *SI_ZAL_LJU/0465 8. seja izvršnega odbora MNO Ljubljana.*

Slika 7.: *SI_ZAL_LJU/0465 9. seja izvršnega odbora MNO Ljubljana.*

Slika 8.: *SI_ZAL_LJU/0465 10. seja izvršnega odbora MNO Ljubljana.*

Slika 9.: *SI_ZAL_LJU/0465 11. seja izvršnega odbora MNO Ljubljana.*

Slika 10.: *SI_ZAL_LJU/0465 12. seja izvršnega odbora MNO Ljubljana.*

LITERATURA IN VIRI ZA PRIPRAVO

Viri:

Zgodovinski arhiv Ljubljana. *Čitalnica*. <http://zal-lj.splet.arnes.si/domaca-stran-1/zal-uporabnike-2/citalnica/> (Dostop: 20. 04. 2021).

Zgodovinski arhiv Ljubljana. *Predstavitev*. <http://zal-lj.splet.arnes.si/domaca-stran-1/o-arhivu-2/predstavitev/> (Dostop: 20. 04. 2021).

Zgodovinski arhiv Ljubljana. *Zapisnik sej Mestnega ljudskega odbora Ljubljana, 1945–1955*. <http://zal-lj.splet.arnes.si/project/zapisniki-sej-mlo-ljubljana-3/> (Dostop: 20. 04. 2021).

Zgodovinski arhiv Ljubljana. *Zgodovina*. <http://zal-lj.splet.arnes.si/domaca-stran-1/o-arhivu-2/zgodovina-arhiva/> (Dostop: 20. 04. 2021).

Slikovni viri:

Papirni svitek. <https://depositphotos.com/vector-images/damaged.html> (Dostop: 20. 04. 2021).

Voščeni pečat. <https://www.vectorstock.com/royalty-free-vector/wax-seal-stamp-icon-cartoon-style-vector-34193534> (Dostop: 20. 04. 2021).

Zgodovinski arhiv Ljubljana. <http://www.zal-lj.si/domaca-stran-1/o-arhivu-2/predstavitev/enota-v-ljubljani/> (Dostop: 20. 04. 2021).

ZAHVALE

Zahvaljujem se Zgodovinskemu arhivu Ljubljana za dovoljenje za objavo reprodukcij arhivskega gradiva.

AVTORICA: SARA KOBAL

**OBLIKOVALKA: SARA
KOBAL**

**MENTORICA: RED. PROF. DR.
DANIJELA TRŠKAN**

LETNICA: APRIL 2021

DELOVNI LIST ZA MUZEJ

Narodni muzej Slovenije

**PO SLEDEH
PRAZGODOVINE NA
DANAŠNJEM
SLOVENSKEM
OZEMLJU**

Delovni list za muzej

PREDSTAVITEV MUZEJA

Narodni muzej Slovenije se nahaja na Muzejski ulici v Ljubljani. Je najstarejša muzejska institucija v Sloveniji. Kot Deželni muzej za Kranjsko so ga namreč ustanovili kranjski deželni stanovi, in sicer 15. oktobra leta 1821.

Osrednja naloga Narodnega muzeja Slovenije je zbiranje, dokumentiranje in ohranjanje muzejskih eksponatov ter izobraževati in na poljuden način seznanjati javnost z zgodovino slovenskega prostora in slovensko kulturno dediščino. Slednje počne z objavljanjem strokovnih in poljudnih publikacij in z razstavami, z digitalizacijo gradiva pa delajo kulturno dediščino še bolj dostopno.

NAVODILA ZA DELO V MUZEJU

Pred samim obiskom muzeja se dobro pripravite, in sicer s pomočjo literature ali gradiva, dostopnega na spletu in tam poiščite čim več podatkov o eksponatih, ki jih boste videli na razstavi

UVOD V NALOGE NA DELOVNEM LISTU

Delovni list je sestavljen iz osmih nalog različnih vrst, ki so primerne za osnovnošolce, in sicer za vse razrede tretje triade. Pri reševanju nalog si lahko učenci pomagajo s priloženimi fotografijami eksponatov na delovnem listu, v pomoč pa jim bodo tudi muzejski razstavniki panoji ob posameznih vitrinah, na katerih je so zapisani vsi potrebni podatki, ki jih učenci potrebujejo za uspešno reševanje nalog na delovnem listu. Naloga se nanašajo na razstavne eksponate iz obdobja prazgodovine na Slovenskem, zato je delovni list primeren za učence šestih, predvsem pa sedmih razredov osnovnih šol.

1. Poveži najdbo z ustrežno dobo prazgodovine.

Kamena doba

Slika 1.

Bakrena doba

Slika 2.

Bronasta doba

Slika 3.

Železna doba

Slika 4.

Slika 5.

2. Pozorno si oglej eksponat in odgovori na vprašanja.

2.1. Poimenuje eksponat na sliki.

2.2. Kje so eksponat našli?

2.3. Iz kakšnega materiala je eksponat narejen?

2.4. Za kaj se je eksponat uporabljal?

3. Opiši piščal iz Divjih bab.

Slika 6.

- a. Ovrednoti pomembnost najdbe piščali iz Divjih bab in pojasni, kaj ta najdba dokazuje.**

4. Oglej si eksponate na sliki in obkroži črko pred pravilno trditvijo. Pravilnih trditvev je več. Nepravilne trditve popravi.

- a. Eksponati so del orodja iz kamene dobe.

- b. Eksponati so narejeni iz apnenca.

- c. Eksponati so klini, konice in praskala.

Slika 7.

5. Dopolni besedilo z ustrežno besedo, ki jo vpišeš na črto.

Izdelava posodja in _____ je nakazovala na spremembe v načinu življenja prazgodovinskega človeka, ki jih imenujemo neolitska revolucija. Razstavljeni eksponati torej spadajo v obdobje mlajše _____ dobe. Posodje je bilo izdelano iz žgane _____.

Slika 8.

a. Kaj predstavljajo eksponati na fotografijah? Poimenovanje vpiši na črto.

Slika 9.

Slika 10.

6. Oglej si eksponate in obkroži črko pred pravilno trditvijo.

Slika 11.

- Posode v obliki človeške postave (ženske), vimena in kopita so narejene iz bakra in sodijo v obdobje bakrene dobe.
- Kipi v obliki človeške postave (ženske), vimena in kopita so narejene iz bakra in sodijo v obdobje bakrene dobe.
- Posode v obliki človeške postave (ženske), vimena in kopita so narejene iz žgane gline in sodijo v obdobje bakrene dobe.

7. Najstarejša zlata predmeta z ozemlja Slovenije sta zlata našitka z Bleda, ki spadata v bronasto dobo. Našitka sta bila najverjetneje prišita na nošo, morda pokrivalo. Po čem lahko to sklepamo?
-
-

Slika 12.

8. V prazen kvadrat nariši situlo z Vač pri Litiji vpiši osnovne podatke.

Kratek opis:

Datacija:

Najdišče:

Material:

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for drawing or writing. It occupies the right half of the page below the question.

REŠITVE

1. Kamena doba → slika 4 (Piščal iz Divjih bab
Bakrena doba → slika 3 (Idol z Ljubljanskega barja)
Bronasta doba → slika 2 (Zlata našitka)
Železna doba → slika 1 (Situla z Vač)
2. 2.1. Deblak.
2.2. Na Ljubljanskem barju.
2.3. Narejen je iz lesa/ hrastovega debla.
2.4. Deblak se je uporabljal za transport po vodi.
3. Piščal je narejena iz kosti jamskega medveda, natančneje iz stegenice mladega jamskega medveda. Vanjo so izdelane štiri luknjice: dve sta ohranjeni v celoti, dve pa le delno.
 - a. Gre za najstarejšo glasbilo na svetu, ki je staro 60 tisoč let in je posledično dragocenost svetovnega pomena. Gre za neandertalčev izdelek, kar dokazuje, da je bil neandertalec popolnoma razvito duhovno bitje, zmožno prefinjenega umetniškega ustvarjanja, kot je glasba in je v namen zvočnega izražanja tudi izdelal luknje.
4. a. Trditev a je pravilna.
b. Trditev b je nepravilna. Eksponati so narejeni iz kremenca.
c. Trditev c je pravilna.
5. Orodja; kamene; gline.
 - a. Zajemalke; sekire
6. c
7. Da sta bila našitka prišita na nošo oz. pokrivalo lahko sklepamo po luknjicah na robovih zlate tanke pločevine.
8. Posoda je okrašena s tremi frizi, ki so izpolnjeni z živalskimi in človeškimi figurami prizori so kot zaporedje dogodkov. Iz zaporedja je razvidna idealizirana pripoved o pomembnih dejanjih in dogodkih iz življenja bojevnika, ki je bil najverjetneje vladar.
Prva polovica 5. stoletja pr. n. št. (železna doba).
Vače pri Litiji.
Bronasta pločevina.

VIRI ZA GRADIVO

Muzej. [Muzej - Narodni muzej Slovenije \(nms.si\)](https://www.nms.si) (Dostop: maj 2021).

Prazgodovinski zakladi Narodnega muzeja Slovenije. <https://www.nms.si/si/razstave/virtualne-razstave/prazgodovinski-zakladi> (Dostop: maj 2021).

LITERATURA IN VIRI ZA PRIPRAVO

Viri:

Narodni muzej Slovenije: Deblak z Ljubljanskega barja. <https://www.nms.si/si/zbirke/znameniti-predmeti/419-Deblak-z-Ljubljanskega-barja> (Dostop: maj 2021).

Narodni muzej Slovenije: Idol z Ljubljanskega barja. <https://www.nms.si/si/zbirke/znameniti-predmeti/351-Idol-z-Ljubljanskega-barja> (Dostop: maj 2021).

Narodni muzej Slovenije: Neandertalčeva piščal. Piščal iz Divjih bab – najstarejše glasbilo na svetu (60.000 let). <https://www.nms.si/si/zbirke/znameniti-predmeti/343-Neandertalceva-piscal> (Dostop: maj 2021).

Narodni muzej Slovenije: Okrasna našitka. <https://www.nms.si/si/zbirke/znameniti-predmeti/417-Okrasna-nasivka> (Dostop: maj 2021).

Narodni muzej Slovenije: Situla iz Vač. <https://www.nms.si/si/zbirke/znameniti-predmeti/420-Situla-z-Vac> (Dostop: maj 2021).

Prazgodovinski zakladi Narodnega muzeja Slovenije. <https://www.nms.si/si/razstave/virtualne-razstave/prazgodovinski-zakladi> (Dostop: maj 2021).

Slikovni viri:

Kamnita plošča. <https://line.17qq.com/articles/sqtseuarx.html> (Dostop: maj 2021).

Neandertalčeva piščal. <https://www.nms.si/si/zbirke/znameniti-predmeti/343-Neandertalceva-piscal> (Dostop: maj 2021).

Slika 1.: Situla z Vač. <https://www.nms.si/si/zbirke/znameniti-predmeti/420-Situla-z-Vac> (Dostop: maj 2021):

Slika 2.: Okrasna našitka. <https://www.nms.si/si/zbirke/znameniti-predmeti/417-Okrasna-nasivka> (Dostop: maj 2021).

Slika 3.: Idol z Ljubljanskega barja. <https://www.nms.si/si/zbirke/znameniti-predmeti/351-Idol-z-Ljubljanskega-barja> (Dostop: maj 2021).

Slika 4.: Neandertalčeva piščal. <https://www.nms.si/si/zbirke/znameniti-predmeti/343-Neandertalceva-piscal> (Dostop: maj 2021).

Slika 5.: Deblak z Ljubljanskega barja. <https://www.nms.si/si/razstave/virtualne-razstave/prazgodovinski-zakladi> (Dostop: maj 2021).

Slika 6.: Neandertalčeva piščal. <https://www.nms.si/si/zbirke/znameniti-predmeti/343-Neandertalceva-piscal> (Dostop: maj 2021).

Slika 7.: Orodje iz kamene dobe. <https://www.nms.si/si/razstave/virtualne-razstave/prazgodovinski-zakladi> (Dostop: maj 2021).

Slika 8.: Posodje in orodje iz mlajše kamene dobe. <https://www.nms.si/si/razstave/virtualne-razstave/prazgodovinski-zakladi> (Dostop: maj 2021).

Slika 9.: Posodje iz mlajše kamene dobe. <https://www.nms.si/si/razstave/virtualne-razstave/prazgodovinski-zakladi> (Dostop: maj 2021).

Slika 10.: Orodje iz mlajše kamene dobe. <https://www.nms.si/si/razstave/virtualne-razstave/prazgodovinski-zakladi> (Dostop: maj 2021).

Slika 11.: Predmeti iz bakrene dobe. <https://www.nms.si/si/razstave/virtualne-razstave/prazgodovinski-zakladi> (Dostop: maj 2021).

Slika 12.: Okrasna našitka. <https://www.nms.si/si/zbirke/znameniti-predmeti/417-Okrasna-nasivka> (Dostop: maj 2021).

Avtorica: Sara

Kobal

Oblikovalka: Sara

Kobal

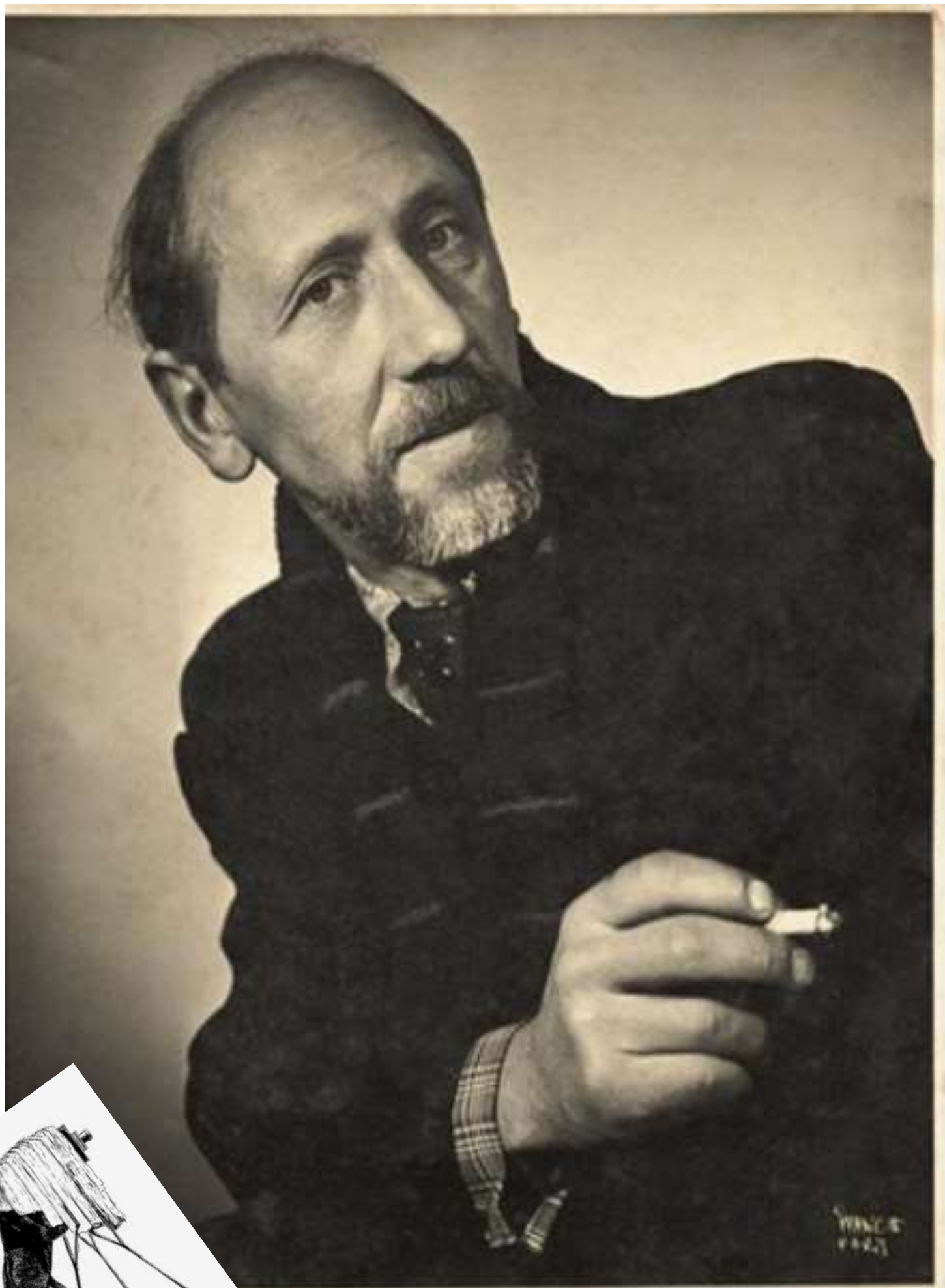
Mentorica: red.

prof. dr. Danijela

DRUGI DEL

PRVA NALOGA NA PORTRET

Slika 1.

Portret Vena Piona

Veno Pilon je bil slovenski slikar, grafik in fotograf. Rodil se je 22. septembra 1896 kot Venceslav Pillon v Ajdovščini. Najprej se je šolal na ajdovski ljudski šoli, nato pa je šolanje, na priporočilo učitelja, ki je opazil Pilonovo likovno nadarjenost, nadaljeval na goriški realki (med leti 1908–1915). Študiral je v Pragi, Firencah in na Dunaju. Med leti 1928 in 1968 je živel in deloval v Parizu, a je v tem času večkrat obiskal Slovenijo. V letih 1947–1949 je sodeloval pri snemanju prvega slovenskega celovečernega filma Na svoji zemlji, kjer je skrbel za sceno, opremo, kostume in masko. Svoje grafike, risbe in fotografije je razstavljal tudi v Moderni galeriji v Ljubljani. V Ajdovščino se je dokončno vrnil leta 1968, kjer je 23. septembra 1970 tudi umrl.

Vprašanja

Kateri del portreta najprej opazite?

Kako je portretiranec oblečen?

Kakšen je njegov izraz na obrazu?

Kam je usmerjen njegov pogled?

Avtentične naloge

1. V obliki časovnega traku predstavi Pilonovo življenje oz. pomembnejša obdobja v njegovem življenju, in sicer tako, da uporabiš njegova umetniška dela.
2. Pilon je ustvaril veliko slik, grafik in fotografij, ki upodablajo Ajdovščino. Izdelaj razglednico za mesto Ajdovščina, tako da uporabiš ta Pilonova dela.

Viri in literatura

Slikovni viri:

Pilon, Veno. *Ajdovščina*, 1923. <http://museu.ms/collection/object/2393/ajdovscina> (Dostop: 02. 04. 2021).

Pilon, Veno. *Ajdovščina*, 1923. <http://museu.ms/collection/object/259643/ajdovscina> (Dostop: 02. 04. 2021).

Pilon, Veno. *Ajdovščina*, 1925. <http://museu.ms/collection/object/259951/ajdovscina> (Dostop: 02. 04. 2021).

Pilon, Veno. *Ajdovščina*, 1914. <http://museu.ms/collection/object/259960/ajdovscina> (Dostop: 02. 04. 2021).

Pilon, Veno. *Arhitekt Viktor Sulčič*, 1922. <https://venopilon.com/sl/%C5%A1tudij-v-pragi-firencah-na-dunaju-1919%E2%80%931922> (Dostop: 02. 04. 2021).

Pilon, Veno. *Avtoportret*, 1918. <https://venopilon.com/sl/otro%C5%A1tvo-mladost-1896%E2%80%931908> (Dostop: 02. 04. 2021).

Pilon, Veno. *Kruh*, 1922. <https://www.galerija-ms.si/pilonova-tihozija-in-portreti/> (Dostop: 02. 04. 2021).

Pilon, Veno. *Mesto v megli (Gorica)*, 1914. <https://venopilon.com/sl/na-gori%C5%A1ki-realki-1908%E2%80%931915> (Dostop: 02. 04. 2021).

Pilon, Veno. *Sled*, 1917. <https://venopilon.com/sl/med-1-svetovno-vojno-1915%E2%80%931918> (Dostop: 02. 04. 2021).

Pilon, Veno. *V kavarni*, 1926. <https://venopilon.com/sl/oku%C5%A1anje-pariza-1925-%E2%80%931926> (Dostop: 02. 04. 2021).

Premrov, Iztok. Pilonovi uvodni koraki v izjemen slikarski opus. *MMC RTV SLO*, 30. junij 2014. <https://www.rtv slo.si/kultura/novice/pilonovi-uvodni-koraki-v-izjemen-slikarski-opus/340648> (Dostop: 02. 04. 2021).

Ponebšek, Tina, Slamič, Ivana. *Ajdovščina na diapozitivih Vena Piona 1968–1970*. *Lokalne Ajdovščina*, 22. april 2016. <https://www.lokalne-ajdovscina.si/article/2016042008594929/ajdovscina-na-diapozitivih-vena-piona-1968-1970/> (Dostop: 02. 04. 2021).

Portret Vena Piona. <https://museums.eu/collection/object/259550/portret-vena-piona> (Dostop: 02. 04. 2021).

Fotograf. https://fr.freepik.com/vecteurs-libre/photographe-retro_4121934.htm (Dostop: 02. 04. 2021).

Spletni viri:

Pilonova galerija. *Življenje*. <https://venopilon.com/sl/%C5%BEivljenje> (Dostop: 02. 04. 2021).

Literatura:

Klančnik, Ilich Breda. »Razstavi ob rob.« V: *Veno Pilon: retrospektivna razstava, Moderna galerija Ljubljana, 18. januar–15. april 2002*, ur. Breda Ilich Klančnik, 7 – 16. Ljubljana: Moderna galerija, 2002.

Mislej, Irene. »Življenjepis.« V: *Veno Pilon: retrospektivna razstava, Moderna galerija Ljubljana, 18. januar–15. april 2002*, ur. Breda Ilich Klančnik, 341 – 352. Ljubljana: Moderna galerija, 2002.

Predvidene rešitve nalog

Najprej opazim umetnikove roke/ Prodoren pogled/ Izraz na obrazu itd.

Portretiranec je oblečen v srajco s kravato in plašč. Oblečen je v vsakdanjo, civilno opravo.

Portretiranec je vesel, samozavesten.

Pogled portretiranca je usmerjen v gledalca.

Avtentična naloga št. 1.

Avtentična naloga št. 2.

**DRUGA NALOGA NA
PRIMARNI PISNI VIR**

27/ 27/

~~Žiše naj vsi narodi,
Ki hrepene' dočakaj dan,
De, koder sonce kodi,
Prepi' iz sveta bi' pregnan,
De rojak
Prost bo vsak,
Ne vrag, le sosjed bo myjak.~~

~~Na zadnje se' pozvali!
Kozarce za se' vzdignimo!
Ki spro za to se' zbratli,
Ki dobro v sircu mislimo.
Dokaj dne
Naj rivi
Bog, kar nas dobrih je ljudi!~~

Slika 1.

Zdravljica

Zdravljica je slovenska pesem, ki jo je napisal slovenski pesnik France Prešeren leta 1844. Je družabna napitnica s politično vsebino, saj ideje francoske revolucije (enakost, svoboda, bratstvo) prenaša na slovenska tla in poziva slovenski narod k svobodi. Po obliki gre za likovno pesem. Sestavljena je iz osmih kitic, sedma kitica pa je slovenska himna. Zdravljica je bila objavljena leta 1848 ob marčni revoluciji, po odpravi cenzure.

Vprašanja

Ali je na fotografiji izvirnik? Utemelji.

V kakšnem jeziku je pesem napisana?

Ali je bila Zdravljica na papir napisana obojestransko? Utemelji.

Zakaj Zdravljico imenujemo likovna pesem?

Po čem lahko sklepamo, da je bila pesem cenzurirana?

Avtentične naloge

1. Predstavljal si, da si literarni kritik, ki je živel v času nastanka Zdravljice. Prešernu napiši osebno pismo, v katerem oceniš Zdravljico, hkrati pa se opredeliš tudi glede cenzure te pesmi in objasniš, ali se ti je zdela upravičena.
2. Predstavljal si, da si poslanec skupščine Socialistične republike Slovenije, ki je 29. marca 1990 potrdila sedmo kitico Zdravljice kot slovensko himno. Napiši krajši govor, ki bi ga povedal na zasedanju in s katerim bi podprl odločitev skupščine.

Viri in literatura

Slikovni vir:

Slika 1: Zdravljica: rokopis Franceta Prešerna. <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:IMG-Z9KPMAS7/?query=%27keywords%3dPre%2c%20a1eren%2c+France%3a+Zdravljica%27&pageSize=25> (Dostop: 03. 04. 2021).

Pero. <https://thelongestnightmasque.com/product/personalized-love-poem/> (Dostop: 03. 04. 2021).

Spletni viri:

N.Š. »Zdravljica je že 30 let "ena redkih nebojevitih himen."« *MMC RTV SLO*, 29. marec 2020. <https://www.rtvlo.si/slovenija/30-let/koscki-sestavljanke/zdravljica-je-ze-30-let-ena-redkih-nebojevitih-himn/518793> (Dostop: 03. 04. 2021).

Literatura:

Cuderman, Vinko, Fatur, Silvo (et. al.). *Branja 2: berilo in učbenik za 2. letnik gimnazij ter štiriletnih strokovnih šol*. Ljubljana: DZS, 2013, str. 133 – 134.

Predvidene rešitve nalog

Na fotografiji je izvornik, saj gre za Prešernov rokopis.

Pesem je napisana v slovenskem jeziku.

Zdravljica je bila na pipar napisana obojestransko, saj se vidi zrcaljeno besedilo skozi list.

Zdravljico imenujemo likovna pesem, saj so njene kitice napisane tako, da njihova oblika spominja na vinsko čašo.

Da je bila pesem cenzurirana lahko sklepamo po tem, da je prečrtana.

Avtentična naloga št. 1.

Spoštovani gospod Prešern.

Prebrala sem Zdravljico in bila nad njo navdušena. Pesem je poziv k svobodi naroda, demokratično urejeni družbi ter osebnim vrednotam. Zavrača prepire in poudarja povezanosti ter prijateljstvo med narodi, v ospredje pa postavlja dobrega človeka. Prav zaradi pozitivnega sporočila, ki ga nosi pesem, se ne strinjam z njeno cenzuro. Posledično sem Vam pripravljena pomagati in Vas tudi javno podpreti.

Lep pozdrav in veliko uspehov v Vašem nadaljnjem ustvarjanju,

Sara Kobal.

Avtentična naloga št. 2.

Menim, da je odločitev skupščine Socialistične republike Slovenije, da sedma kitica Zdravljice postane slovenska himna, pravilna in ustrezna. V tej kitici so namreč zavrjene vojne in prepiri med narodi, v ospredje pa je postavljena vrednota miru, strpnosti in sodelovanja. Te vrednote so tudi bistvene in bi morale biti smoter vseh svetovnih držav.

**TRETJA NALOGA NA
SPOMENIK**

Slika 1.

Spomenik upora primorskega ljudstva

Spomenik se nahaja poleg križišča, na začetku mestnega parka v Ajdovščini. Je delo slovenske kiparke Milene Stibilj Lah. Spomenik je bil postavljen leta 1954. Narejen je iz bronu in kamna in je sestavljen iz dveh delov: iz ekspresionistično deformiranega bronastega kipa v ospredju in kamnitega zidca z napisom ter bronasto reliefno plastiko z upodobitvijo upora primorskega ljudstva v ozadju.

Vprašanja

Kakšna je poza kipa?

Kakšen izraz na obrazu ima kip?

Po čem lahko sklepamo, da gre za spomenik NOB?

Kaj je napisano na kamnitem zidcu?

Kakšni prizori so predstavljeni na bronasti reliefni plastiki?

Avtentične naloge

1. Napiši časopisni prispevek za takratni lokalni časopis o slavnostni otvoritvi spomenika. Prispevek naj poleg osnovnih informacij o dogodku (namen, kraj, čas dogodka), vsebuje tudi osnovne podatke o avtorici in imena slavnostnih govorcev na otvoritvi.
2. Predstavljal si, da živiš v času druge svetovne vojne. Izdelaj propagandni plakat, ki poziva ljudstvo k uporabi proti okupatorju in pri tem uporabi spomenik upora primorskega ljudstva ali njegove dele.

Viri in literatura

Slikovni viri:

Slika 1: S. Kobal. *Spomenik upora primorskega ljudstva*. 15. 04. 2021.

Kipar: https://www.freepik.com/premium-vector/sculptor-world-class-chisel-competition_3860495.htm#page=1&query=Sculpture&position=22 (Dostop: 22. 04. 2021).

Spletni viri:

Cigoj, Tanja. »Milena Stibilj Lah v Pilonovi galeriji.« *MojaObčina.si*.

<https://www.mojaobcina.si/ajdovscina/novice/milena-stibilj-lah-v-pilonovi-galeriji.html>

(Dostop: 22. 04. 2021).

Predvidene rešitve nalog

Kip ima bojno pozo. Je v razkoraku, razprtih rok in z razprto srajco.

Izraz na obrazu kipa je zelo ekspresiven (bojni krik).

Da gre za spomenik NOB lahko sklepamo po napisu na spomeniku, po prizorih na reliefu, po rdečih zvezdah ob napisu.

Slava padlim za svobodo.

Prizori na bronasti reliefni plastiki prikazuje, kako okupator strelja upornike.

Avtentična naloga št. 1.

SLAVNOSTNA OTVORITEV SPOMENIKA UPORA PRIMORSKEGA LJUDSTVA

V soboto, 13. marca 1954, ob 15:00, je potekala slavnostna otvoritev Spomenika upora primorskega ljudstva, slovenske kiparke Milene Stibilj Lah. Otvoritve se je udeležil tako ajdovski župan kot tudi številni slavni Ajdovci, med njimi Milan Klemenčič, Danilo Lokar in Venko Pilon, ki je imel slavnostni govor. Dogodek si je v živo ogledalo tudi približno 500 ljudi, zato je bila cesta 5. maja začasno zaprta. Po otvoritvi je sledila še pogostitev, dogodek pa se je zaključil ob 17:00.

S. K.

Avtentična naloga št. 2.

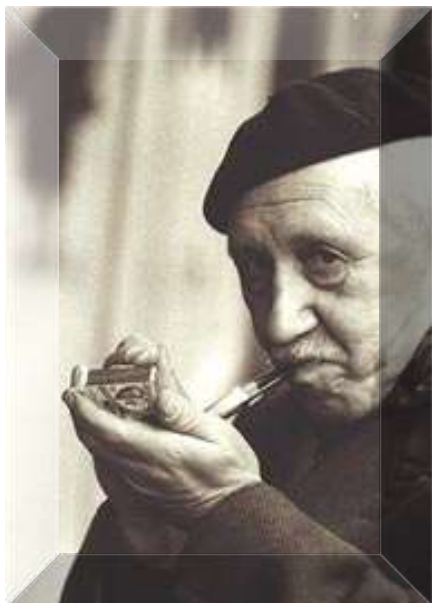

**PRVA IZBRANA NALOGA ZA
DOMAČI KRAJ**

VAJA 15

Poiščite fotografiji je vsaj treh pomembnih osebnosti, ki so v preteklosti prispevale k prepoznavnosti domačega kraja, in jih na kratko predstavite.

Slika 1.

Venko Pilon je bil slovenski slikar, grafik in fotograf. Rodil se je 22. septembra 1896 kot Venceslav Pillon v Ajdovščini. Živel je v delu hiše, današnje Pilonove galerije, kjer je njegov oče imel pekarno. Sedem let je obiskoval goriško realko (med leti 1908–1915), nato pa je šel študirati v Prago, Firence in na Dunaj. Med leti 1928 in 1968 je živel in deloval v Parizu. V tem času je večkrat obiskal Slovenijo in v času enega izmed obiskov (v letih 1947–1949) je sodeloval tudi pri snemanju prvega slovenskega celovečernega filma Na svoji zemlji (skrbel je za sceno, opremo, kostume in masko). Svoje grafike, risbe in fotografije je razstavljal tudi v Moderni galeriji v Ljubljani. V Ajdovščino se je dokončno vrnil leta 1968, kjer je 23. septembra 1970 tudi umrl.

Slika 2.

Danilo Lokar je bil slovenski zdravnik in pisatelj. Rodil se je leta 1892 v Ajdovščini. Gimnazijo je obiskoval v Gorici, študij medicine pa na Dunaju. Kot zdravnik je služboval v več krajih, od leta 1925 v Ajdovščini. Med drugo svetovno vojno je bil preganjan, po kapitulaciji Italije pa se je pridružil primorskim partizanom. Po vojni se je kot zdravnik upokojil in se povsem posvetil pisateljevanju (smer psihološki realizem in ekspresionizem). Pisal je predvsem dolge novele, za zbirko novel Sodni dan na vasi pa je leta 1959 prejel Prešernovo nagrado. Umrl je 21. julija 1989 v Ljubljani.

Slika 3.

Milan Klemenčič je bil slovenski slikar, lutkar, scenograf in fotograf. Je avtor prvih ohranjenih barvnih posnetkov na Slovenskem in utemeljitelj slovenskega lutkarstva. Rodil se je 7. marca 1875 v Solkanu, a se je kasneje (1903) naselil v Ajdovščini oz. v sosednjih Šturjah (del Ajdovščine), kjer je tudi deloval. Na njegovem domu, 22. decembra 1910, je začelo delovati Malo marionetno gledališče, kar je pomenilo rojstvo slovenskega lutkovnega gledališča. Pri predstavah mu je pomagal tudi slikar Veno Pilon, kateremu je bil Klemenčič mentor. Izjemnost Klemenčičevega ustvarjanja, ki je slovensko lutkarstvo postavilo ob bok najboljšim tedanjim evropskim dosežkom dokazuje tudi to, da ga je leta 1958 mednarodna lutkovna organizacija UNIMA posthumno imenovala za svojega častnega člana. Klemenčič je namreč umrl leto prej, in sicer 5. februarja 1957 v Ljubljani.

Viri in literatura:

Slikovni viri:

Slika 1.: Veno Pilon – slikar, grafik in fotograf.

https://www.ajdovscina.si/ajdovscina/zgodovina/pomembne_osebnosti/2012071009444455/Veno%20Pilon%20-%20slikar,%20grafik%20in%20fotograf%20/ (Dostop: 05. 04. 2021).

Slika 2.: Željšan, Katja. »Danilo Lokar: Premalo poznan, a nikakor ne pozabljen.« *Delo*, 26. november 2012. <https://old.delos.si/kultura/knjizevni-listi/danilo-lokar-premalo-poznan-a-nikakor-ne-pozabljen.html> (Dostop: 05. 04. 2021).

Slika 3.: Milan Klemenčič, utemeljitelj slovenskega lutkarstva. [Milan Klemenčič, utemeljitelj slovenskega lutkarstva - Občina Ajdovščina \(ajdovscina.si\)](https://www.ajdovscina.si/ajdovscina/zgodovina/pomembne_osebnosti/2012071008455626/Dr.%20Danilo%20Lokar%20-%20pisatelj%20in%20zdravnik%20/) (05. 04. 2021).

Spletni viri:

Dr. Danilo Lokar – pisatelj in zdravnik.

https://www.ajdovscina.si/ajdovscina/zgodovina/pomembne_osebnosti/2012071008455626/Dr.%20Danilo%20Lokar%20-%20pisatelj%20in%20zdravnik%20/ (05. 04. 2021).

Milan Klemenčič, utemeljitelj slovenskega lutkarstva. [Milan Klemenčič, utemeljitelj slovenskega lutkarstva - Občina Ajdovščina \(ajdovscina.si\)](https://www.ajdovscina.si/ajdovscina/zgodovina/pomembne_osebnosti/2012071008455626/Milan%20Klemen%C4%87i%C4%87,%20utemeljitelj%20slovenskega%20lutkarstva%20-%20Ob%C4%87ina%20Ajdov%C5%A1%C4%87ina%20(ajdovscina.si)) (05. 04. 2021).

Literatura:

Klančnik, Ilich Breda. »Razstavi ob rob.« V: *Veno Pilon: retrospektivna razstava, Moderna galerija Ljubljana, 18. januar–15. april 2002*, ur. Breda Ilich Klančnik, 7 – 16. Ljubljana: Moderna galerija, 2002.

Mislej, Irene. »Življenjepis.« V: *Veno Pilon: retrospektivna razstava, Moderna galerija Ljubljana, 18. januar–15. april 2002*, ur. Breda Ilich Klančnik, 341 – 352. Ljubljana: Moderna galerija, 2002.

M. V. *Primorski slovenski biografski leksikon*, s.v. »Klemenčič, Milan.«. 63–64.

**DRUGA IZBRANA NALOGA
ZA DOMAČI KRAJ**

VAJA 16

Preučite katerokoli starejšo fotografijo, ki prikazuje nek dogodek v domačem kraju. Odgovorite na vprašanja.

<p>Kaj vidite na fotografiji? Na fotografiji je Boris Kidrič, ki ima na govorniškem odru govor. Okoli odra so zbrani vojaki.</p>		<p>Kaj je v ozadju, v ospredju in na sredini fotografije? V ozadju fotografije so drevesa in vojaki. V ospredju sta dva vojaka, v sredini fotografije pa Boris Kidrič.</p>
<p>Kaj je avtor fotografije želel izpostaviti na fotografiji? Avtor je na fotografiji želel izpostaviti Borisa Kidriča, ki je imel govor in s tem nakazati pomembnost dogodka.</p>	<p>Za koga je bila posneta oz. komu je bila namenjena? Fotografija je bila namenjena širši javnosti. Najverjetneje je bila posneta za kakšen časopis, saj je šlo za slavnostni dogodek, ustanovitev prve slovenske vlade.</p>	<p>Kdo hrani izvirnik? Izvirnik hrani Muzej novejšje zgodovine v Ljubljani.</p>
<p>Kaj se dogaja? Boris Kidrič ima govor ob ustanovitvi prve slovenske vlade po drugi svetovni vojni.</p>	<p>Kje se dogaja? Dogaja se v centru Ajdovščine, pred Bratinovo dvorano, ki se danes imenuje Dvorana prve slovenske vlade.</p>	<p>Kdaj se dogaja? Dogaja se 5. maja 1945.</p>
<p>Ali je bil fotograf blizu dogodka, ki ga je posnel? Pojasnite. Da, avtor je bil blizu dogodka, ki ga je posnel, saj je iz fotografije razvidno, da je stal blizu govorniškega odra, prav tako so dobro vidne osebe, ki so na fotografiji.</p>	<p>Kaj po vašem mnenju fotografija sporoča? Fotografija prikazuje pomemben dogodek, ne le za zgodovino Ajdovščine, ampak tudi Slovenije. Fotografija prikazuje ustanovitev prve slovenske vlade po drugi svetovni vojni, katere predsednik je bil Boris Kidrič, ki je na fotografiji tudi prikazan, in sicer med svojim govorom.</p>	<p>Kaj je avtor fotografije želel sporočiti? Avtor fotografije želi izpostaviti pomembnost dogodka, saj je na fotografiji prvi predsednik slovenske vlade Boris Kidrič med slavnostnim govorom.</p>

Viri in literatura:

Slikovni viri:

Slika 1.: Proglas prve slovenske vlade, Ajdovščina, 5. maj 1945, govor Borisa Kidriča.

https://www.ajdovscina.si/ajdovscina/zgodovina/prelomni_dogodki/2012062809321099/5.%20maja%201945%20je%20bila%20v%20Ajdov%C5%A1%C4%8Dini%20ustanovljena%20prva%20slovenska%20vlada%20po%202.%20svetovni%20vojni%20/ (Dostop: 20. 04. 2021).

Spletni viri:

5. maja 1945 je bila v Ajdovščini ustanovljena prva slovenska vlada po 2. svetovni vojni.

https://www.ajdovscina.si/ajdovscina/zgodovina/prelomni_dogodki/2012062809321099/5.%20maja%201945%20je%20bila%20v%20Ajdov%C5%A1%C4%8Dini%20ustanovljena%20prva%20slovenska%20vlada%20po%202.%20svetovni%20vojni%20/ (Dostop: 20. 04. 2021).

ZAKLJUČNI DEL: SAMOOCENJEVANJE

Kriteriji za projektno nalogo: 10 točk	Nezadovoljivo (0 točk)	Zadovoljivo (1 točk)	Dobro (2 točki)	Zelo dobro (3 točke)	Število točk
Računalniško oblikovanje projektne naloge in navedbo virov in literature	Projektna naloga ni računalniško ustrezno oblikovana. Navedba uporabljene literature je izredno pomanjkljiva ali je ni.	Oblikovanje projektne naloge je ustrezno glede na obrazec, vendar ni dodatnega oblikovanja. Ponekod manjka navedba uporabljene literature in virov.	Oblikovanje projektne naloge je zelo ustrezno, delovni listi so profesionalno izdelani, celotna naloga je dodatno računalniško oblikovana. Vse naloge imajo navedbo uporabljene literature in virov.	-	2
Raznolikost nalog oz. vprašanj	Nalog oz. vprašanj je zelo malo in ne ustrezajo zahtevam projektne naloge.	Nalog oz. vprašanj je malo, a so vsebinsko ustrezna, vendar enaka. Le delno ustrezajo zahtevam projektne naloge.	Naloge oz. vprašanja so manj raznolika, a vsebinsko ustrezna ter skoraj v celoti ustrezajo zahtevam projektne naloge.	Naloge oz. vprašanja so vsebinsko zelo ustrezna in zelo raznolika ter ustrezajo zahtevam projektne naloge.	2
Odgovori oz. predvidene rešitve delovnih listov	Odgovori niso podani ali pa na več vprašanj manjkajo odgovori.	Ustrezni odgovori so podani na vsa vprašanja, vendar pa manjkajo predvideni odgovori tudi za naloge prostih odgovorov.	Zelo ustrezni odgovori so podani na vsa vprašanja. Predvideni odgovori so podani tudi za naloge prostih odgovorov.	-	2
Zahteve projektne naloge	Zahteve projektne naloge niso izpolnjene.	Ni izpolnjenih več zahtev projektne naloge.	Izpolnjene so skoraj vse zahteve projektne naloge.	Izpolnjene so vse zahteve projektne naloge.	3

Moja opisna ocena projektne naloge:	Moja ocena projektne naloge je 9. Menim, da projektna naloga ustreza vsem podanim zahtevam, saj je računalniško ustrezno oblikovana, pri izdelavi so bili uporabljeni ustrezni viri in literatura, naloge so vsebinsko ustrezne, rešitve pa so podane za vse naloge. Posledično menim, da je projektna naloga dobro izdelana, a bi lahko bile naloge nekoliko bolj raznolike. Izdelala bi lahko nekoliko več nalog, ki bi se
--	--

	nanašale na višje taksonomske stopnje. Prav tako bi lahko projektno nalogo, če bi to dopuščale razmere, še dodatno izboljšala s tem, da bi izbrala rdečo nit, ki bi povezovala vse dele naloge npr. vsi deli projektne naloge bi bili izdelani na enotno temo.
--	--

POROČILO

POROČILO

1. UVODNI DEL

(RAZLOGI ZA IZBOR)

2. GLAVNI DEL

2.1 IZBRANI ZGODOVINSKI ARHIV

2.1.1 PRIMERNOST PROSTOROV ZA PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI

2.1.2 PREDSTAVITEV IN OCENA PEDAGOŠKIH DEJAVNOSTI ARHIVA

2.1.3 UPORABNOST ARHIVSKEGA GRADIVA ZA ŠOLSKE DEJAVNOSTI

2.2 IZBRANI MUZEJ

2.1.1 PRIMERNOST PROSTOROV ZA PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI

2.1.2 PREDSTAVITEV IN OCENA PEDAGOŠKIH DEJAVNOSTI V MUZEJU

2.1.3 UPORABNOST MUZEJSKIH EKSPONATOV ZA ŠOLSKE DEJAVNOSTI

2.3 IZBRANI DOM CENTRA ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI

2.5.1 KRATKA PREDSTAVITEV CŠOD

2.5.2 PREDSTAVITEV IZBRANEGA DOMA CŠOD

2.5.3 PREDLOG UČNIH VSEBIN ZA DEJAVNOSTI V IZBRANEM DOMU CŠOD

1. UVODNI DEL

1.1. ZGODOVINSKI ARHIV

Pokrajinski arhiv v Novi Gorici sem izbrala zato, ker sem želela bolje spoznati in predstaviti čim bolj lokalno institucijo, arhiv v Novi Gorici pa je najbližji arhiv v moji okolici. Prav bližina mi je omogočala, da sem arhiv tudi obiskala in tako izkoristila možnost, ki je pri izdelavi delovnih listov za projektno nalogo nisem imela, saj so bile institucije v tistem času zaprte in tako sem se morala takrat odločati na podlagi dostopnosti gradiva na spletu.

1.2. MUZEJ

V okviru obiska muzejev sem si izbrala muzejsko zbirko v Ajdovščini, ki spada v okvir Goriškega muzeja. Za ta izbor sem se odločila iz istih razlogov kot pri izboru arhiva, torej da predstavim lokalno institucijo, katere zbirka je vezana na moj domači kraj.

1.3. CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI

Za predstavitev doma CŠOD sem izbrala CŠOD OE Rak, saj sem v tem domu kot osnovnošolka preživela šolo v naravi in imam nekatere dejavnosti, ki jih dom ponuja še vedno v spominu, poleg tega pa moja bližnja okolica nima nobenega doma COŠD.

2. GLAVNI DEL

2.1. ZGODOVINSKI ARHIV

Pokrajinski arhiv Nova gorica

2.1.1. PRIMERNOST PROSTOROV ZA PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI

Glavni prostori arhiva se nahajajo v tretjem nadstropju petnadstropne stavbe. Tu se nahajajo pisarne, čitalnica in predavalnica, ki se trenutno uporablja kot delovna soba za sortiranje gradiva, kot predavalnico pa uporabljajo sobo v prvem nadstropju, kjer je imela prej prostore gospodarska zbornica. Prostori, torej obe predavalnici in čitalnica, so primerni za izvajanje pedagoških dejavnosti, a ne za večje število otrok. Sprejmejo namreč lahko en razred, torej med 20 in 30 učencev.

Depoji se nahajajo v četrtem in petem nadstropju, prav tako pa nameravajo v arhivsko skladišče spremeniti prvo nadstropje, saj se arhiv trenutno sooča s prostorsko stisko. Posledično so depoji nekoliko manj prostorni in primerni, da se jih ogleda le manjša skupina učencev.

Omeniti moram še avlo stavbe, v kateri se nahaja arhiv, saj se tam v sklopu arhivskih dejavnosti prirejajo tematske razstave. Avla je dovolj prostorna, da sprejme en razred učencev (do 30 ljudi).

2.1.2. PREDSTAVITEV IN OCENA PEDAGOŠKIH DEJAVNOSTI ARHIVA

Arhiv nudi tako šolskim skupinam kot ostalim skupinam različne učne ure ter vodstva po tematskih razstavah in arhivskih prostorih.¹

Učne ure so pripravljene precej splošno, saj so namenjene spoznavanju arhiva, njegovega poslanstva, vloge in dejavnosti ter arhivskega gradiva kot zgodovinskega vira. Posledično so predvsem primerne kot dopolnilo učnim uram zgodovine, zlasti začetnim uram zgodovine v osnovni šoli, ko se učenci učijo o različnih zgodovinskih virih.²

Poleg splošno predstavitvenih arhiv izvaja tudi tematske učne ure, pri katerih učenci obdelajo določeno učno snov s pomočjo arhivskih dokumentov. Te ure so zlasti primerne za višje razrede osnovne in srednje šole, arhiv pa jih pripravi glede na povpraševanje šol. Tu je povpraševanje zlasti po naslednjih vsebinah: Urbar in kataster, Primorski Slovenci pod Italijo in Začetki gradnje Nove Gorice, pred leti pa je arhiv na povpraševanje Škofijske gimnazije v Vipavi pripravil gradivo na temo koncentracijskih taborišč in prisilnega dela med drugo svetovno

¹ »Pokrajinski arhiv v Novi Gorici«. V: *Slovenski arhivi se predstavijo*. Ljubljana, 2013, 27.

² Prav tam, 27.

vojno. Za srednješolce likovne gimnazije in poslovne šole ter študentom (npr. študentom višje šole za fotografijo in oblikovanje materialov, študentom kulturne zgodovine, študentom programa poslovni sekretar) pa so namenjene splošno predstavitvene ure, ki so dopolnjene z vsebinskimi sklopi, ki so primerni glede na njihovo smer izobraževanja.³

Arhiv skrbi tudi za izobraževanje strokovnega kadra, kot so npr. tajnice in predstavniki različnih društev. Na predavanjih jih opomnijo na pomembnost zbiranja in urejanja gradiva, ki bo nekoč postal del arhivske zbirke. Tajnice morajo po predavanju opraviti poseben preizkus.

Poleg učnih ur pa arhiv ponuja tudi vodenje po tematskih razstavah, ki jih pripravlja v avli. Ta vodenja so lahko samostojna ali pa v sklopu učnih ur, enak dogovor pa velja tudi za ogled depojev in ostalih arhivskih prostorov.⁴

Arhiv pa ne izvaja oz. prireja lastnih delavnic (npr. delanci, kjer se izdelujejo listine, pečati itd.), saj celotno delovanje arhiva poteka na podlagi povpraševanja. Prav tako ne ponuja učno-delovnih listov, saj jih navadno izdelajo in prinesejo šole same oz. jih arhiv izdelala le, če je tako povpraševanje šol.

2.1.3. UPORABNOSTI ARHIVSKEGA GRADIVA ZA ŠOLKSE DEJAVNOSTI

Pokrajinski arhiv v Novi Gorici hrani skoraj 3000 tekočih metrov arhivskega gradiva. Gradivo vključuje tako registre zemljiških gospodstev, gradiva gospodarskih in družbenih in družbenopolitičnih organizacij (npr. zadruga, vrtci, gledališč, knjižnic itd.), zbirke razglednic, fotografsko in filmsko zbirko itd.,⁵ Prav zaradi svoje raznolikosti je uporaba gradiva kot primarnega zgodovinskega vira primerna za neposredno izobraževanje učencev, zlasti v sklopu spoznavanja lokalne zgodovine. Kot primer naj navedem vsebinska sklopa Primorski Slovenci pod Italijo in Začetki gradnje Nove Gorice. Slednji je posebej primeren za razrede novogoriških osnovnih šol.

³ Prav tam, 28.

⁴ Prav tam, 29.

⁵ Pokrajinski arhiv Nova Gorica. *Kdo smo*. <https://www.pa-ng.si/pokrajinski-arhiv/kdo-smo/> (Dostop: maj 2021).

2.2. MUZEJ

Muzejska zbirka Ajdovščina (Goriški muzej).

2.2.1 PRIMERNOST PROSTOROV ZA PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI

Prostori muzeja so primerni za izvajanje pedagoških dejavnosti, a le za manjše skupine. Zlasti problematičen je pritlični prostor, kjer se nahaja zbirka fosilov, saj se v njem nahaja sedem velikih vitrin, ki so postavljene po sredini sobe v tri vrste. Posledično so med vitrinami le ožji prehodi, ki otežujejo delo v večjih skupinah. Tako si lahko hkrati isto vitrino ogleduje do 8 učencev. Nekoliko več prostora je pri vhodu v razstavno sobo.

Prvo nadstropje, kjer je razstavljena arheološka zbirka Castre, je nekoliko bolj prostoren, a vseeno ne omogoča, da bi se v njem zadrževalo več kot 25 učencev naenkrat. Poleg tega oviro predstavljajo talne makete, ki dodatno otežujejo gibanje in zbiranje večjih skupin okoli iste vitrine.

Tako sta pritlični prostor in prostor v prvem nadstropju primerni predvsem za delo v več manjših skupinah, da se na tak način izognemo gneči.

Najbolj prostoren prostor je tako muzejska avla, kjer se lahko zbere okrog 30 učencev.

2.2.2 PREDSTAVITEV IN OCENA PEDAGOŠKIH DEJAVNOSTI

Muzejska zbirka Ajdovščina spada pod okvir Goriškega muzeja, ki ima več stalnih razstav v različnih zgradbah, v različnih krajih po Vipavski dolini. Muzejska zbirka Ajdovščina se tako nahaja v Ajdovščini, v stavbi, v središču mesta. Obsega dve stalni razstavi, in sicer razstavo fosilov, ki je v pritličju in arheološko razstavo *Fluvio Frigido – Castra – Flovius – Ajdovščina* v prvem nadstropju.⁶

Muzejska zbirka deluje od leta 2003, vendar nima stalnega kadra in je posledično za obiskovalce odprta le med vikendom, za vodstvo med tednom pa je potrebna predhodna najava. Obiskovalci so predvsem šolske skupine, zlasti okoliške osnovne šole, zato menim, da bi bilo dobro, da bi v muzeju ponujali tudi učno-delovni list po razstavi, saj slednjega nimajo.

Poleg vodstva po zbirki pa izvajajo tudi kar nekaj pedagoških delavnic: *Spoznajmo poklic arheologa*, kjer kot arheologi odkrivajo predmete, se rokujejo z njimi ter jih pripravijo za muzejsko razstavo, *Odkrivanje fosilov* in *Izdelaj svoj fosilov*, ogled Castre. Delavnice so v

⁶ Zbirka Ajdovščina. <https://goriskimuzej.si/stalne-zbirke/zbirka-ajdovscina> (Dostop: maj 2021).

večini namenjene osnovnošolcem, ocenila pa bi jih kot zelo dobre, saj so poučne in atraktivne ter primerne za ciljno skupino.⁷

2.2.3 UPORABNOST MUZEJSKIH EKSPONATOV ZA ŠOLSKE DEJAVNOSTI

Razstava fosilov Stanislava Bačarja je sicer zanimiva, a bolj primerna za izvajanje naravoslovnih dejavnosti kot pa zgodovinskih. Gre namreč za fosile školjk, polžev, koral, morskih ježkov ter delov rastlin.

Za izvajanje zgodovinskih dejavnosti so veliko bolj primerni eksponati v prvem nadstropju, kjer se nahaja arheološka razstava Fluvio Frigido – Castra – Flovius – Ajdovščina. Tu je predstavljena poselitev Ajdovščine od prazgodovine do zgodnjega srednjega veka, in sicer s pomočjo razstavnih panojev, eksponati pa se nanašajo predvsem na obdobje Rimljanov (amfore, oljenke, kopije nagrobnikov, kip Venere itd.). Tako lahko učenci, s pomočjo razstavnih predmetov v vitrini, spoznajo življenje prebivalcev Castre, talne makete pa dajo vpogled v sam izgled nekdanje rimske naselbine. Eksponati so tudi opremljeni s primerno razlago, iz katere se lahko učenci veliko naučijo, zato menim, da je ta razstava dobra dopolnitev pri obravnavanju teme Rimljani na Slovenskem in pri spoznavanju lokalne zgodovine skozi različna obdobja.

⁷ Šolske skupine – Osnovna šola. <https://goriskimuzej.si/obiscite-nas/solske-skupine/osnovna-sola> (Dostop: maj 2021).

2.3. CENTER ŠOLSКИH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI

CŠOD OE Rak

2.3.1. KRATKA PREDSTAVITEV CŠOD

CŠOD je javni zavod. Ustanovljen je bil za opravljanje strokovnih in organizacijskih nalog, ki so povezane s posredovanjem znanja, uvajanjem v raziskovalno delo in kulturne dejavnosti mladine ter za izvajanje delov programa, ki se opravljajo kot javna služba na področju vzgoje in izobraževanja.⁸

Center šolskih in obšolskih dejavnosti deluje na področju šolstva, športa, znanosti in kulture. Ustanovljen je bil za opravljanje strokovnih in organizacijskih nalog, povezanih s posredovanjem znanja, z uvajanjem v raziskovalno delo, s kulturnimi dejavnostmi in za realizacijo posameznih delov programa na področju vzgoje in izobraževanja.⁹

Osnovne naloge CŠOD, ki so opredeljene v 28. členu ZOFVI, so izvajanje tedenskih programov šole v naravi za učence, dijake in otroke s posebnimi potrebami, dnevne dejavnosti in aktivne počitnice. Glavna naloga CŠOD je pomoč šolam pri izvajanju programov šole v naravi, ki se izvajajo v domovih Centra šolskih in obšolskih dejavnosti ter v dnevnih centrih po vsej Sloveniji.¹⁰

2.3.2. PREDSTAVITEV IZBRANEGA DOMA CŠOD

CŠOD OE Rak se nahaja v Rakovem Škocjanu, področju, ki je znano po izjemnih kraških znamenitostih kot so naravni mostovi, ponikalnice, izvirne in ponorne kraške jame itd. V domu imajo skupno 54 ležišč za učence in 3 za učitelje. Sobe so tako v hiši kot v brunarici.¹¹

Dom ponuja tako pripomočke za poučevanje naravoslovja, saj imajo na voljo osnovno laboratorijsko opremo in pribor za terensko delo učencev (mikroskopi, stereo lupe, flex kamera, mrežice za vodne nevretenčarje ...) in pripomočke za izvajanje športnih vsebin. Ob domu je namreč igrišče za odbojko in nogomet, ki pa se zaradi dotrajanosti, do obnove uporablja le kot običajna zunanja površina. Ob domu sta dve zunanji betonski mizi za namizni tenis. Med športno opremo doma so loki, kolesa, kanuji, jamarska oprema, plezalna oprema, oprema za tek na smučeh. Tako naravoslovno kot športno opremo se lahko uporablja le med izvajanjem programov in dejavnosti ob prisotnosti učiteljev doma in ni na voljo za izposojlo izven programov, ki jih ponujajo.¹²

⁸ Ustanovitev CŠOD. <https://www.csod.si/stran/ustanovitev-csod> (Dostop: maj 2021).

⁹ Prav tam.

¹⁰ Prav tam.

¹¹ CŠOD OE Rak. *Bivalni pogoji*. <https://www.csod.si/dom/rakov-skocjan/bivalni-pogoji> (Dostop: maj 2021).

¹² CŠOD OE Rak. *Oprema*. <https://www.csod.si/dom/rakov-skocjan/oprema> (Dostop: maj 2021).

CŠOD OE Rak ponuja programe šole v naravi, projektne tedne in vikende ter kolesarske in pohodniške izlete. Znotraj programov šole v naravi ponujajo najrazličnejše učne vsebine: od spoznavanje gozda, izdelovanje naravnega parka, kuhanja tradicionalnih jedi, preživetja v naravi, ogleda reke Rak, Zelške jame, kolesarjenja ob Cerknškem jezeru, plezanja, veslanja po reki Rak, lokostrelstva, hoje in teka na smučeh, orientacijske dejavnosti itd. do večernih dejavnosti kot so filmska delavnica, opazovanje neba itd.¹³

V sklopu projektnih tednov in vikendov ponujajo doživetja v Rakovem Škocjanu, kjer učenci ob samostojnem delu spoznajo Rakov Škocjan in njegovo okolico, raziskovanje Krasa in program Varuhi zemlje. Ponujajo tudi vikend program za nadarjene.¹⁴

V okviru kolesarski in pohodniški izleti ponujajo ogled naravoslovno-geografskih znamenitosti v Rakovem Škocjanu in njegovi bližnji okolici (dolina reke Rak, Veliki naravni most, Zelške jame, naravoslovno učno pot, reko Rak, Cerknško jezero, Slivnico, Planinsko jamo, Kunaverjevo pot, Križno jamo), ki so tako znotraj kot izven Krajinskega parka Rakov Škocjan.¹⁵

2.3.3. PREDLOG UČNIH VSEBIN ZA DEJAVNOSTI V IZBRANEM DOMU CŠOD

Dom ponuja veliko število aktivnosti, ki so naravoslovno in športno naravnane, zato bi predlagala še kakšno aktivnost, ki je povezana z družboslovjem npr. zgodovino. Rakov Škocjan ima namreč dolgo zgodovino, ki je povezana s človekovim življenjem na tem območju in sega v čas prazgodovine. Tako bi lahko pripravili zgodovinsko delavnico, na kateri bi učence popeljali po sledih prazgodovinskega človeka. Učenci bi poleg reševali učno-delovni list, v zaključnem delu pa izdelali svoj primerek lončenine.

¹³ CŠOD OE Rak. *Programi šole v naravi*. <https://www.csod.si/dom/rakov-skocjan/sola-v-naravi> (Dostop: maj 2021).

¹⁴ CŠOD OE Rak. *Projektni tedni in vikendi*. <https://www.csod.si/dom/rakov-skocjan/p> (Dostop: maj 2021).

¹⁵ CŠOD OE Rak. *Kolesarski in pohodniški izleti*. <https://www.csod.si/dom/rakov-skocjan/kolesarski-in-pohodniski-izleti> (Dostop: maj 2021).

3. ZAKLJUČNI DEL

3.1 SAMOOCENJEVANJE

Kriteriji za poročilo: 6 točk	Nezadovoljivo (0 točk)	Zadovoljivo (0,5 točk)	Dobro (1 točka)	Zelo dobro (2 točki)	Število točk
Uvodna predstavitev institucij	Uvodne predstavitve ni.	Uvodna predstavitev je pomanjkljiva in ni podana za vse institucije.	Uvodna predstavitev je zelo natančno podana za vse obiskane institucije.	-	1
Opis	Opis je pomanjkljiv in skromen.	Opis je manj ustrezen in pomanjkljiv pri nekaterih institucijah.	Opis je podan ustrezno skoraj za vse institucije.	Opis je podan zelo natančno in pregledno za vse institucije.	2
Refleksija obiskanih institucij in učne poti	Refleksija o primernosti za šolsko delo je zelo skromna in zelo pomanjkljiva ali je ni.	Refleksija je skromna, a še ustreza o primernosti za šolsko delo.	Refleksija o primernosti za šolsko delo je ustreza.	Refleksija o primernosti za šolsko delo je zelo natančna in zelo ustreza.	1
Oblikovanje poročila	Poročilo je neustrezno oblikovano.	Poročilo je manj ustrezno oblikovano in manj pregledno ter ne vključuje vseh zahtevanih elementov.	Poročilo je zelo ustrezno računalniško oblikovano in vključuje vse zahtevane elemente.	-	1

3.2 VIRI IN LITERATURA

CŠOD OE Rak. *Bivalni pogoji*. <https://www.csod.si/dom/rakov-skocjan/bivalni-pogoji> (Dostop: maj 2021).

CŠOD OE Rak. *Kolesarski in pohodniški izleti*. <https://www.csod.si/dom/rakov-skocjan/kolesarski-in-pohodniski-izleti> (Dostop: maj 2021).

CŠOD OE Rak. *Oprema*. <https://www.csod.si/dom/rakov-skocjan/oprema> (Dostop: maj 2021).

CŠOD OE Rak. *Programi šole v naravi*. <https://www.csod.si/dom/rakov-skocjan/sola-v-naravi> (Dostop: maj 2021).

CŠOD OE Rak. *Projektni tedni in vikendi*. <https://www.csod.si/dom/rakov-skocjan/p> (Dostop: maj 2021).

Pokrajinski arhiv v Novi Gorici. V: *Slovenski arhivi se predstavijo*. Ljubljana, 2013, 27.

Pokrajinski arhiv Nova Gorica. *Kdo smo*. <https://www.pa-ng.si/pokrajinski-arhiv/kdo-smo/> (Dostop: maj 2021).

Šolske skupine – Osnovna šola. <https://goriskimuzej.si/obiscite-nas/solske-skupine/osnovna-sola> (Dostop: maj 2021).

Ustanovitev CŠOD. <https://www.csod.si/stran/ustanovitev-csod> (Dostop: maj 2021).

Zbirka Ajdovščina. <https://goriskimuzej.si/stalne-zbirke/zbirka-ajdovscina> (Dostop: maj 2021).

3.3 PRILOGA

Priloga 1: Vodnik Slovenski arhivi se predstavijo

Scanned with CamScanner

POKRAJINSKI ARHIV V NOVI GORICI

Ulica Edvarda Karmnika 15
51000 Nova Gorica

Telefoni:

telefon: 05 33 58 760

fax: 05 30 37 735

elektron: ps-1@ps-arhiv.si

spletna stran: www.ps-arhiv.si

e-pošta: arhiv@ps-arhiv.si

Članstvo in odprta oddelčna izdajanja: 05 33 58 760
Kontaktirajte našega pedagoškega uradnika
Aleksandra Pašiča Milčiča: telefon: 05 33 58 760
e-pošta: aleksander.milcic@ps-arhiv.si

Članstvo in oddelčna izdajanja: 05 33 58 760

Pokrajinski arhiv v Novi Gorici je najmlajši pokrajinski oz. zgodovinski arhiv v Sloveniji. Kot samostojna ustanova je bil ustanovljen šele leta 1972. Njegova kraljeva pristožnost je že od ustanovitve dalje območje severne Primorske (današnje upravne enote Ajdovščina, Nova Gorica in Tolmin). Trenutno je v njegovih zbirkah 13 delavcev, hrani pa približno 30000 točkastih metrov gradiva, razščenega v več kot 1000 fondov in zbirak. Najstarejši dokument sega v leto 1501, nekateri pa gradiva iz 17. in 18. stoletja, precejni del pa je nastajal od druge polovice 19. stoletja dalje. Vsebnik 90 fondov in zbirkah arhiva je uporabnikom dostopen na spletni strani arhiva.

Pedagoška dejavnost

Solskim pa tudi drugim zainteresiranim skupinam nudimo različne učne ure ter vodstvo po razstavah in arhivskih prostorih. Zadevna je predhodna najava.

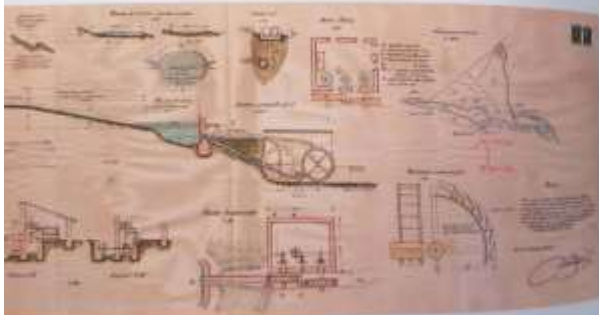
Učne ure so večinaoma splošno predstavitvene, namenjene spoznavanju arhiva kot kulturne ustanove, predvsem pa arhivskega gradiva kot zgodovinskega vira. Cilje na šolski učni program so najprimernejše dopolnilo začetnim uram zgodovine v osnovnih šolah, ko učenci spoznavajo nov učni predmet in se pogovarjajo o virih za proučevanje preteklosti. Izvajamo pa jih tudi za druge starostne skupine, praviloma za vse, ki so v arhivu prvič. Zanimost prilagodimo vsakokratni

publiki. V učni uri predstavlja cimo dejavnosti arhiva, arhivske prostore in različne zvrsti arhivskega gradiva, ki jih izberemo glede na vsebinske in oblikovne zanimivosti dokumentov, upoštevamo pa tudi šolski okolni učencev.

Poleg splošno predstavitvenih izvajamo tudi tematske učne ure. Učenci, večinoma gre za višje razrede osnovne šole, obdelajo določeno učno snov s pomočjo arhivskih dokumentov. Doslej je bilo povpraševanje po naslednjih vsebinskih sklopih: Urbar in kataster, Primorski Slovenci pod Italijo, Agrarna reforma in nacionalizacija, Začetki gradnje Nove Gorice. Slednji je namenjen četrtem razredom novogoriških osnovnih šol.

Spričevalo, ki ga je izdalo Peško in glasbeno društvo v Gorici leta 1910

Načrt mlina v Slatini iz leta 1938

Srednješolcem (likovna gimnazija, poslovna šola) in študentom (višja strokovna šola, program poslovni sekretar, višja šola za fotografijo in oblikovanje materialov, fakulteta za humanistiko, smer kulturna zgodovina) so namenjene splošno predstavitvene učne ure, dopolnjene z določenimi vsebinskimi sklopi, glede na smer šole.

Vodenje po razstavah, ki jih pripravlja arhiv, se ponavadi priključuje učnim uram, se je pa mogoče dogovoriti tudi le za vodenje po razstavi. Enako velja za ogled skladišč in drugih arhivskih prostorov.

Utečeno je tudi sodelovanje z zgodovinskimi krožki osnovnih šol pri izdelavi raziskovalnih nalog.

Začetna dela pri gradnji Nove Gorice iz leta 1948 na današnji Ribičevski ulici

Učnica iz čitalnice arhiva

Učna ura v arhivu za učence

Priloga 2: Brošura Pokrajinski arhiv Nova Gorica

Scanned with CamScanner

Republiški arhiv v Novi Gorici ima prostare za občinsko arhivo, ob kateri Fasovca številka. Priloga je v jasnih stavni zgradbi. Ob uradni v uradni pisarnici, da sam odpravo. Širše sprejeto v treh razredih.

Območje arhivov v Sloveniji z uradno

Pokrajinski arhiv v Novi Gorici, ustanovljen leta 1972, je najmlajši pokrajinski zgodovinski arhiv v Sloveniji. Svojo dejavnost opravlja za območje občin Ajdovščina, Ilovec, Bida, Kanal, Kobarič, Mirni - Kostanjevica, Nova Gorica, Rance - Vogrsko, Šempeter - Vrtojba, Tolmin in Vipava.

ARHIV

Arhiv je ustanova, ki skrbi za arhivsko gradivo.

Naloga:

- evidentiranje in vrednotenje dokumentarnega gradiva pri javno-pravnih osebah, opravljanje strokovnega nadzora ter usposabljanje delavcev, ki delajo z dokumentarnim gradivom;
- hranjenje in materialno varovanje arhivskega gradiva;
- zbiranje in strokovno obdelovanje javnega in zasebnega arhivskega gradiva;
- vođenje evidenc javnega in zasebnega arhivskega gradiva;
- izdelava pripomočkov za uporabo arhivskega gradiva (popisi, inventarji, vodniki);
- evidentiranje arhivskega gradiva v arhivih in drugih ustanovah doma in v tujini;
- strokovno svetovanje imetnikom in lastnikom arhivskega gradiva in strokovni nadzor;
- dajanje gradiva v uporabo;
- opravljanje kulturne, vzgojne in izobraževalne dejavnosti v zvezi z arhivskim gradivom;
- opravljanje raziskovalnih nalog s področja arhivske, zgodovinske in sorodnih ved, izdajanje publikacij.

V arhivskem skladišču (depot) se arhivsko gradivo shranjuje brez svetlobe in vlage, zato se arhivsko sprejeto.

ARHIVSKO GRADIVO

Arhivsko gradivo je naša kulturna dediščina, arhiv, ki zanjo skrbimo, pa kulturna ustanova, podobna kot muzej, knjižnica in zavodi za varstvo kulturne dediščine. Arhivom je izredno zaprta skrb za del premične kulturne dediščine, ki ji pravimo arhivsko gradivo. To so dragoceni zapisi naše preteklosti, ki nam pomagajo odkrivati nekdajšnje dogajanja in razumeti sedanost. Štejemo jih med primarne zgodovinske vire. Nastajali so in še vedno v velikih količinah nastajajo zaradi spornih potreb življenja na različnih ravneh, v rkpisu ali s pomočjo raznovrstnih, predvsem strojnih pripomočkov za pisanje. Med arhivsko gradivo vrščamo tudi izbrano risano in tiskano dokumentacijo, fotografije, filme, zvočne ter digitalne zapise.

Njihovo trajno vrednost za mnostvo in kulturo presegajo strokovni delavci arhivskih ustanov v sodelovanju z ustvarjalci in imetniki gradiva še preden dobijo prostor v pristojnem arhivu. S posebnim predzanimanjem določajo, katero gradivo je najbolj preživelno za zgodovino našega naroda. Pomen gradiva se razkriva predvsem v njegovi vsebini. Naloga arhiva je, da to vsebino prepoznava in vrednoti, naloga oziroma pravica imetnikov in ustvarjalcev gradiva pa je, da ga izročijo arhivu, ki s strokovno obdelavo poskrbi za trajno in varno hrambo ter omogoči njegovo uporabo širokemu krogu ljudi.

Dokumenti na delovni mizi v arhivu

Gradivo, shranjeno v naši ustanovi, je nesamostojna pomera za kulturno podobno tega dela Primorske in obsega sestavi del narodove kulturne dediščine.

Varnilo na področju spominskih plošč posameznih primorskih rojakov leta 1967.

V arhivu hranimo blizu 3000 tisočih metrov gradiva. Dokumentacija je razvrščena v prek 1000 fondov in zbirk. Navadno zajema vsak fond enega ustvarjalca, redkeje več. Velik del gradiva je arhiv prevzel od soseda predhodnika, arhivske enote pri občini Nova Gorica, ga nato dopolnjeval in ga še vedno dopolnjuje s privzemanjem od različnih ustvarjalcev in imetnikov. Najstarejši dokument predstavlja vpis v register zemljiškega gospostva Dobrevo iz let 1501 do 1518. Iz 17. stoletja izvirajo posamezni dokumenti v fondu zemljiškega gospostva Lože in knjige patrimonialne sodnje Tolmin. Večina fondov pa sestavlja gradivo upravnih organov na ravni okrajev občin in krajev od sredine 19. stoletja pa skoraj do današnjih dni. Precizni zapisi je nastalo pri delovanju sodišč, predvsem za čas do druge svetovne vojne. V zadnjem obdobju smo pridobili prispevek gradiva gospodarskih organizacij, omenbe vredno je stati starejše

Register zemljiškega gospostva Dobrevo iz leta 1501, del arhivskega dokumenta.

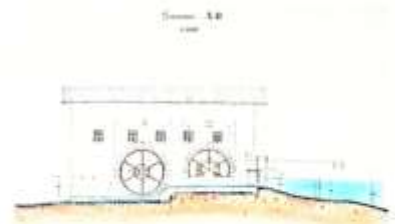
gradivo zadrug, hranilnic in posojilnic. Med gradivem organizacij s področja društvenih dejavnosti izstopa osrednjoosobna, hranimo pa tudi nekaj gradiva vrtev, srednjih, dopolnilnih in poklicnih šol, ljudskih univerz in dijaških domov, gledališča, bolnišnice, doma upokojencev, knjižnice in drugih. Gradivo nekdajših družbenopolitičnih organizacij je vezano le na čas od druge svetovne vojne do osamosvojitve Slovenije, zelo pestro in zanimivo je gradivo šolskih društev, čeprav pomarejo sorazmerno malo gradiva. Dveletjanje in poznavanje arhiva v javnosti pripomore tudi k bogatjenju osebnih in občinskih fondov: marsikdo se odloči pomuditi arhiva dokumente, ki jih hrani. Za oko najprejlaščnejši so dokumenti in filmske in fotografske zbirke ter iz zbirke razglednic. Za našo ustanovo je značilno, da hrani sorazmerno veliko gradiva mlajšega nastanka, k čemur je pripomogel spet okoliščin. Po drugi svetovni vojni so zgodovinska stredišča našega območja in z njimi arhivsko gradivo pripadla Italiji, zato se hrani umrstan državne meje. Zaradi puzne ustanovitve arhiva za ta del Slovenije se danes

veliko arhivskega gradiva, namenoma za našo zgodovino ali pa takega, ki bi sodilo v naš arhiv, hrani tudi v Arhivu Slovenije v Ljubljani in v drugih sodobnih ustanovah. Da bi našim raziskovalcem olajšali delo, zbiramo o tem informacije. Delček smo ga stranski tudi na mikrofilmu in v zbirko fotokopij.

Začetki gradnje Nove Gorice, leto 1905.

Ob obdelavi lončarstva in zbirki strokovni delavci pripravljamo tudišna pomagala za enostavnejši pregled gradiva. Leta 1997 smo izdelali vodnik po naših fondih in zbirkah, ki predstavlja splošni razred gradiva in omogoča osnovni splošni vart. Njegova vsebina z dopolnili je na ogled tudi na spletnih straneh naše ustanove.

En naša mlina v Renčih leta 1943.

Priloga 3: muzejska zbirka Ajdovščina

Zbirka Ajdovščina

Domov / Stalna zbirka / Zbirka Ajdovščina

Fluvio Frigido - Castra - Fluvius

V muzejski zbirki Ajdovščina sta na ogled dve stalni razstavi: arheološka razstava Fluvio Frigido - Castra - Fluvius - Ajdovščina, na kateri je predstavljena posejitev Ajdovičine od pražgodovine do zgodnjega srednjega veka ter razstava fosilov ajdovskega žiratelja in ljubiteljskega geologa Stanislava Bačarja.

Fosili iz zbirke Stanislava Bačarja

Urnik

Sobota, nedelja in prazniki:
13.00-18.00

Zaprto: 1. januar, velika noč,
1. november, 25. december

Priloga 4: Pedagoški programi Muzejske zbirke Ajdovščina

STALNI PEDAGOŠKI PROGRAMI

Muzej si običajno predstavljamo kot resno ustanovo, ki hrani stare predmete in proučuje zaprta preteklost. Prav nasprotno pa je obisk muzeja lahko zabavno in poučno popotovanje skozi stoletja, na katerem nam izvorni stari predmeti pripovedujejo svoje zgodbe.

V Goriškem muzeju želimo s pedagoško dejavnostjo vzbuditi zanimanje za kulturno dediščino našega prostora ter s tem okrepiti zavedanje o pestri preteklosti Goriške in posledično krepiti identiteto lokalnega območja. Obisk muzeja pod strokovnim vodstvom lahko popestri učni načrt, poleg tega ponujamo možnost sodelovanja muzeja z vzgojno-izobraževalnimi institucijami pri pripravi različnih tematsko obarvanih dni, kot so npr. kulturni, naravoslovni ali tehniški dan.

Vse ponujene delavnice, ki potekajo v prostorih Goriškega muzeja, se navezujejo na naše zbirke in vključujejo vodene ogledne po njih. Zaradi težav s financiranjem prevoza otrok in mladine do naših zbirk ponujamo delavnico Muzejski kovček, kjer strokovnjak s posameznega področja predstavi svojo stroko na zainteresirani šoli ali vrtcu, iz kovčka pa pokaže originale in kopije muzealij.

INFORMACIJE IN REZERVACIJE:

Goriški muzej Kromberk - Nova Gorica
Služba za stike z javnostjo in organizacijo muzejskih prireditev
Grajska cesta 1
5000 Nova Gorica

Kontakt
David Kožuh, višji kustos pedagog
Tel: (05) 33 59 826
GSM: 051 345 301
E-pošta: david.kozuh@goriskimuzej.si

Voden ogled antičnih ostalin v Ajdovščini

CASTR: Ogled in zbirka

Mesto Ajdovščina se lahko pohvali z dobro ohranjenimi ostanki rimskodobne utrjene naselbine. Namen delavnice je, da čim bolj izkoristimo navedene prednosti, ki nam jih ponuja lokacija, in da udeležencem predstavimo lokalno kulturno dediščino s poudarkom na življenju v rimskem obdobju. Učenci se bodo podali na pot okoli ostankov obzidja, odkrivali bodo podobo antičnega mesta na tleh današnje Ajdovščine ter življenje za časa Rimljanov. Ogledu na terenu sledi obisk Muzejske zbirke Ajdovščina.

NOSILEC: Ana Kruh, kustodinja arheologinja in Teja Gerbec, kustodinja arheologinja

LOKACIJA: Ajdovščina

CILJNA SKUPINA: učenci osnovnih šol

ČAS IZVEDBE: celo šolsko leto

ŠT. UDELEŽENCEV: en razred (lahko po skupinah)

TRAJANJE: 2 šolski uri oz. po dogovoru

CENA NA OSEBO: 3 €

Arheološka delavnica

ARHEOPESKOVNIK: spoznajmo poklic arheologa

Učenci na sproščen način spoznavajo delo arheologa. Kot pravi arheologi odkrivajo predmete, ki so skriti v arheopeskovniku, jih prepoznajo, rišejo, merijo, razvrščajo in pripravijo za muzejsko razstavo. Pri tem spoznajo tudi značilnosti in predmete določenega arheološkega obdobja.

NOSILEC: Ana Kruh, kustodinja arheologinja in Teja Gerbec, kustodinja arheologinja

CILJNA SKUPINA: učenci 2. in 3. triade OŠ*

LOKACIJA: Vila Bartolomei v Solkanu / Muzejska zbirka Ajdovščina

ČAS IZVEDBE: celo šolsko leto

ŠT. UDELEŽENCEV: do 10 učencev

TRAJANJE: 2-3 šolske ure oz. po dogovoru

CENA NA OSEBO: 3 €

* Težavnostna stopnja delavnice je prilagojena starosti udeležencev.

Delavnica o fosilih

IZDELAJ SVOJ FOSIL

Na delavnici se učenci najprej seznanijo z osnovnimi podatki o fosilih, kako nastanejo, kdo jih raziskuje in kateri so najpomembnejši fosili iz zbirke Staneta Bačarja. Nato si bodo ob strokovnem vodstvu pogledali še celotno zbirko fosilov. Ogledu bo sledil praktičen del, kjer bodo učenci izdelali kopijo izbranega fosila.

NOSILEC: Ana Kruh, kustodinja arheologinja in David Kožuh, kustos pedagog

CILJNA SKUPINA: učenci 2. in 3. triade OŠ

LOKACIJA: Muzejska zbirka Ajdovščina

ČAS IZVEDBE: celo šolsko leto

ŠT. UDELEŽENCEV: do 12

TRAJANJE: 2–3 šolske ure oz. po dogovoru

CENA NA OSEBO: 3 €

Delavnica o fosilih

ODKRIVANJE FOSILOV

Na delavnici, ki je namenjena mlajšim učencem, se ti najprej seznanijo z osnovnimi podatki o fosilih, kako nastanejo, kdo jih raziskuje in kateri so najpomembnejši fosili iz zbirke Staneta Bačarja. Nato si bodo ob strokovnem vodstvu pogledali še celotno zbirko fosilov. Ogledu bo sledil praktični del, kjer bodo učenci odkrili svoj fosil.

NOSILEC: Ana Kruh, kustodinja arheologinja in David Kožuh, kustos pedagog

CILJNA SKUPINA: učenci 1. triade OŠ

LOKACIJA: Muzejska zbirka Ajdovščina

ČAS IZVEDBE: celo šolsko leto

ŠT. UDELEŽENCEV: do 12

TRAJANJE: 2–3 šolske ure oz. po dogovoru

CENA NA OSEBO: 3 €

Voden ogled antičnih ostalin v Ajdovščini

CASTRUM: Ogled in zbirka

Mesto Ajdovščina se lahko pohvali z dobro ohranjenimi ostanki rimskodobne utrjene naselbine. Namen delavnice je, da čim bolj izkoristimo navedene prednosti, ki nam jih pomaga lokacija, in da udeležencem predstavimo lokalno kulturno dediščino s poudarkom na življenju v rimskem obdobju. Dijaki se bodo podali na pot okoli ostankov obsidja, odkrivali bodo podobo antičnega mesta na tleh današnje Ajdovščine ter življenje za časa Rimljanov. Ogledu na terenu sledi obisk Muzejske zbirke Ajdovščina.

NOSILEC: Ana Kruh, kustodinja arheologinja in Teja Gerbec, kustodinja arheologinja

LOKACIJA: Ajdovščina

CILJNA SKUPINA: dijaki srednjih šol

ČAS IZVEDBE: celo šolsko leto

ŠT. UDELEŽENCEV: en razred (lahko po skupinah)

TRAJANJE: 2 šolski uri oz. po dogovoru

CENA NA OSEBO: 3 €

Priloga 5: CŠOD OE Rak

Za vrste:
Za društva, šole, družine, individualne goste

Enodnevni programi za šole:
Strukovna izobraževanja, konferenca in seminarji

CŠOD OE Rak
Kje smo - CŠOD Rak
Kako smo

Deveti program
Opomba
Programi šole v naravi
Programi tedni in vikendi
Nadti šole v naravi
Kontaktirajte in pridružitveni listki

Bivaljni pogoji

Skupina

Jedilnica	50 sedežev
Učilnica	25 sedežev
Šole v lesenarju	6-postožna šola - 2 x
	7-postožna šola - 1 x
	3-postožna šola - 1 x
Šole v tvŠ	6-postožna šola - 3 x
	4-postožna šola - 2 x
	3-postožna šola - 2 x
	2-postožna šola - 1 x
<small>Iskrajne kopirnice, kuhinja za šole in restorani - 3 x</small>	
Skupno število ležajev	54 za učence in 3 za učitelje

Pridružite se nam v najboljši učilnici na svetu - v naravi.

Publikacije
Projekti
Sondne organizacije
CŠOD transverzala
Vrsta vprašanja in predlogi
Vprašalniki

CŠOD OE Rak
Programi šole
Vrsta vprašanja
Dnevnik

E-konice o razpisih, aktivnih področjih, prostih terminih

Ime in priimek

E-poštni naslov

Postavite in prenesite CŠOD v obsegu in množici, ki vam ustreja.

Deveti CŠOD
Za šole

Za vrste:
Za društva, šole, družine, individualne goste

Enodnevni programi za šole:
Strukovna izobraževanja, konferenca in seminarji

CŠOD OE Rak
Kje smo - CŠOD Rak
Kako smo

Deveti program
Opomba
Programi šole v naravi
Programi tedni in vikendi
Nadti šole v naravi
Kontaktirajte in pridružitveni listki

Programi šole v naravi

UČNE VSEBINE V CŠOD RAK

KRAJ IZVEDBE	UČNE VSEBINE	1.r	2.r	3.r	4.r	5.r	6.r	7.r	8.r	9.r
Dom in okolica										
	Bogastvo gozda					X	X	X	X	
	Gretno v gozd					X	X	X	X	
	Posavinsko ozemlje					X	X	X	X	
	Naravno svet naravnih parkov					X	X	X	X	
	Pogled v naravo: od doma, od bližnj, različnih					X	X	X	X	
	Kulturno in počteno pri hotoškem					X	X	X	X	
	Preživetje v naravi					X	X	X	X	
Čerčevo jezero										
	Prehajajoče Čerčevo jezero					X	X	X	X	
	Kolesarjenje							X	X	
Rakov Štečaj										
	Raka Rak					X	X	X	X	
	Zelike jama					X	X	X	X	

Programi
Razpisi
Publikacije
Projekti
Sondne organizacije
CŠOD transverzala
Vrsta vprašanja in predlogi
Vprašalniki

CŠOD OE Rak
Programi šole
Vrsta vprašanja
Dnevnik

E-konice o razpisih, aktivnih področjih, prostih terminih

Ime in priimek

E-poštni naslov

Postavite in prenesite CŠOD v obsegu in množici, ki vam ustreja.

Center for Sustainable Development of the Municipality of Škofja Loka
Priljubljanska 1
1000 Ljubljana
SI-1000 Škofja Loka

Facebook icon, Instagram icon

CSOD - Center for Sustainable Development of the Municipality of Škofja Loka
Vrtaški center

Rakov Škofjan

Raka Rak	X	X	X	X
Zaško jama	X	X	X	X
Od kota do 'kaka jama	X	X	X	X
Plezanje	X	X	X	X
Veščanje po reki Rak	X	X	X	X

Urnika koševka

Urnika koševka	X	X	X	X
Pohodništvo	X	X	X	X

ŠPORT

UČNE VSEBINE	1.r	2.r	3.r	4.r	5.r	6.r	7.r	8.r	9.r
Lokostrelstvo					X	X	X	X	
Oriemacija					X	X	X	X	
Hoja in tek na smučeh					X	X	X	X	

VEČERNE DEJAVNOSTI

VSEBINE	1.r	2.r	3.r	4.r	5.r	6.r	7.r	8.r	9.r
Tereno neto					X	X	X	X	
Ritmična delavnica					X	X	X	X	
Na kraju plošna					X	X	X	X	
Ustvarjalna delavnica					X	X	X	X	
Ob izobnavnem ugrju					X	X	X	X	

Škofja Loka

Škofja Loka

Programi za šole

Aktivne počitnice

Letovanje ali priprave

Izobraževanja in usposabljanja

Prejeto

Oddelek za zgodovino

Terensko delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli

2020/21

**PROJEKTNA NALOGA
IN POROČILO**

IME IN PRIIMEK: Lea Meserko

DATUM: 31.5.2021

PROJEKTNA NALOGA

PROJEKTNA NALOGA

UVODNI DEL

Pri predmetu Terensko delo pri zgodovini, sem se pri pisanju projektne naloge delno osredotočala na trenutno izredno in nepričakovano povezano z epidemijo. Ker se je tekom zadnje pol leta, epidemiološka slika v Sloveniji spreminjala praktično iz dneva v dan, sem svoje delovne liste oblikovala tako, da jih je mogoče rešiti tudi s pomočjo spleta. Splet nam je namreč v zadnjem letu predstavljal neko novo in še kako pomembno realnost.

Za arhiv sem si izbrala Zgodovinski arhiv v Ljubljani, saj ta pokriva arhive domačega kraja in, ker ima kar precej gradiva že digitaliziranega. Digiteka Zgodovinskega arhiva Ljubljana nam ponuja veliko gradiva, do katerega lahko dostopamo preko spleta. Tudi delovni list sem oblikovala tako, da ga dijaki rešujejo prek računalnikov. Ker so bili obiski arhivov omejeni in celo začasno prepovedani, sem odločila za takšen način dela. S takšnim načinom lahko dijakom ali učencem še vedno prikažemo pomembnost arhiva in jim podamo približen vpogled v to, kako delo v arhivu sploh poteka. Moj namen je bil, da se tudi v takšnih izrednih situacijah najdemo s pomočjo spleta in spletnega gradiva.

Za muzej sem si izbrala Muzej novejšje zgodovine Slovenije, delovni listi pa se nanašajo na stalno razstavo *Slovenci v 20. stoletju*. Muzej in stalno razstavo sem si izbrala, ker sem si jo že večkrat ogledala in, ker se mi osebno zdi zelo primerna kot strnjen prikaz zgodovine Slovencev v 20. stoletju. Delo mi je dodatno olajšalo tudi dejstvo, da je razstava dostopna tudi na spletu in sem imela dodatne informacije na voljo cel čas. Prav to razstavo sem si izbrala tudi zato, ker se mi zdi slovenska zgodovina večkrat premalo poudarjena. Razstava nam nudi strnjen pregled zgodovine in je v mojih očeh primerna za posameznike vseh starosti.

Kazalo

PRVI DEL	5
DELOVNI LISTI ZA ARHIV	5
DELOVNI LISTI ZA MUZEJ	17
DRUGI DEL	30
PRVA NALOGA NA PORTRET	30
DRUGA NALOGA NA PRIMARNI PISNI VIR	34
TRETJA NALOGA NA SPOMENIK.....	38
TRETJI DEL	43
PRVA IZBRANA NALOGA ZA DOMAČI KRAJ	43
DRUGA IZBRANA NALOGA ZA DOMAČI KRAJ.....	45
ZAKLJUČNI DEL: SAMOOCENJEVANJE	46

PRVI DEL

DELOVNI LISTI ZA ARHIV

Slika 1: Anton Aškerc

O ARHIVU

Zgodovinski arhiv Ljubljana in njegovo delovanje, segata v leto 1898, ko je pesnik in teolog Anton Aškerc na ljubljanskem magistratu nastopil službo mestnega arhivarja. Zasluge za njegovo zaposlitev je imel predvsem tedanji župan Ljubljane, Ivan Hribar. Ivan Hribar je podpiral idejo arhiva, saj se je zavedal pomembnosti urejenega arhiva in pomena arhivskega gradiva za narodno identiteto. Aškerc je s svojim delom pričel 15. julija, zato Zgodovinski arhiv Ljubljana takrat praznuje tudi svoj rojstni dan.

Leta 1973, je arhiv zajelo nekaj organizacijskih sprememb. Oblikovane so bile štiri organizacijske enote: Enota Mestni arhiv Ljubljana, Enota za ob ljubljansko območje s sedežem v Ljubljani, Enota za Gorenjsko - Kranj ter Enota za Dolenjsko in Belo krajino - Novo mesto. Tako se je istega leta Mestni arhiv Ljubljana preimenoval v Zgodovinski arhiv Ljubljana.

Zgodovinski arhiv Ljubljana

Enota v Ljubljani

Mestni trg 27, p. p. 1614

1001 Ljubljana

DELO V ARHIVU

Kaj naredimo, preden obiščemo arhiv?

- ◆ Doma, v literaturi ali na spletu, pridobimo čim več podatkov o iskanem gradivu,
- ◆ od doma lahko z iskalnikom SIRAnet, pridobimo osnovne podatke o arhivskem gradivu,
- ◆ že pred prihodom v arhiv, pa si lahko določeno gradivo pogledamo že na spletu, saj je precej gradiva že digitaliziranega.

Kako poteka delo v arhivu?

- ◆ Natančne podatke o arhivskem gradivu najdete v arhivskih popisih v čitalnicah arhiva,
- ◆ uslužbenci čitalnic, vam lahko pri iskanju in naročanju arhivskega gradiva pomagajo,
- ◆ čitalnice Zgodovinskega arhiva Ljubljana so namenjene pregledovanju pripomočkov za uporabo ter naročanju in pregledovanju arhivskega gradiva. Uporaba arhivskega gradiva je dovoljena le v čitalnicah,
- ◆ pri iskanju gradiva pa bodite potrpežljivi, saj se dokumenti lahko nahajajo na različnih mestih. Lahko pa se zgodi tudi to, da zelenega dokumenta ne bo mogoče najti.

KAKO SE LOTITI REŠEVANJA DELOVNEGA LISTA

Delovni list je primeren za dijake 4. letnikov. Pred obiskom arhiva in pred pričetkom dela si preberite kratko zgodovino arhiva in, kako delo v arhivu poteka. Izbrane naloge in gradivo so namenjeni delu z digitaliziranim gradivom Zgodovinskega arhiva Ljubljana, zaradi trenutnih epidemioloških razmer. Naloge boste torej reševali s pomočjo računalnika. Lahko jih rešujete individualno ali po skupinah. Če boste naloge reševali skupinsko, naj se vsaka skupina loti ene naloge oziroma enega vira.

Želim vam veliko uspehov pri reševanju. Za kakršno koli pomoč, se lahko obrnete name ali na svoje sošolce.

Ob reševanju pa naj vas
spremlja citat Antona Aškerc:

*»Vsa lokalna zgodovina ..., se pomiče
mimo naših očíj, če pregledujemo
naš mestni arhiv«.¹*

¹ Aškerc, A. »O pomenu arhiva.« <http://www.zal-lj.si/domaca-stran-1/o-arhivu-2/zgodovina-arhiva/> (Datum zadnjega dostopa: 20. maj 2021).

Odprite spletno stran <http://www.zal-lj.si/>. Potem kliknite zavihek »za uporabnike«, zatem pa »digiteka«.

1. NALOGA

Prva naloga se nanaša na popise prebivalstva med leti 1830 in 1931. Ko se vam odpre stran, sledite povezavi spodaj »Sistory«, ki vas odpelje na spletno stran

<https://www.sistory.si/11686/menu510>.

Na začetku boste odgovorili na nekaj splošnih vprašanj.

a) Za katere občine je na voljo digitalni popis prebivalstva?

b) Za katero mesto oziroma občino, je gradiva največ?

c) Katera leta zajema popis prebivalstva za mesto Ljubljana?

d) Za katera leta pa lahko raziščete popise v občini Vrhnika?

2. NALOGA

Sedaj boste poiskali popise prebivalstva v občini Mirna. Popisi spadajo pod Okrajno glavarstvo Novo mesto. Ko boste odprli povezavo, se vam odprejo okvirčki s slikami popisov, popisi pa so razporejeni po naslovih (hišnih številkah). Odprli boste čisto prvi popis na prvi strani.

Povečajte si dokument, da boste dobro videli podatke in si ga za začetek dobro pogledjte.

Prvo stran in del popisa pa imate prikazan tudi spodaj.

VI.

Ortsgemeinde Občina	Haus-Nr. Hišno št.
Kraj	Stevilo stanovalnih strank

Krain } *Neudegg* } *26.*
Rudolfswarth } *Tihatoj* } *1*

Aufnahmebogen

zur

Zählung der Bevölkerung und der wichtigsten häuslichen Nutztiere nach dem Stande vom 31. December 1869.

Zapisnica

za

popis ljudstva in imenitnejše živine in drobnice po stanu, kakor je bil 31. decembra 1869,

Belchrung. Poduk.

Slika 2: Del popisa prebivalstva it leta 1869

S pomočjo zgornje slike in popisa iz strani Sistory, sedaj odgovori na naslednja vprašanja.

a) Katera dva jezika lahko razbereš iz danega vira?

_____.

b) Navedi datum, ko je bil izveden popis prebivalstva.

_____.

c) Na katerem naslovu, je bil izveden dotičen popis?

_____.

d) Kaj so poleg oseb, ki so živele na naslovu še popisovali?

_____.

e) Koliko oseb je bivalo na tem naslovu?

_____.

f) So prevladovale ženske ali moški?

_____.

g) Obkroži, ali so spodnje trditve pravilne ali napačne. N obkroži za napačno trditev in P za pravilno.

1) Ob popisu prebivalstva, so ljudi povprašali tudi o verskem prepričanju. N / P

2) Prebivalcev niso spraševali o zakonskem stanu. N / P

3) Med živalmi, katere so popisovali, so bile zajete tudi čebele, oziroma čebelji panji.
N / P

4) Popisane so morale biti tudi osebe, ki jih ob popisu ni bilo fizično na naslovu. Če so bili na primer na obiskih, v bolnišnici. N / P

3. NALOGA

V digiteki boste sedaj izbrali zavihek »Listine iz Zbirke listin Ljubljana, 1320–1955«.

Za začetek odgovorite na spodnja vprašanja.

a) Kaj vse zajema Zbirka listin Ljubljana?

_____.

b) Koliko listin sestavlja zbirko in koliko kupnih pogodb?

_____.

c) Na katere kraje se listine nanašajo?

_____.

d) Lahko ste preleteli celoten seznam listin. Iz katerega leta in kraja izhaja najstarejša listina in iz katerega leta in kraja izhaja najmlajša listina? Navedite letnico, datum in kraj.

Najmlajša:

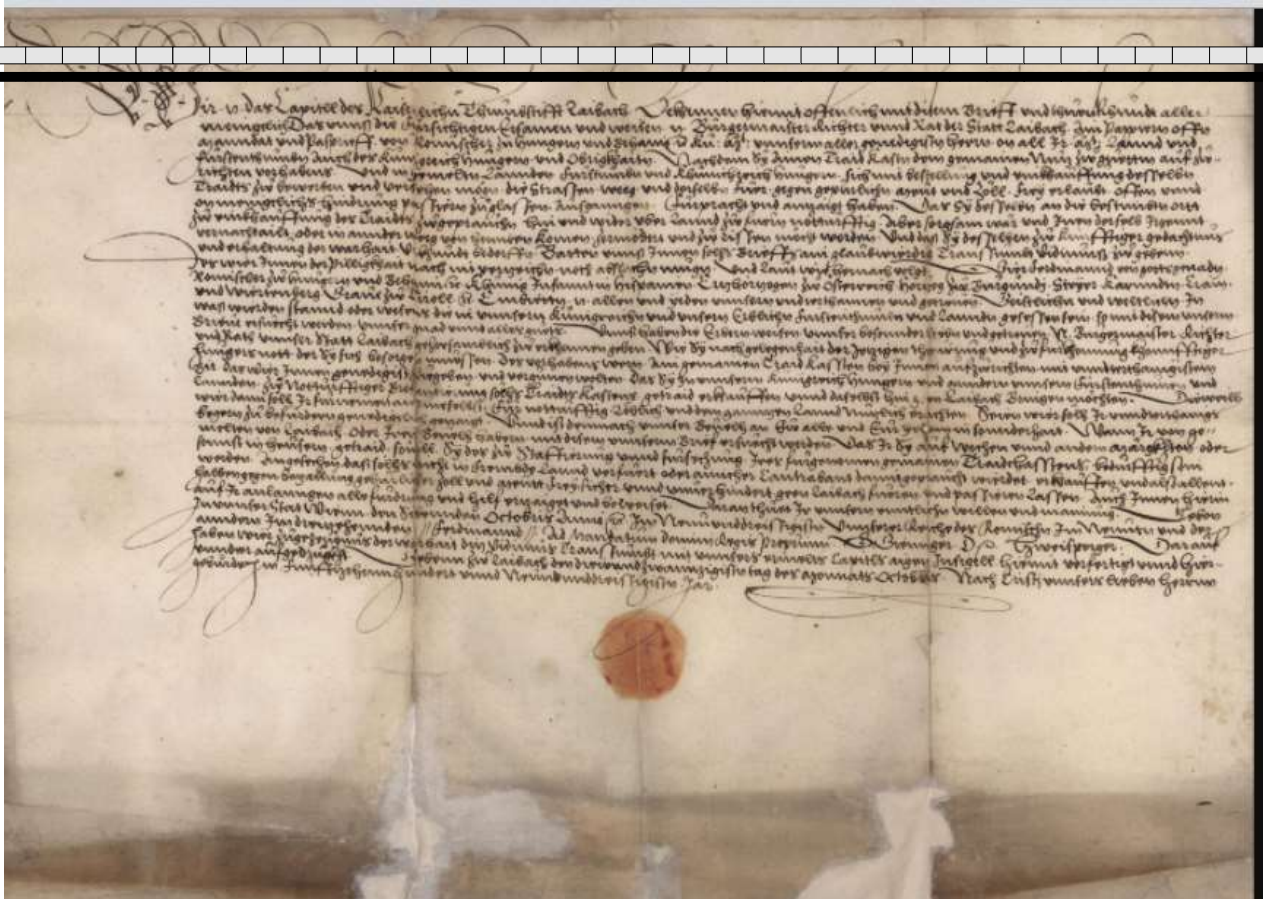
_____.

Najstarejša:

_____.

Sedaj boste med listinami poiskali listino iz 23. oktobra, leta 1539, ki je nastala v Ljubljani. Pregledali boste osnovne podatke o listini in odgovorili na nekaj splošnih vprašanj. Listino tudi odprete, povečate in si ob odgovarjanju na vprašanja pomagate s samim pisnim virom.

SLOVARČEK: **Vidimirati** – Overoviti.

Slika 3: Listina

e) Kot ste že ugotovili, je bila listina zapisana 23. oktobra, leta 1539, v Ljubljani. Kakšna pa je njena vsebina, o čem govori?

f) Listina je:

- ◆ Original
- ◆ Kopija

g) Kako velika je listina?

h) Oglejte si listino in jo opišite. Kakšna je njena ohranjenost, ali ima pečat, kakšna je pisava itd.

REŠITVE

NALOGA 1:

- a) Digitalni popis prebivalstva je na voljo za Ljubljano, Vrhniko, naselje Kandija, občine Bela Cerkev, Črmošnjice, Dobrič, Kočevske Poljane, Mirna, Prečna, Trebnje in Velika Loka.
- b) Za Ljubljano.
- c) Zajema popise med letom 1830 in 1931.
- d) Za leta 1870, 1880, 1890, 1900, 1910.

NALOGA 2:

- a) Slovenščino in nemščino.
- b) 31. December 1869.
- c) Tihaboj 26, občina Mirna.
- d) Poleg ljudi so popisali še živino.
- e) 6 oseb.
- f) Več je bilo žensk.
- g) 1) P, 2) N, 3) P, 4) P.

NALOGA 3:

- a) Zbirka zajema listine in kupne pogodbe.
- b) Zajema 212 listin in 80 kupnih pogodb.
- c) Listine se nanašajo na Ljubljano, Bistro, Boštanj pri Grosupljem, Brnik pri Cerkljah, Godovič, Lesce, Mirno, Planino pri Rakeku, Škofjo Loko in Vrhniko.
- d) Najmlajša: 7. Maj, 1955, Ljubljana.
Najstarejša: 31. Julij, 1320, Sterzing.
- e) Listina govori o tem, kako Stolni kapitelj v Ljubljani vidimira (overovlja) listino kralja Ferdinanda I. iz 7. oktobra 1539 z Dunaja. V tej listini kralj dovoli mestu Ljubljani zgraditi žitno skladišče.
- f) Original.
- g) Velika je 43, 5 x 31, 0 cm.

h) Listina je slabše ohranjena. Zapisana je na papirju, ki je ob robovih močno načet in raztrgan. Zapis je na papirju z vodnim znakom. Ima pečat, ki pa je okrušen. Pisava je lepa, enakomerna, črke ob robovih so bogate in okrašene.

VIRI

SLIKOVNO GRADIVO

- ◆ Slika 1: Anton Aškerc. URL: <http://www.zal-lj.si/domaca-stran-1/o-arhivu-2/zgodovina-arhiva/> (Datum zadnjega dostopa: 20. maj 2021).
- ◆ Slika 2: Del popisa prebivalstva it leta 1869. URL: https://www.sistory.si/cdn/publikacije/22001-23000/22396/NME_Mirna_1869_Tihaboj_26.pdf (Datum zadnjega dostopa: 20. maj 2021).
- ◆ Slika 3: Listina. URL: http://www.zal-lj.si/wp-content/blogs.dir/4271/files/1539-oktober-23-ljubljana/087_02_1539.jpg (Datum zadnjega dostopa: 20. maj 2021).

PISNO GRADIVO

- ◆ Zgodovina arhiva. <http://www.zal-lj.si/domaca-stran-1/o-arhivu-2/zgodovina-arhiva/> (Datum zadnjega dostopa: 20. maj 2021).
- ◆ Predstavitev. <http://www.zal-lj.si/domaca-stran-1/o-arhivu-2/predstavitev/> (Datum zadnjega dostopa: 20. maj 2021).
- ◆ Kako raziskovati? <http://www.zal-lj.si/project/kako-zaceti-raziskavo/> (Datum zadnjega dostopa: 20. maj 2021).
- ◆ Aškerc, A. »O pomenu arhiva.« <http://www.zal-lj.si/domaca-stran-1/o-arhivu-2/zgodovina-arhiva/> (Datum zadnjega dostopa: 20. maj 2021).

Avtorica: Lea Meserko

Oblikovala: Lea Meserko

Mentorica: red. prof. dr. Danijela Trškan

2021

DELOVNI LISTI ZA MUZEJ

MUZEJ NOVEJŠE
ZGODOVINE SLOVENIJE

O MUZEJU

Glavna naloga Muzeja novejše zgodovine Slovenije je evidentiranje, pridobivanje, hranjenje, raziskovanje in promoviranje gradiva slovenske novejše zgodovine. Muzej s svojimi dejavnostmi in muzejskimi programi za otroke in odrasle deluje kot most, ki povezuje zgodovinsko znanost in širšo javnost.

Slika 4: Cekinov grad

Predhodnik današnjega muzeja je Znanstveni inštitut, ki je bil ustanovljen januarja, leta 1944, pri IO OF (Izvršilni odbor Osvobodilne fronte). Po ukinitvi Znanstvenega inštituta je vlada LP Slovenije leta 1948 ustanovila Muzej narodne osvoboditve. Leta 1951 se je Muzej preselil v Cekinov grad, leta 1955 pa je odprl tudi prvo stalno razstavo. Konec 50ih je muzej sicer izgubil svojo samostojnost. Leta 1962 je bil ustanovljen Muzej ljudske revolucije, ki je bil sprva omejen na obdobje druge svetovne vojne, kmalu pa so začeli zbirati tudi gradivo za obdobje pred letom 1941 in po 1945. Zadnje preimenovanje je sledilo leta 2003 in sicer v Muzej novejše zgodovine Slovenije. V tem času je bila v muzeju odprta tudi stalna razstava »Slovenci v 20. Stoletju«.

Muzej novejše zgodovine Slovenije

Celovška cesta 23

1000 Ljubljana

Poletni delovni čas:

01.06. 2019 - 31. 08. 2019)

Čet 10:00 - 18:00

Pon Zaprto

Pet 10:00 - 18:00

Tor 10:00 - 18:00

Sob 10:00 - 18:00

Sre 10:00 - 18:00

Ned 10:00 - 18:00

NAVODILA ZA DELO

V muzeju veljajo enaka pravila obnašanja, kot jih poznate iz razreda. Po muzeju ne tekajte, pazite na eksponate in seveda drug na drugega. Spoštujte in upoštevajte tudi ostale obiskovalce in jih ne motite pri ogledu.

Če potrebujete pomoč, so vam na voljo učitelji in vodniki v muzeju.

Učni list je primeren za osnovnošolce med 7. in 9. razredom. Učenci se lahko delovnega lista lotijo samostojno, lahko v parih ali v skupinah. Delo se prilagodi glede na število učencev.

MUZEJ NOVEJŠE
ZGODOVINE SLOVENIJE

DRAGI UČENEC, DRAGA UČENKA!

Sprehodil se boš po stalni razstavi Muzeja novejše zgodovine Slovenije, ki nosi naslov SLOVENCİ V 20. STOLETJU. Razstava zajema obdobje od leta 1914, od začetka prve svetovne vojne in pa vse do danes. Pred vami je delovni list, ki vas bo z nalogami, vprašanji in raznimi informacijami popeljal po razstavi. Ob nalogah bo zapisano, na kater sklop oziroma obdobje se nanašajo, da ti bo pot po razstavi tako lažja. Če imaš kakršno koli vprašanje, ali pa potrebuješ pomoč, se obrni na učitelja, ali zaposlene v muzeju.

Na voljo imaš 60 minut časa. Vem, kako zanimivo in avanturistično se sliši raziskovanje muzeja, a ne pozabi na pravila obnašanja. Ne dotikajte se muzejskih eksponatov, razen, če napis ob eksponatu to dovoljuje. V muzeju ne tekajte in ne kričite, da ne bi tako motili ostalih obiskovalcev.

Želim vam avanturističnih 60 minut in veliko zabave ter uspeha pri reševanju!

3...

2...

1...

MUZEJ NOVEJŠE
ZGODOVINE SLOVENIJE

1914 - 1918

Slika 5: Franc Jožef I.

1) a) V prvem delu poiščite sliko, podobno sliki na desni. Oglejte si jo in zapišite, kdo je upodobljen na sliki.

b) Kateri državi so Slovenci pripadali pred začetkom prve svetovne vojne?

2) a) Po stopnicah se sedaj odpravite v drugi del, ki govori zgodbo o dogajanju v zaledju. Oglejte si vitrine in naštejte nekaj eksponatov, ki jih vidite znotraj le teh.

b) Na levi je prikazan plakat, ki ga sedaj poiščete na razstavi. Oglejte si plakat in obkrožite črke pred trditvami, ki veljajo za eksponat. Pravilne so 3 trditve.

a) Plakat je izdala Avstrijska družba Rdečega križa.

b) Plakat je pozival k miru.

c) S plakatom so želeli spodbuditi pomoč vojakom (v denarju, hrani itd...)

d) Plakat je bil izdan leta 1918.

e) Plakat je bil izdan na Dunaju.

Slika 6: Plakat Avstrijske družbe Rdečega križa

- 3) Za konec se boste sprehodili še po rovu, ki vam predstavlja življenje na fronti.
- a) Kako se je ta rov še drugače imenoval? _____.
- b) Oglejte si rov in opišite kako izgleda. Zapišite kaj vse se notri nahaja, kako je izgledalo bivanje v njem in kako je bil rov postavljen.

1918 - 1929

- 4) Dobrodošli v dvajseta leta 19. stoletja. Nastopil je konec prve svetovne vojne, s tem pa tudi vstop Slovencev v novo državo. Sprehodi se po prostoru in s pomočjo eksponatov odgovori na spodnja vprašanja.

- a) V katero državo so vstopili Slovenci po koncu prve svetovne vojne?

- b) V sobi poiščite sliko gospoda, ki je prikazan na fotografiji desno. Oglejte si fotografijo in besedilo, ki ji pripada ter na kratko opišite, koga slika prikazuje in zakaj je ta oseba pomembna.

Slika 7: Rudolf Maister

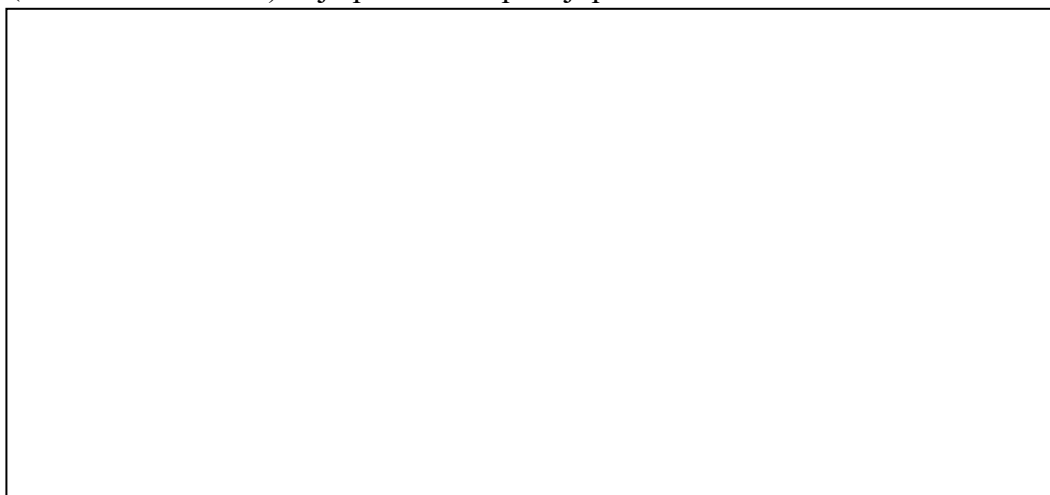
1929 - 1941

- 5) Leta so hitro tekla in prišli smo v trideseta leta 19. stoletja. Tudi za ta leta so bile značilne spremembe v življenju Slovencev. Država v kateri so živeli, se je ponovno preimenovala.
- a) Kako se je imenovala novo nastala država?
_____.
- b) V prostoru imate postavljen doprsni kip. Poiščite ga in zapišite, koga upodablja.
_____.
- 6) V eni od vitrin so razstavljene medalje. Oglejte si jih in si izberite eno, ki jo prerišete oziroma skicirate v spodnji pravokotnik. List lahko obrnite vodoravno, da boste imeli več prostora.

1941 - 1945

- 7) Med drugo svetovno vojno, je bilo slovensko ozemlje razkosano med okupatorje. Ozemlje je bilo razdeljeno med Italijo, Nemčijo in Madžarsko. Kot nasprotovanje okupatorjem, je leta 1941 nastala Odporniška osvobodilna fronta. Poiščite zastavo OF (Osvobodilne fronte) in jo prerišite v spodnji pravokotnik.

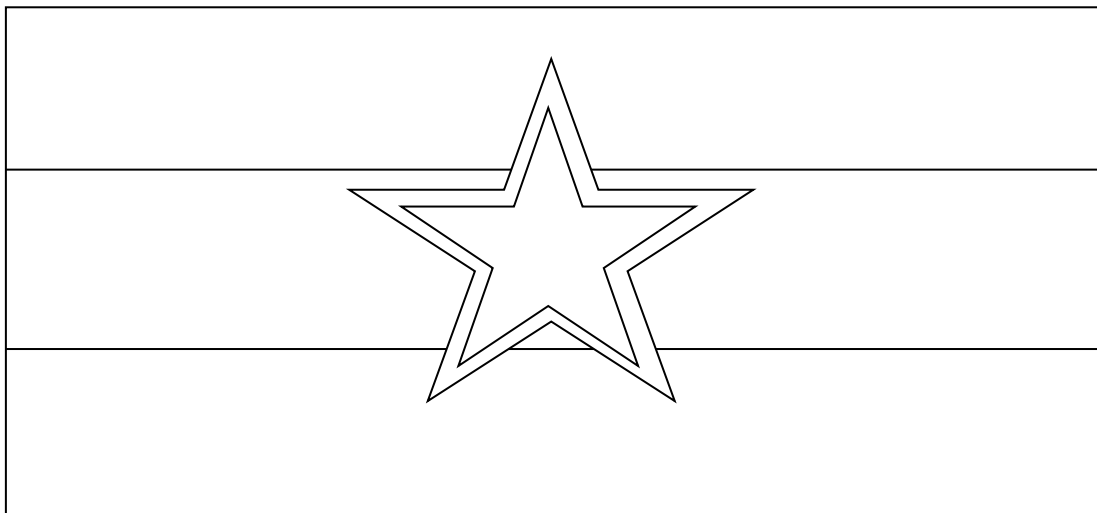
- 8) Ob prihodu okupatorja, je bilo veliko ljudi pobitih, mnogi pa so bili odpeljani v koncentracijska taborišča. Med najbolj znana in zagotovo tudi najbolj grozljiva je spadal Auschwitz. V vitrini poiščite eksponate, ki se navezujejo na koncentracijska taborišča. Poiščite uniformo in jo opišite (barva, material, značilnosti, kaj je sestavljalo uniformo...).

- 9) Po sprehodu med eksponati si zagotovo opazil simbol rdeče barve, ki se predvsem veliko pojavlja med partizanskimi viri. Simbol se pojavlja na uniformah, na zastavah, značkah, medaljah, plakatih itd. Kateri simbol je to?

1945 - 1960

MOZEJ NOVEJSE
ZGODOVINE SLOVENIJE

- 10) Po koncu druge svetovne vojne, so Slovenci vstopili v novo, ozemeljsko večjo državo. Ta se je imenovala Federativna ljudska republika Jugoslavija (FLRJ). Spodaj imate narisano zastavo novonastale države. Zastavo poiščite razstavljeno v muzeju in jo ustrezno pobarvajte.

- 11) V novi državi se je vsako leto odvijala prav posebna prireditev – štafeta. Na spodnji sliki so prikazane štafetne palice. S pomočjo izgleda le teh, boste sedaj na razstavi poiskali razstavljeno štafetno palico in odgovorili na vprašanja.

- a) Kakšne barve je štafetna palica v muzeju?

- b) Kako se je imenovala kulturna proslava, kjer si bile štafetne palice uporabljene?

- c) Kaj so s štafeto izkazovali?

Slika 8: štafetne palice

MUZEJ NOVEJŠE
ZGODOVINE SLOVENIJE

1961 - 1980

12) Sprehodite se po prostoru, ki je postavljen kot soba. Oglejte si eksponate in naštejte nekaj predmetov ali znamk, ki jih opazite, ki so bili značilni za to obdobje.

1980 - 1990

13) Na desni imate sliko simpatičnega volka, ki je zaznamoval osemdeseta leta v Jugoslaviji. V prostoru ga poišči in odgovori na vprašanja.

a) Kako je ime volku na sliki?

b) Simbol oziroma maskota česa je bil?

Slika 9: Vučko

MUZEJ NOVEJŠE
ZGODOVINE SLOVENIJE

14) Za Slovence pa je bilo leto 1990 še posebej pomembno. Med fotografijami in plakati, ki so razstavljeni po stenah, najdi sliko z datumom 23. 12. 1990. Preberi si besedilo, nad datumom in reši spodnje naloge.

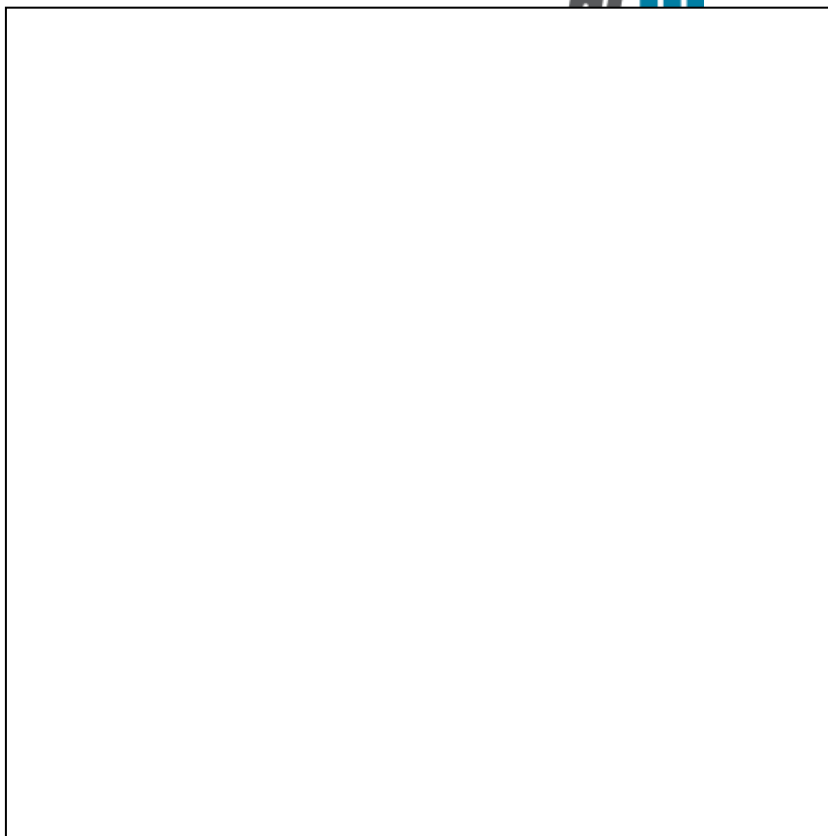
1) Zakaj je ta datum tako pomemben, kaj se je na ta datum zgodilo? Obkroži pravilni odgovor.

- a) Simbolizira zmago jugoslovanske košarkarske reprezentance.
- b) To je datum zimskih olimpijskih iger v Sarajevu.
- c) Na ta dan je potekal plebiscit o osamosvojitvi Slovenije.

2) Lista katerega drevesa je postal zelo znan simbol Slovenije? Ta simbol je sicer obstajal že prej, ponovno pa je dobil velik pomen prav v tem obdobju.

- a) Hrasta.
- b) Bukve.
- c) Lipe.
- d) Oreha.

3) V kvadrateg spodaj nariši ta simbol.

REŠITVE

- 1) a) Franc Jožef. b) Avstro-Ogrski.
- 2) a) kovanci, medalje, knjige, plakati... b) Pravilne trditve: a, c, e.
- 3) a) kaverna. b) rov je bil ograjen z lesom. Imel je prostor za spanje, za orožje in drugo orodje. Služil je kot zaklonišče na fronti.
- 4) a) Državo Slovencev, Hrvatov in Srbov. b) Na sliki je general Rudolf Maister. Leta 1918 je z vojaško akcijo razorožil nemške straže v Mariboru in ohranil državno mejo na Štajerskem.
- 5) a) Kraljevina Jugoslavija. b) Aleksandra Karađorđevića.

6)

7)

Slika 10: Zastava OF

- 8) Uniforme jetnikov so bile črtaste, modre in bele barve. Bile so platnene, material je bil grob in neudoben. Uniformo sta sestavljala srajca (z dolgimi in kratkimi rokavi) in hlače. Za na glave so imeli enako črtasto čepico. V zimskih časih pa so imeli kakšne preproste stare plašče.
- 9) Simbol je rdeča zvezda.

10)

Slika 11: Zastava Jugoslavije

- 11) a) zlata in rdeča. b) Titova štafeta/ Štafeta mladosti. c) izražali so predanost Josipu Brozu Titu.
- 12) Pralni stroj gorenje, fen za lase, radenska, Fructal, Vegeta TV, kovčki, hranilniki, strip Mikija Mustra, strip Alan Ford...
- 13) a) Vučko. b) Zimskih Olimpijskih iger v Sarajevu.
- 14) 1) c. 2) c. 3)

MUZEJ NOVEJŠE
ZGODOVINE SLOVENIJE

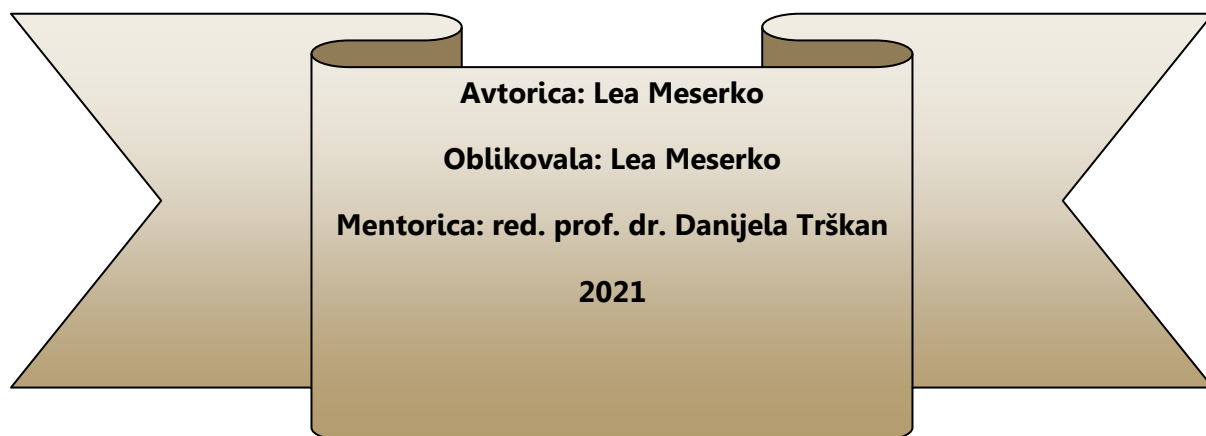
Slika 12: Lipov list

SLIKOVNO GRADIVO

- Logo Muzeja novejšje zgodovine Slovenije.
https://lh3.googleusercontent.com/proxy/GtzHFibS0c2WNGytf0qlHocl4m_eLT_kN93jNtK7cQWRzr9_qS8RppY2_n6o5-4hslsIPzvotEhqwPGidzRbPmwWNYdfoHn7QfM (Datum zadnjega dostopa: 23. maj 2021).
- Franc Jožef.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/8/85/Franz_joseph1.jpg/200px-Franz_joseph1.jpg (Datum zadnjega dostopa: 23. maj 2021).
- Plakat Avstrijske družbe Rdečega križa.
http://www2.sistory.si/publikacije/razstave/Kranjska_v_prvem_letu_velike_vojne/Pictures/ch13-pano24-image05-slide.jpg (Datum zadnjega dostopa: 23. maj 2021).
- Rudolf Maister.
https://www.kamra.si/images/zoo_cache/201602/26801_RMleta1918_c5ced790a5c78344e7ed03d2f79164a4.jpg (Datum zadnjega dostopa: 23. maj 2021).
- Štafetne palice. https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRiA8UxFNzyTtOq-26TGM6FfC65GTFhMGPdNp_BRgDmOxdYijWOjfZJ37iexSEo5kLkQMI&usqp=C AU (Datum zadnjega dostopa: 23. maj 2021).
- Vučko.
<https://images.24ur.com/media/images/884xX/Feb2010/60416981.jpg?v=d41d> (Datum zadnjega dostopa: 23. maj 2021).
- Zastava OF.
https://uploads.publishwall.si/imgsmedium_2/2016/04/27/publishwall_1461740785_2788637.jpg (Datum zadnjega dostopa: 23. maj 2021).
- Zastava Jugoslavije.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/6/61/Flag_of_Yugoslavia_%281946-1992%29.svg/250px-Flag_of_Yugoslavia_%281946-1992%29.svg.png (Datum zadnjega dostopa: 23. maj 2021).
- Lipov list. <http://www.gibanje-ops.com/images/stories/lipov%20list%20svetel.jpg> (Datum zadnjega dostopa: 23. maj 2021).

SPLETNI VIRI

- Muzej novejšje zgodovine Slovenije. <http://www.muzej-nz.si/si/> (Datum zadnjega dostopa: 23. maj 2021).

DRUGI DEL

PRVA NALOGA NA PORTRET

Jože Borštnar

JOŽE BORŠTNAR

Narodni heroj

Jože Borštnar se je rodil 8. novembra, leta 1915, v mali vasici na Dolenjskem, v Gabrovki. Tam je obiskoval tudi osnovno šolo, nato pa je obiskoval železniško prometno šolo v velikem Beogradu. Pred začetkom druge svetovne vojne pa je končal še šolo za rezervne oficirje. Leta 1940 je postal član Komunistične partije Slovenije. Ko je Kraljevino Jugoslavijo doletela okupacija, je imel pomembno vlogo pri sabotажnih akcijah na železnici – sabotiranje nemškega in italijanskega prometa. Borštnar je v obdobju okupacije skrbel za partijsko povezovanje s Hrvaško, skrbel pa je tudi za povezovanje NOB v Ljubljani in NOB na Štajerskem, preko italijansko-nemške meje. Od leta 1942 do 1943 je bil politični komisar Cankarjeve brigade, za tem pa komisar XIV. Divizije. Odigral je pomembno vlogo v slovenskem primorju, saj je vodil sklepne boje za osvoboditev Gorice in Trsta. Leta 1945 je bil postavljen za prvega komandanta mesta Ljubljane, poleti istega leta pa je prevzel še mesto direktorja Uprave Državnih železnic v Federalni Sloveniji. Leta 1952 je postal delegat vlade Slovenije v CK KPS (centralni komite komunistične partije Slovenije) pri vojni upravi v coni B svobodnega tržaškega ozemlja. 15. julija 1952 pa so Borštnarja povišali v generala in razglasili za narodnega heroja. V kasnejših letih je v Litiji sodeloval z Zvezo borcev pri obujanju tradicij NOB, pisanju člankov iz Časa NOB in pri proslavah v počastitev dogodkov NOB.

OGLEJTE SI PORTRET JOŽETA BORŠTNARJA IN ODGOVORITE NA SPODNJA VPRAŠANJA.

1. V kateri umetniški tehniki je narejena zgornja fotografija?
2. Kdaj približno menite, da je bila narejena?
3. Kaj/koga prikazuje portret?
4. Kako je portretiranec oblečen?
5. Kaj lahko iz obleke sklepate o portretirancu?

AVTENTIČNI NALOGLI.

1. Predstavljajte si, da ste zadolženi za izdelavo listine ali posebne značke, ki bi bila dodeljena Borštnarju ob razglasitvi za narodnega heroja. Razmislite, kateri simboli so bili značilni za tisto obdobje in jih uporabite pri svoji nalogi. Lahko skicirate listino, posebno medaljo ali pa kip, ki bi ga posvetili Jožetu Borštnarju, kot narodnemu heroju.
2. Predstavljajte si, da ste Jože Borštnar. Ravnokar ste izvedeli, da vas bodo razglasili za narodnega heroja. Zapišite kratek govor ali zahvalo, ki bi jo izrekli na uradni razglasitvi.

VIRI IN LITERATURA

LITERATURA

Brilej, M. (2008). Litjski obrazi. Litija: Tiskarna Aco.

SPLETNI VIRI

Jože Borštnar <https://www.obrazisrcaslovenije.si/Oseba/OsebaId/711> (Datum zadnjega dostopa: 29. 4. 2021)

SLIKOVNO GRADIVO

Jože Borštnar

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4d/Jo%C5%BEE_Bor%C5%A1tnar_%281%29.jpg

(Datum zadnjega dostopa: 29. 4. 2021)

REŠITVE

VPRAŠANJA

1. V Črno beli fotografiji.
2. Pred vstopom v drugo svetovno vojno.
3. Vojaka /Jožeta Borštnarja.
4. Oblečeno ima vojaško uniformo.
5. Da je bil vojak, da je imel višji položaj v vojski.

AVTENTIČNI NALOGI

1.

2. *Lepo pozdravljeni vsi navzoči na proslavi. Zahvaljujem se za dodeljen naziv in hkrati izrekam spoštovanje še vsem ostalim tovarišem, ki so bili z mano v tistih ključnih trenutkih. Iz vojne smo odšli kot zmagovalci, kot junaki, kar potrjuje tudi ta naziv. Vsem še enkrat hvala in srečno!*

DRUGA NALOGA NA PRIMARNI PISNI VIR

KONSERVATORSKE UGOTOVITVE O GROBIŠČU ROJE

Davorin Vuga

Ljubljana, Zavod SR Slovenije za spomeniško varstvo

UDK 727.4(897.12 Roje/Gabrovka): 571.91

CONSERVATOR'S PERCEPTIONS
AT THE BURIAL-PLACE ROJE

IZVLEČEK

Avtor analizira dosedanje raziskave grobišča na Rojah (Gabrovka, Ljubljana) v zvezi z valorizacijo najdišča samega in posredno tudi pripadajoče pokrajinske enote. Valorizacija posameznih skupin grobov na velikem grobišču in posameznih grobov znotraj delno raziskane, vendar ohranjene najsevernejše skupine grobov naj bi bila vzorčna akcija. Izsledki, ki se sicer nanašajo predvsem na doslej slabo raziskano arheološko enoto Gabrovka, so uporabni tudi za primerjavo zakonitosti nastanka arheoloških najdišč in poteka naseljevanja na drugih območjih Slovenije. V praksi lahko omenjeni izsledki, skupaj s pritegnitvijo drugih strok, npr. etnologije, zgodovine umetnosti, zgodovine, antropologije itd., pripomorejo k pravilnemu prostorskemu planiranju in ohranjevanju naselitvenih značilnosti starih časov v videzu sodobnih naselij.

The author analyzes the hitherto researches of the burial-place at Roje (Gabrovka, Ljubljana) in connection with the evaluation of the find-spot itself, and, indirectly, also of the area. The valuation of the groups of tombs at the large burial-ground, and of single tombs within the partly investigated, but preserved northmost group of tombs is projected as a sample action. The results, though referring to the till now scarcely researched archeological area of Gabrovka, are useful also for comparison of the formation of archaeological sites, and the processus of settling in other areas of Slovenia. In practice, these results might, jointly with those of other branches, e. g. ethnology, art history, history, anthropology etc., help with the correct regional planning and preserving of old-time settlement characteristics in the appearance of present time settlements.

Raziskovalno nalogo Valorizacija arheološkega odseka Gabrovka¹ smo leta 1977 zastavili na znanem najdišču Roje (Gabrovka pri Litiji), in sicer na najbolj severnem doslej znanem delu velikega grobišča na ledini Roje ali Na Rojah.² Z arheološko metodo smo raziskali približno 120 m² zemljišča³ in tako dobili nove otipljive podatke za konservatorsko obdelavo tega spomenika na zemljišču.

I

Z odkritjem skeletnih halštatskih grobov lahko opravimo prvo valorizacijo posameznih skupin grobov znotraj velikega grobišča. Kljub nedokončanim raziskavam je najviše — s I. kategorijo — ovrednotena skupina skeletnih grobov III oziroma skupina žarnih grobov II. Obe skupini se razprostirata pomešani druga z drugo na skrajnem severnem, doslej ugotovljenem delu grobišča, in

Revija *Varstvo spomenikov* je periodična znanstveno-strokovna publikacija Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Revija je začela izhajati leta 1946, namenjena pa je širjenju znanstvenih in strokovnih spoznanj in vedenj o varstvu in ohranjanju nepremične kulturne dediščine.

Članek govori o arheoloških najdiščih blizu Gabrovke, mali vasici na Dolenjskem. Avtor nam v članku predstavi arheološko najdišče ter kaj vse je bilo tam najdenega.

1) Preberi si besedilo in odgovori na spodnja vprašanja.

- Kdo je avtor članka?
- Kje je bilo besedilo objavljeno?
- O katerem kraju govori besedilo?
- O čem govori besedilo?
- Komu je besedilo namenjeno?
- Kaj je bilo odkrito na tem najdišču?
- Katerega leta so začeli z delom na arheološkem najdišču?

2) Reši spodnji nalogi.

- Predstavljaljaj si, da si arheolog na najdišču, ki je omenjen v besedilu. Nariši ali skiciraj najdišče ali najdbo. Ideje lahko črpaš iz besedila, ali pa se domisliš čisto svojega arheološkega najdišča.
- V prvi nalogi si skiciral in narisal svoje arheološko najdišče. Tvoja naloga je, da zapišeš krajši članek oziroma opis najdišča. Predstavljaljaj si, da bi tvoj zapis lahko objavili v kakšnem lokalnem časopisu ali pa v reviji *Varstvo spomenikov*.

SPLETNI VIRI

- D. Vuga (1979). Konservatorske ugotovitve o grobišču Roja. V: *Varstvo spomenikov (Ljubljana)*, Letnik 22, str. 145.
https://www.zvkds.si/sites/www.zvkds.si/files/upload/files/publications/022_1979_varstvo_spomenikov.pdf (Datum zadnjega dostopa: 21. maj 2021).
- Varstvo spomenikov. <https://www.zvkds.si/sl> (Datum zadnjega dostopa: 21. maj 2021).

REŠITVE

Vprašanja:

- Davorin Vuga.
- V reviji *Varstvo spomenikov*.
- O Rojah pri Gabrovki.
- Govori o arheološkem najdišču na Rojah.
- Namenjeno je bralcem revije *Varstvo spomenikov*.
- Grobovi in grobišča.
- Leta 1977.

Nalogi:

- SKICA
- Članek:

Arheološka izkopavanja v Gabrovki

Raziskovanje in arheološko izkopavanje je potekalo od marca do junija 2021. Na možnost najdišča so nas opozorili domačini, ki so ob obdelovanju zemlje naleteli na star kovanec. Po načrtovanju in začetku izkopavanj smo ugotovili, da se po nami skriva čisto drugi svet, datiran v čas železne dobe. O tem nam pričajo grobišča in ostanki v le teh. našli smo nekaj kovancev, ostankov orodja in orožja, ki ga lahko datiramo v železno dobo. V mesecih raziskovanja nam je uspelo raziskati 150 kvadratnih metrov zemljišča. Prepričani pa smo sicer, da se ostanki zagotovo nahajajo še na širšem ozemlju. Ostanki bodo ob prihodni razstavi na voljo tudi v Mestnem muzeju Litija.

Lea Meserko

TRETJA NALOGA NA SPOMENIK

Spomenik NOB v Litiji, je bil postavljen 95 padlim borcem in talcem, ki so prihajali iz Litije, Brega in Podšentjurja. Spomenik je zasnoval najbolj znan slovenski arhitekt, Jože Plečnik med leti 1950 in 1951. Končno pa je bil spomenik postavljen leta 1951. V načrtu Plečnika, spomenik ni imel rdečih zvezd na vrhu zato lahko sklepamo, da so bile te spomeniku dodane kasneje.

Spomenik je izklesan iz kraškega kamna, zasnova spomenika pa izhaja iz kompozicije Marijinega stebra, ki se nahaja na Levstikovem trgu v Ljubljani. Na večjem stebru stoji še manjši, ki nosi baklo.

1) Odgovorite na vprašanja.

- Kaj vidite na vrhu spomenika, na robovih?
- Opišite izgled spomenika, iz kakšnega materiala je, katere dele ima.
- Kaj se nahaja povsem na vrhu spomenika?
- Na spomeniku se nahaja nekaj, kar simbolizira mučeništvo. Kaj bi to bilo?
- Kakšne barve prevladajo na spomeniku?

2) Reši spodnji nalogi.

- Zamislite si, da ste arhitekt in dobite prošnjo, da naredite načrt za izdelavo spomenika. Spomenik bi bil namenjen žrtvam NOB. Spomenik lahko skicirate ali pa podrobno opišete, kako bi ta izgledal.
- Ravno si ogledujete spomenik. Do vas pristopi oseba iz nekega drugega kraja, ki vas povpraša o spomeniku. Kako bi osebi predstavili spomenik in zgodovino, da bi oseba razumela, zakaj je spomenik postavljen prav v Litiji.

SPLETNI VIRI

- Hribar, V. Spomenik NOB v Litiji. <http://razstava.fa.uni-lj.si/predmeti/materiali-in-oblike/spomenik-nob-v-litiji-prostor-in-merilo/> (Datum zadnjega dostopa: 22. maj 2021).
- Spomenik NOB Litija. <https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/item/spomenik-nob.html> (Datum zadnjega dostopa: 22. maj 2021).

SLIKOVNO GRADIVO

- Spomenik NOB, <http://razstava.fa.uni-lj.si/predmeti/materiali-in-oblike/spomenik-nob-v-litiji-prostor-in-merilo/> (Datum zadnjega dostopa: 22. maj 2021).

REŠITVE

Vprašanja:

- Na vrhu spomenika so štiri rdeče zvezde.
- Spomenik je zelo visok. Izklesan je iz kamna. Spodaj je štirioglat podstavek, na katerem je večji steber. Na vrhu večjega stebra je manjši steber z baklo. Okrog bakle so postavljene štiri rdeče zvezde.
- Povsem na vrhu je ogenj oziroma bakla.
- Krona iz trnja.
- Rdeča (zvezde), zlata (ogenj bakle), siva (barva spomenika, kamna).

Nalogi:

Spomenik bi bil visok 4,5 metra. Spodaj bi imel okrogel podstavek, okrog katerega bi bila izklesana bodeča žica. Bodeča žica bi simbolizirala okupatorja. Na podstavku bi stal steber, ki bi bil štirioglat. Na vsaki stranici bi bila zapisana imena padlih herojev v boju proti okupatorju. Njihova imena bi bila obarvana rdeče, tako kot rdeče zvezde. Na vrhu stebra bi bila zarisana zastava osvobodilne fronte.

- Pred nami je spomenik NOB. Litija je imela v drugi svetovni vojni kar pomembno vlogo. Njeni neposredni okolici je namreč potekala razmejitvena črta med okupatorjema – Italijo in Nemčijo. V Litiji in njeni okolici so se organizirale čete osvobodilne fronte, ki so imele bistveno vlogo v boju proti okupatorjem. Ker je bila

Litija zelo vpeta v dogajanje med drugo svetovno vojno, lahko v Litiji in bližnjih vaseh opazimo kar nekaj spomenikov NOB.

TRETJI DEL

PRVA IZBRANA NALOGA ZA DOMAČI KRAJ

Poiščite predmet, ki so ga uporabljali vaši stari starši. Predmet narišite ali fotografirajte. Odgovorite na vprašanja v okvirih. Upoštevajte vrstni red vprašanj.

4. Katera vprašanja morate še postaviti starim staršem, da boste razumeli uporabo in pomen tega predmeta v preteklosti?

- Komu je čevelj pripadal?
- Koliko je bila stara ta oseba?
- Kdaj je bil izdelan?
- Kje je bil izdelan?
- Koliko je predmet star?

3. Česa vam predmet o preteklosti ne pove?

Ne pove, kdo točno je čevelj nosil. Prav tako iz predmeta ne izvemo, kje in kdo ga je izdelal in kdaj približno je nastal. Ne izvemo tudi, komu je bil namenjen, kakšno ceno je nosil in na primer, koliko lastnikov je čevelj zamenjal.

2. Kaj lahko domnevate in sklepate o preteklosti na podlagi tega predmeta?

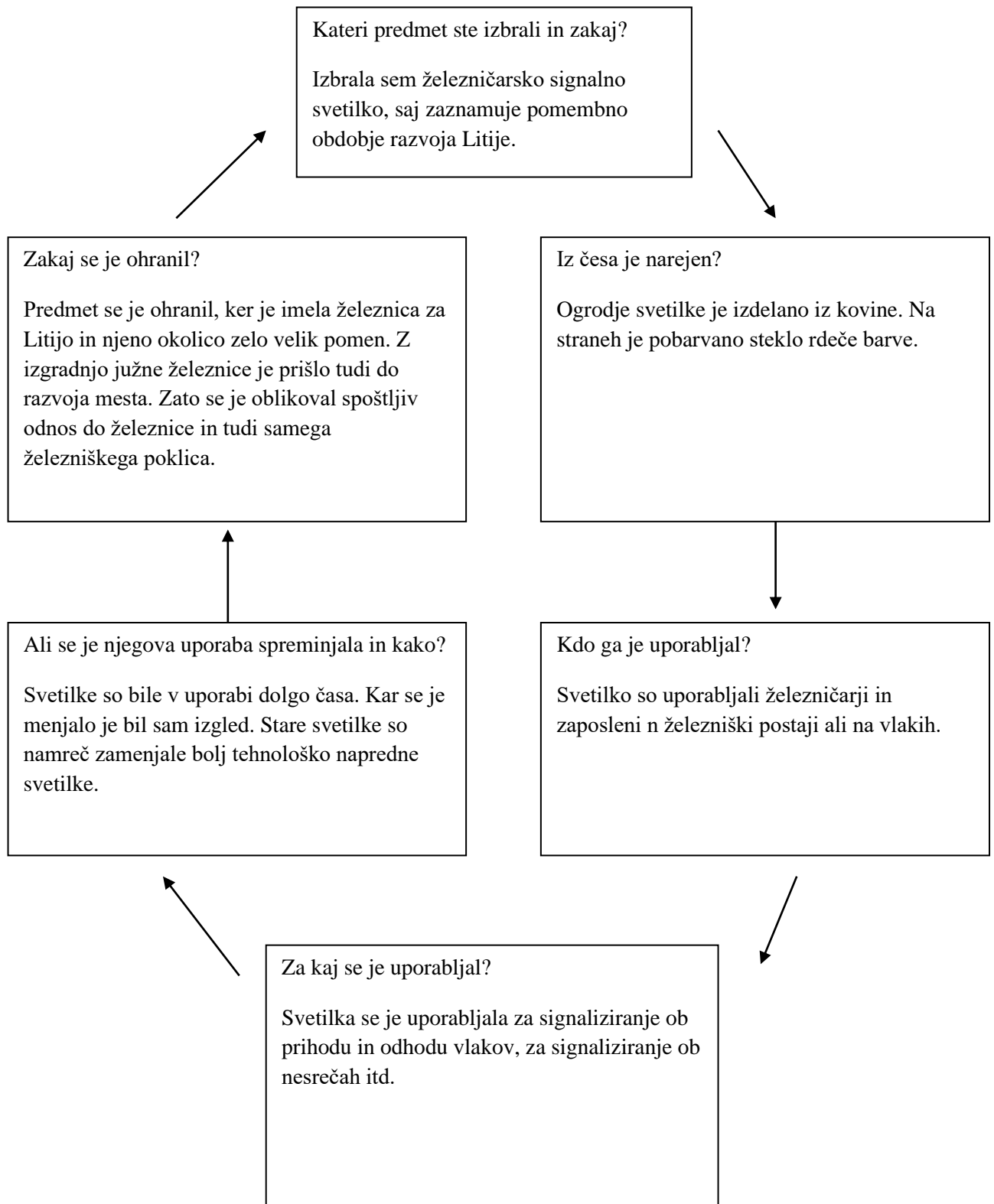
Sklepam lahko, da so bili čevlji izdelani kompaktno, saj je čevelj po vseh letih še vedno dobro ohranjen. Sklepamo lahko, da so z izdelavo ciljali na trajnost in kvaliteto in ne na udobje.

1. Kaj vam ta predmet pove o preteklosti?
Pove nam nekaj o življenju v preteklosti, o modi itd. govori nam o materialih iz katerih so bili izdelani čevlji ali oblačila.

DRUGA IZBRANA NALOGA ZA DOMAČI KRAJ

V muzeju izberite razstavni predmet in odgovorite na vprašanja.

ZAKLJUČNI DEL: SAMOOCENJEVANJE

Kriteriji za projektno nalogo: 10 točk	Nezadovoljivo (0 točk)	Zadovoljivo (1 točk)	Dobro (2 točki)	Zelo dobro (3 točke)	Število točk
Računalniško oblikovanje projektne naloge in navedbo virov in literature	Projektna naloga ni računalniško ustrezno oblikovana. Navedba uporabljene literature je izredno pomanjkljiva ali je ni.	Oblikovanje projektne naloge je ustrezno glede na obrazec, vendar ni dodatnega oblikovanja. Ponekod manjka navedba uporabljene literature in virov.	Oblikovanje projektne naloge je zelo ustrezno, delovni listi so profesionalno izdelani, celotna naloga je dodatno računalniško oblikovana. Vse naloge imajo navedbo uporabljene literature in virov.	-	3
Raznolikost nalog oz. vprašanj	Nalog oz. vprašanj je zelo malo in ne ustrezajo zahtevam projektne naloge.	Nalog oz. vprašanj je malo, a so vsebinsko ustrezna, vendar enaka. Le delno ustrezajo zahtevam projektne naloge.	Naloge oz. vprašanja so manj raznolika, a vsebinsko ustrezna ter skoraj v celoti ustrezajo zahtevam projektne naloge.	Naloge oz. vprašanja so vsebinsko zelo ustrezna in zelo raznolika ter ustrezajo zahtevam projektne naloge.	2
Odgovori oz. predvidene rešitve delovnih listov	Odgovori niso podani ali pa na več vprašanj manjkajo odgovori.	Ustrezni odgovori so podani na vsa vprašanja, vendar pa manjkajo predvideni odgovori tudi za naloge prostih odgovorov.	Zelo ustrezni odgovori so podani na vsa vprašanja. Predvideni odgovori so podani tudi za naloge prostih odgovorov.	-	3
Zahteve projektne naloge	Zahteve projektne naloge niso izpolnjene.	Ni izpolnjenih več zahtev projektne naloge.	Izpolnjene so skoraj vse zahteve projektne naloge.	Izpolnjene so vse zahteve projektne naloge.	3

Moja opisna ocena projektne naloge:	Menim, da sem se projektne naloge lotla resno in jo na konu tudi ustrezno pripravila. Računalniško sem nalogo dobro oblikovala, tudi učni listi so dobro in estetsko pripravljeni. Želim si, da bi mi uspelo sestaviti kakšno avtentično nalogo več in za te naloge pripraviti primerne rešitve. Naloge na delovnih listih so precej raznolike in kolikor se da, vezane na eksponate oziroma na gradivo, pri delu v arhivu. Menim, da sem v celoti dobro izpolnila zahteve projektne naloge.
--	--

POROČILO

POROČILO

1. UVODNI DEL

Izbrala sem si Zgodovinski arhiv Ljubljana, saj ta hrani gradivo tudi za moj domači kraj. Poleg tega, mi je delo v teh razmerah omogočila tudi gora podatkov, ki so nam dostopni na spletu. Ker prihajam iz majhnega kraja, je iskanje virov, ki bi se navezovali na moj kraj kar zahtevna naloga. V Zgodovinski arhiv me je torej pripeljala ravno lokalna zgodovina.

Za muzej sem si izbrala Muzej novejše zgodovine Slovenije, torej muzej, za katerega sem pisala tudi delovne liste v projektni nalogi. Muzej sem si izbrala, ker sem ga tekom let obiskala že večkrat in se vedno znova rada vrnem na ogled. Stalna razstava muzeja, Slovenci v 20. stoletju, mi je osebno zelo ljuba, saj na odlični način in strnjeno prikaže zgodovino Slovencev v prejšnjem stoletju. Ker se sama tudi bolj interesiram za novejšo zgodovino, je to še dodaten razlog za izbor tega muzeja.

Center šolskih in občolskih dejavnosti, ki sem ga izbrala pa je, CŠOD Čebelica. Tega sem si izbrala predvsem zato, ker je najbližje mojemu domačemu kraju. Lokalna zgodovina je bila torej razlog tako za izbor arhiva, kot tudi doma CŠOD.

2. GLAVNI DEL

2.1 IZBRANI ZGODOVINSKI ARHIV

2.1.1 PRIMERNOST PROSTOROV ZA PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI

Prostori arhiva so primerni za pedagoške dejavnosti. Ker ti prostori sicer niso ogromni, je delo v manjših skupinah bolj praktično in posledično tudi bolj kvalitetno. Eden od pedagoških programov arhiva nam ponuja splošno predstavitev dejavnosti, ki nas na splošno seznani z arhivskimi prostori. Za mlajše se izvajajo delavnice v pedagoških prostorih, ki so primerne za takšne dejavnosti. Na splošno bi rekla, da so prostori primerni, saj moramo upoštevati, da je to arhiv in so določene stvari temu dobro prilagojene.

2.1.2 PREDSTAVITEV IN OCENA PEDAGOŠKIH DEJAVNOSTI ARHIVA

V okviru pedagoške dejavnosti, so v arhivu organizirane dejavnosti za posameznike vseh starosti. Za najmlajše organizirajo pravljíčno delavnico, kjer s pomočjo maskote miške Mice otroci odkrivajo arhiv. Pravljična delavnica je namenjena osnovnošolcem in sicer prvi triadi in otrokom v vrtcu, od 5. leta dalje. Mlajšim s pomočjo miške Mice in duhca Ferdija predstavijo arhiv, kaj se v arhivu počne, kakšen je namen arhiva in podobno. Delavnica traja 60 minut, otroci pa se v tem času seznanijo s pravljicami o miški in duhcu in skupaj z njima spoznavajo arhiv.

Osnovnošolcem, dijakom, študentom in tudi starejšim, je namenjena učna ura, ki nudi splošno predstavitev arhiva. Tudi ta učna ura traja 60 minut, vsebuje pa, kot sem že omenila, splošno predstavitev arhiva, ogled filma in pa prikaz določenih bolj zanimivih primerov iz arhiva. Film, ki si ga lahko ogledamo na tej uri pa govori o arhivu.

Tretja učna ura, na katero se lahko prijavimo, pa nam predstavi določene zvrsti arhiva. Torej, če nas zanima neka določena tematika, kraj, čas itd., lahko na te uri pridobimo podatke o tem. Učna ura in gradivo se torej prilagodita željam oziroma interesom skupine, ki bi se učne ure udeležila.

Pedagoške dejavnosti arhiva se mi zdijo odlične, saj zajemajo posameznike / skupine vseh starosti. Predvsem bi pohvalila domiselni način, kako s pravljíčnimi junaki (miško Muco in duhcem Ferdijem), otrokom približati delo v arhivu. Ker arhiv sam po sebi majhnim otrokom verjetno ni najbolj zanimiva stvar, se mi zdi takšen način odličen. Tako se otroci učijo skozi igro, pravljice in jim takšne teme lažje približamo.

2.1.3 UPORABNOST ARHIVSKEGA GRADIVA ZA ŠOLSKE DEJAVNOSTI

V arhivu bi izpostavila bogato digiteko ki nam lahko na zelo zanimiv način približa delo v arhivu in seveda tudi samo arhivsko gradivo. Gradivo lahko uporabimo v smislu, če se želimo navezati na lokalno zgodovino, ki je, po mojem mnenju premalo poudarjena. Tudi pri delovnih listih v projektni nalogi, sem se osredotočala na digiteko, saj sem želela pokazati, da je arhivsko gradivo mogoče uporabiti tudi, če fizično do njega ne moremo dostopati. Sama sem si že predstavljala, kako bi v bodoče, če bom opravljala pedagoški poklic, želela učencem tudi na takšen način prikazati, kaj vse nam nudijo arhivi.

2.2 IZBRANI MUZEJ

2.2.1 PRIMERNOST PROSTOROV ZA PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI

Prostori, ki so namenjeni pedagoškim dejavnostim se m zdijo primerni, dobro opremljeni in nudijo učencem vse potrebno, za izvedeno kvalitetno učno uro v muzeju. Določene dejavnosti se lahko izvajajo v posebnem prostoru, zunaj ali pa v določeni sobi, ki je del razstave. Tako so učenci, dijaki itd., celoten čas vpeti v zgodovinsko dogajanje okoli njih in posledično vpeti v zgodovino.

2.1.2 PREDSTAVITEV IN OCENA PEDAGOŠKIH DEJAVNOSTI V MUZEJU

Pedagoški program Muzeja novejšje zgodovine je zelo bogat, saj zajema programe od najmlajših, torej za vrtce, do študentov.

Pedagoški program, namenjen vrtčevskim otrokom je organiziran tako, da pri otrocih krepi ročne spretnosti in s tem spodbuja kreativnost otrok. Otroci se sprva spoznajo z muzejem in delom v muzeju, za tem pa sledi vrsta raznih delavnic z različnimi tematikami. Stalna razstava ponuja kar nekaj različnih delavnic in dejavnosti, so pa te organizirane tudi za občasne razstave. Ena od delavnic, ki se navezujejo na stalno razstavo, učencem najprej ponudi vpogled v razstavo in v osnovne informacije o tem, kaj muzej počne. Temu sledi ustvarjalna delavnica. Na eni od delavnic otroci spoznavajo igre, ki so se jih igrali njihovi starši in stari starši, druga pa otrokom ponuja pogovor o življenju nekoč in danes. Delavnice mlajše otroke spodbujajo k pogovoru, razmišljanju in kot že omenjeno, k ustvarjalnosti in razvijanjem spretnosti.

Pedagoški program za osnovno šolo je razdeljen na tri sklope, poteka pa na stalni in na občasni razstavi. Trije sklopi so glede na starost učencev, torej 1. triada, 2. triada in 3. triada. Namen pedagoških programov je dopolnitev in poglobitev znanja, ki ga za učence predvideva učni načrt. Za prvo triado sta vsebina in potek dejavnosti podobna tisti za vrtce. Gre namreč za spoznavanje nekaterih bistvenih informacij o muzeju in o spoznavanju muzeja. Pedagoška dejavnost za drugo triado se že bolj navezuje na delo z viri in eksponati. Še vedno se posvetijo raznim ustvarjalnim dejavnostim, delo pa je vezano tudi že na samo razstavo.

Dejavnosti za 3. triado so vezane na razstave in pa samostojno delo z eksponati in viri. Pri delavnicah gre za veliko skupinskega dela z določenimi viri, kateremu sledi poročanje. Te učne ure so tematsko razdeljene glede na leta dvajsetega stoletja, torej glede na posamične dele stalne razstave. Teme so na primer: Slovenci med drugo svetovno vojno, življenje v šestdesetih letih itd. Pri vseh tematikah gre za to, da učenci pridobijo globlji vpogled v zgodovinsko dogajanje, da znajo določene dogodke in procese umestiti v ustrezen zgodovinski čas in prostor.

Pedagoška dejavnost za srednje šole je zelo podobna tisti, ki je namenjena 3. triadi v osnovni šoli. Učne ure so izvedene glede na razstavo, sledijo pa razne tematike, torej razdeljene glede na obdobja v dvajsetem stoletju. Prav tako te učne ure spodbujajo delo z viri in eksponati. Dijaki delajo v skupinah ali individualno, pri nekaterih temah pa sledi tudi poročanje o naučenem in raziskanem. Učne ure in delavnice so tako na voljo za stalno razstavo, kot tudi za občasne razstave v muzeju.

Posebna učna ura pa je namenjena tudi maturantskim skupinam. Ta ura se ukvarja s pregledom slovenske zgodovine dvajsetega stoletja, poteka pa dlje kot klasična učna ura. Dijaki, maturantje, delajo s pomočjo posebnega delovnega zvezka, predvsem pa gre za uporabo zgodovinskih virov, uporabo zemljevidov, slikovnega gradiva itd. Vsako zgodovinsko obdobje dvajsetega stoletja se obravnava samostojno, kot samostojna učna ura, zato je priporočen celodnevni obisk muzeja. Učne ure pa zajemajo obdobja od prve svetovne vojne, do osamosvojitve Slovenije.

Pedagoške dejavnosti, ki so na voljo v Muzeju novejši zgodovine, se mi zdijo odlično zastavljene in prilagojene starosti obiskovalcev. Predvsem mi je všeč, da je za mlajše obisk muzeja zastavljen kot neka ustvarjalna dogodivščina, saj se mi zdi, da takšen način bolj pritegne mlajše otroke. Zahtevnost oziroma način dela se primerno stopnjujeta po starosti, vse do maturantskih skupin. Zdi se mi zelo spodbudno, da je toliko poudarka na slovenski

zgodovini, saj se mi zdi ta časi postavljena na stranski tir, oziroma je obravnavana manj podrobno kot kakšna evropska zgodovina. Seveda je to delno odvisno tudi od učiteljev. Ravno zato, pa se mi zdijo pedagoške dejavnosti, ki jih ponuja Muzej novejše zgodovine odlične za poglobljanje znanja o slovenski zgodovini dvajsetega stoletja.

2.1.3 UPORABNOST MUZEJSKIH EKSPONATOV ZA ŠOLSKE DEJAVNOSTI

Stalna razstava muzeja in eksponati, ki so na voljo, se mi zdijo zelo uporabni za pedagoške dejavnosti. Eksponati so raznoliki, bogati in nam pripovedujejo razne zgodbe o preteklosti. Ravno zaradi raznolikosti le teh, je mogoče v muzeju izvesti res kvalitetno učno uro, za otroke vseh starosti. Eksponati nam nudijo različne oblike dela, kar je zelo dobrodošlo, da lahko delo prilagodimo določeni skupini ali pa morda posamezniku.

2.3 IZBRANI DOM CENTRA ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI

2.5.1 KRATKA PREDSTAVITEV ČŠOD

ČŠOD je kratica za Center šolskih in občolskih dejavnosti, ki sega na področje šolstva, znanosti in kulture. Ustanovljen je bil z namenom, da opravlja strokovne in organizacijske naloge, ki so povezane s posredovanjem določenih znanj, uvajanjem v raziskovalno delo in kulturnimi dejavnostmi. Med naloge ČŠOD spadajo izvedba tedenskih programov šole v naravi, namenjene učencem, dijakom in otrokom s posebnimi potrebami. Med tedenske programe spadajo naravoslovni tedni, družboslovni tedni, športni tedni ali tedni obveznih izbirnih vsebin. Poleg tega pa so organizirani tudi dnevi dejavnosti in aktivne počitnice. ČŠOD-ji pomagajo šolam pri izvajanju programov šole v naravi, ki oblikuje in spodbuja zdrav način življenja in odgovoren odnos do narave, okolja. Poleg tega pa poudarja medsebojno spoštovanje, sodelovanje in sprejemanje drugačnosti. Programi, ki so na voljo, se izvajajo v domovih po celotni Sloveniji. Na takšen način si šole izberejo lokacijo, ki se jim zdi najbolj primerna in jim bo najbolj pomagala pri realizaciji ciljev, na področju znanja, veščin in spretnosti.

2.5.2 PREDSTAVITEV IZBRANEGA DOMA ČŠOD

Izbrala sem si ČŠOD Čebelica, ki se nahaja v Dolenji vasi pri Čatežu, pri Veliki Loki na Dolenjskem. Dom se si izbrala, ker je najbližje mojemu domačemu kraju. Dom je svoja vrata

odprl leta 1995, v stavbi, kjer je bila nekoč podružnična osnovna šola. Dom Čebelica je bil med prvimi, ki je začel s programom zgodnjega naravoslovja za učence 3. in 4. razreda. Ta program temelji predvsem na razvijanju spretnosti učencev v opazovanju, odkrivanju in raziskovanju. Namen doma je, otrokom približati naravo in omogočiti otrokom celostno dožemanje in razumevanje, le te.

Programi, ki so na voljo v domu Čebelica so sicer namenjeni otrokom le do 5. razreda osnovne šole. Poseben program je namenjen vrtčevskim otrokom, kjer se predvsem osredotočajo na pozitivno dožemanje narave. Vrtci se lahko o izvedbi in tematiki dogovorijo s CŠOD Čebelica, tako, da je program pripravljen in prilagojen željam vrtca.

Vsebine, ki so namenjene osnovnošolcem, so prav tako prilagojene glede na starosti otrok. Nekatere teme so namenjene le prvim in drugim razredom, nekatere le četrtem in petim, kar precej pa jih je organiziranih tako, da so primerne za vse učence od prvega do petega razreda. Teme so povezane z odkrivanjem okolice in narave in so vezane na odkrivanje samega kraja. Večina tem je naravoslovno obarvanih, so pa učne ure namenjene tudi športu itd.

2.5.3 PREDLOG UČNIH VSEBIN ZA DEJAVNOSTI V IZBRANEM DOMU CŠOD

Pri domu Čebelica sem bila iskreno malenkost razočarana nad tem, da dom ne ponuja dejavnosti za otroke od 5. razreda dalje. Sicer je dom res bolj osredotočen na naravoslovne dejavnosti in naravoslovne tematike, vendar menim, da bi lahko za starejše učence organizirali tudi kaj, kar bi bilo bolj povezanega z zgodovino. Zgodovinske tematike skoraj ni zaznati, razen pri obisku gradu Bogenšperk in Jurčičeve domačije. Glede na to, da ima območje bogato zgodovino, predvsem iz časa druge svetovne vojne, bi lahko tudi to bilo vpeljano kot kakšna učna ura ali delavnica. Sama lokacija se nahaja ne daleč stran od prostora, kjer je namreč potekala okupacijska meja med Italijo in Nemčijo. Če bi bila učna ura namenjena starejšim učencem, recimo 9. razreda, bi lahko bil izveden krajši pohod po poteh, kjer je potekala meja. Območje je precej lahko dostopno, učenci pa bi z obiskom točnih lokacij in spomenikov lahko pridobili globlji vpogled v dogajanje med drugo svetovno vojno. Ugotovila sem, da se ta del zgodovine na našem lokalnem območju sploh ne poudarja, zelo malo prebivalcev dejansko ve, kakšno vlogo je imelo naše območje. Zato bi morda predlagala le kaj v tej smeri, saj se mi zdi škoda, da se takšnih stvari ne izkoristi in predstavi. Učenci bi si lahko ogledali spomenike, ki danes stojijo na tem območju, ali pa bi si ogledali ostanke, ki jih je na malenkost širšem območju kar nekaj.

3. ZAKLJUČNI DEL

3.1 SAMOOCENJEVANJE

Kriteriji za poročilo: 6 točk	Nezadovoljivo (0 točk)	Zadovoljivo (0,5 točk)	Dobro (1 točka)	Zelo dobro (2 točki)	Število točk
Uvodna predstavitev institucij	Uvodne predstavitve ni.	Uvodna predstavitev je pomanjkljiva in ni podana za vse institucije.	Uvodna predstavitev je zelo natančno podana za vse obiskane institucije.	-	1
Opis	Opis je pomanjkljiv in skromen.	Opis je manj ustrezen in pomanjkljiv pri nekaterih institucijah.	Opis je podan ustrezno skoraj za vse institucije.	Opis je podan zelo natančno in pregledno za vse institucije.	1
Refleksija obiskanih institucij in učne poti	Refleksija o primernosti za šolsko delo je zelo skromna in zelo pomanjkljiva ali je ni.	Refleksija je skromna, a še ustreza o primernosti za šolsko delo.	Refleksija o primernosti za šolsko delo je ustreza.	Refleksija o primernosti za šolsko delo je zelo natančna in zelo ustreza.	2
Oblikovanje poročila	Poročilo je neustrezno oblikovano.	Poročilo je manj ustrezno oblikovano in manj pregledno ter ne vključuje vseh zahtevanih elementov.	Poročilo je zelo ustrezno računalniško oblikovano in vključuje vse zahtevane elemente.	-	1

3.2 VIRI IN LITERATURA

- Zgodovinski arhiv Ljubljana. <http://www.zal-lj.si/domaca-stran-1/o-arhivu-2/zgodovina-arhiva/> (Datum zadnjega dostopa: 3. 6. 2021).
- Muzej novejšje zgodovine Ljubljana. <http://www.muzej-nz.si/si/> (Datum zadnjega dostopa: 3. 6. 2021).
- Center šolskih in obšolskih dejavnosti. <https://www.csod.si/stran/ustanovitev-csod>. (Datum zadnjega dostopa: 3. 6. 2021).
- Dom Čebelica. <https://www.csod.si/dom/cebelica/sola-v-naravi> (Datum zadnjega dostopa: 3. 6. 2021).

Avtorji prispevkov:

KARIN GRADIŠNIK

SARA KOBAL

LEA MESERKO

**Naslov: Prispevki k didaktiki zgodovine,
Letnik XIX, št. 4**

ISSN: 1581-8713

ISSN: 1581-8721 (ELEK. VERZIJA)

Urednica: Danijela Trškan

Oblikovalka: Danijela Trškan

*Copyright © Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete UL
(za potrebe predmetov Didaktika zgodovine I, Didaktika
zgodovine II, Pedagoška praksa iz zgodovine, Terensko
delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli)*

Ljubljana

2021